BLIJSPELEN.

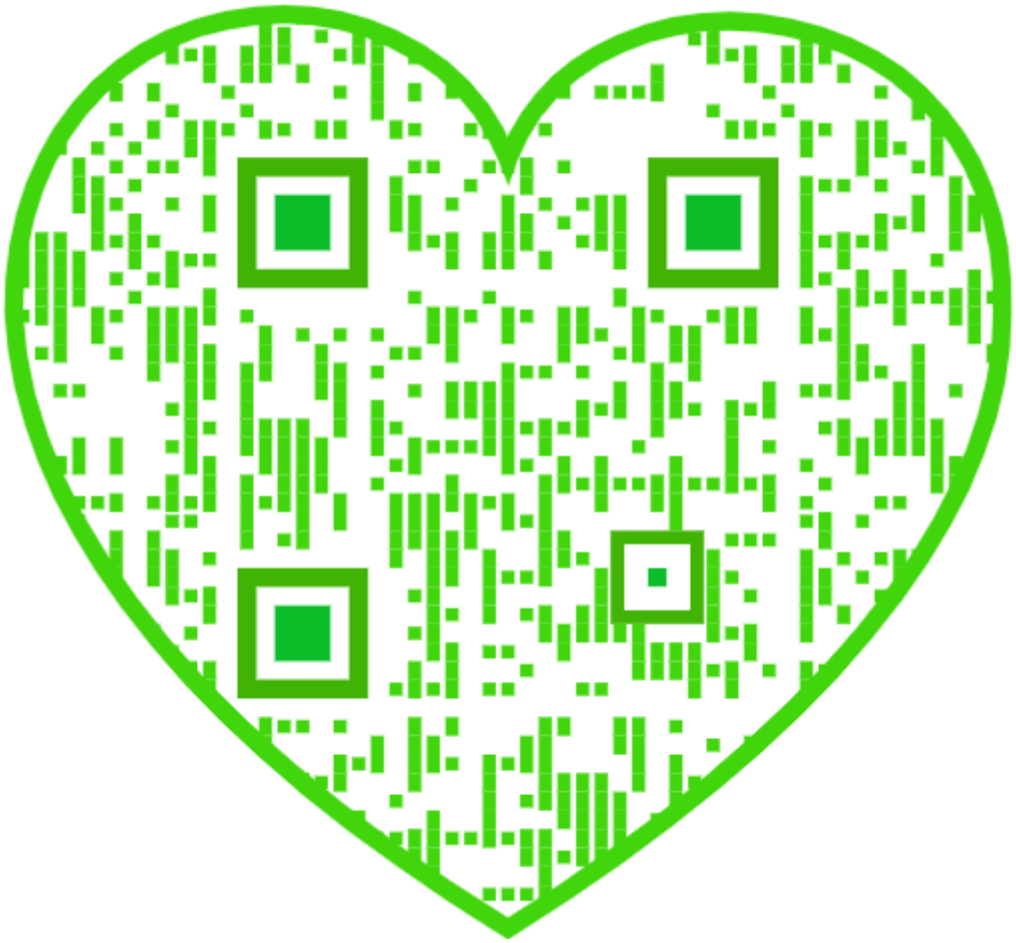

BLIJSPELEN

VAN

Pieter Langendijk.

. . . . . Daar staat de zon
Vlak op den cirkel. . . . . .

De Wiskunstenaars, of 't gevlugte juffertje.

TE 'S GRAVENHAGE, BIJ
K. FUHRI.
1851.

BLIJSPELEN

VAN

PIETER LANGENDIJK.

TE 'S GRAVENHAGE, BIJ

K. FUHRI.

1851.

KRELIS LOUWEN.

KLUCHTIG BLIJSPEL.

PERSONEN.

ANSELMUS, Oom van FERDINAND.
FERDINAND, Minnaar van ALIDA.
FILIPPIJN, Knecht van FERDINAND.
JORIS, Knecht van ANSELMUS.
KLAAR, eene Boerin.
ALIDA, gewaande voordochter van KLAAR.
KRELIS LOUWEN, een Boer, Man van KLAAR.
PIETER,
HENDRIK,
JAN,
FRANS,
JANSJE,
} Comedianten.
GOVERT, Tuinman van FERDINAND.
RIJKERT, Vader van ALIDA.

ZWIJGENDE.

Een Trompetter.
Eenige Juffers.
Eenige Comedianten, gekleed als Indianen.
Eenige Comedianten, gekleed als Perzen en Grieken.
Dansers.

Het tooneel verbeeldt in het eerste bedrijf een boerenhuis; in het tweede eene kamer, en in het derde een tuin; alles omtrent en op de hofstede van Ferdinand, buiten Haarlem.

De geschiedenis van het spel begint 's morgens, en eindigt na den middag.

EERSTE BEDRIJF.

EERSTE TOONEEL.

ANSELMUS, FERDINAND, FILIPPIJN, JORIS.

ANSELMUS.

Woont hier het voorwerp van uw min?
Die schoone aanvallige boerin,
Daar zich een jongling van verstand aan kan vergapen,
Zoodanig, dat hij 's nachts van liefde niet kan slapen?
'k Ben zeer belust om haar te zien.

FERDINAND.

Goed, Oom, dat kan terstond geschiên.
'k Verzeker u, dat gij mijn keus zult moeten loven:
Zij gaat alle anderen in schoonheid ver te boven.

ANSELMUS.

Dat meent gij zoo, neef Ferdinand;
Maar ieder kiest naar zijn verstand;
Deez' mint een bruine, die zal weêr een blonde kiezen.

FILIPPIJN.

Ze zouden 't allebei in Indien vast verliezen.

ANSELMUS.

Wat zegt gij?

FILIPPIJN

Ik zeg niet een beet:
Omdat ik nergens van en weet.

ANSELMUS.

Maar stel nu dat zij was volmaakt in alle deelen,
En dat wij in die keus van schoonheid niets verschelen,
Ze is nogtans maar een boerenmeid,
En gij een heer; wat onderscheid!
Die zooveel kapitaal bezit als gij, moet maken
Door 't huwlijken tot veel hooger staat te raken.

FILIPPIJN.

Mijnheer Anselmus heeft gelijk,
Een mensch moet rijker zijn dan rijk.

ANSELMUS.

Wat zegt gij?

FILIPPIJN.

Niets, mijnheer.

ANSELMUS.

Ik hoor u, dunkt mij, praten,

FERDINAND.

De menschen trachten meest naar geld en hooge staten;
En 't voegt ook aan een eerlijk man,
Dat hij met vlijt zijn kracht inspann',
Om zijne middelen en aanzien te vergrooten,

Een achtelooze wordt met regt van elk verstooten :
Maar ik heb geld in overvloed.
Mij dunkt dat ik maar zorgen moet
Om mijne middelen , die ik nimmer kan verteren ,
Met een die ik bemin , in vrede te regeren ;
Want een die trouwt om staat of geld ,
Is even als een slaaf, gekneld
In gouden boeijen , die , zoo wel als andere slaven ,
Hoe schoon hij blink', moet op zijns meesters wenken draven.
Een edelmoedig hart is vrij ;
Ik heb een walg van slavernij.

ANSELMUS.

Wel , hebt gij dan geen lust tot een die u te rijk is ,
Goed , zoek een juffer die u dan in staat gelijk is.
Al had zij minder kapitaal ,
Zoo vindt gij ligt een goed onthaal.
HeerEelaard houd ik voor een van mijn beste vrinden,
Die heeft veel dochters : wil u aan dat huis verbinden;
Gij kent dat deftige geslacht.

FERDINAND.

Ach ! Oom , het is niet in mijn magt ,
Want dat boerinnetje heeft al te veel vermogen
Op mijn verliefd gemoed ; ach ! die betooverende oogen ,
Zoo vol aanminnigheid en glans !

ANSELMUS.

Ik zie dan, Neef, daar is geen kans
Om u deez' liefde door mijn raad uit 't hart te roeijen;
't Is olie in het vuur: uw vlam schijnt aan te groeijen.
O zulk een heer aan die boerin....!

FILIPPIJN.

't Is al te pover, in zijn zin.

JORIS.

Mijnheer heeft groot gelijk.

FILIPPIJN.

Hoe kan je 't weten, Joris?

FERDINAND

Flippijn, klop aan de deur.

FILIPPIJN klopt.

't Is of er geen gehoor is.
Ho! ho! daar hebben we malkaâr!
Je vrijster is daar zelv' met Klaar.

TWEEDE TOONEEL.

KLAAR, ALIDA, FERDINAND, ANSELMUS,
FILIPPIJN, JORIS

FERDINAND.

Mijn waarde lief, zie hier mijn Oom.

ANSELMUS.

Wat aardig wezen!

FERDINAND.

Wat dunkt u, Oom, heb ik haar wel te veel geprezen?

KLAAR.

Mijnheeren wilt vrij binnen gaan,
Gij hoeft daar buiten niet te staan.

ANSELMUS

Mijn tijd is kort, ik denk nog naar den Haag te varen
Met dezen knecht; ikwou dat we in de schuit al waren!
'k Wil ginder vóór den avond zijn.
De reden dat ik hier verschijn,
Spruit uit nieuwsgierigheid om deze maagd te aanschouwen,
Waarmede Ferdinand, mijn neef, begeert te trouwen.

KLAAR

Ik heb ook van mijn kind gehoord
Dat deze heer haar heeft bekoord,
Doch meende, in 't eerst, dat hij wat zocht met haar te gekken,
Maar nu je zelf, mijnheer, de zaak mij komt ontdekken,
Ben ik er waarlijk van ontroerd.

ALIDA.

Nu hoort ge 't, moeder, 't is geen boert!

ANSELMUS.

Wat dunkt u, meisje, kan die minnaar u behagen?

ALIDA.

Mijnheer, ik bid, gij maakt mij schaamrood door zulk vragen.

FILIPPIJN.

Ja, als een bed'laar voor een duit.

ANSELMUS

Wees niet beschaamd, spreek vrij regt uit.

FERDINAND.

Ja, Oom, zij heeft haar hart alreeds aan mij gegeven;
Geef nu uw stem, opdat wij zaâm in 't huw'lijk leven,
En schoon ik mondig ben, mijnheer,
Geef ik u, volgens pligt, die eer....

ANSELMUS

Ik moet wel, want gij wilt; ik kan het niet beletten!

KLAAR

Mijn man zal zekerlijk zich tegen 't huwelijk zetten.

ANSELMUS.

Uw man? Die boer? Dat vind ik raar!

KLAAR.

Wij hebben kwestie met malkaâr:
Want in de plaats van zich met melken van de koeijen
Gerust te houwen, is hij bezig zich te moeijen

Met iets, daar hij zijn kapitaal
En landerijen altemaal
Door zal verliezen, en voor vast tot armoê raken.

ANSELMUS

Tot armoê, zeg je? Zoekt de man dan goud te maken?

KLAAR.

Ja, goud te maken! Kon hij dat!

FILIPPIJN.

'k Wou ook dat ik dat kunstje had!

KLAAR

Hij heeft 't geluk gehad van 't hoogste lot te trekken
Uit zekre loterij, en flus kwam hij me ontdekken
Dat hij veel geld besteden wou
Voor zeker adellijk gebouw,
Met titels, wapens en meer andere snorrepijpen.

FILIPPIJN.

Die vent was goed den kei van Amersfoort te slijpen.

KLAAR.

En of ik knor en of ik kijf,
Hij drijft dat opzet even stijf.
Hij wil naar Duitschland gaan, en zich doen ridder maken.
Kortom, hij praat gestaâg van wonderlijke zaken;

En heb ik 't hart om 't af te raân,
Zoo antwoordt hij me altijd met slaan.

ANSELMUS.

Zoo! slaat hij u?

KLAAR.

Ik zal 't mijn leven niet vergeten,
Zoo heeft hij gisteren mij geslagen en gesmeten.

ANSELMUS.

Geslagen, zegt ge? Het is zeer slecht,
Wanneer men met elkander vecht.
Neef Ferdinand, bedenk uw zaken nog wat nader:
Want zulken dwazen boer te hebben tot een vader,
Zal u niet zeer vermaaklijk zijn.

KLAAR.

Maar hij was ook vol brandewijn,
Jenever en zulk tuig, dan heeft hij vreemde stuipen,
En dien ik altijd in een hoekje weg te kruipen.

ANSELMUS.

Vol sterken drank! dat is te grof!
Holla, ik stem dat huwlijk of.
o Ferdinand! die trouw zal u gewislijk spijten;
En gij hadt reden om daarna my te verwijten
Dat ik 't zoo ligt had toegestaan.
Zie toe, ik heb 't u afgeraân!

KLAAR.

Heer Ferdinand heeft voor mijn Kees geen zier te vreezen.

ANSELMUS

Als hij haar trouwt, zou Kees dan niet zijn vader wewezen?

KLAAR.

't Is waar dat zij hem vader hiet;

Nogtans is zij zijn dochter niet.

FERDINAND

Ze is Klaartje's voorkind.

KLAAR

Zij bestaat me in geenen deelen.

ALIDA

Wat zegt gij, moeder? Hebt gij lust met mij te spelen?

KLAAR.

Omdat ik zie dat Ferdinand,

Een heer van zulk een groot verstand

En rijkdom, u bemint en aanzoekt om te trouwen,

Kan ik een groot geheim niet langer binnenhouwen.

't Raakt mij, maar u het allermeest.

Ik ben uw moeders meid geweest,

En uit haar huis getrouwd; 'k werd kort daarna bedorven,

Want mijn beminde man is binnen 't jaar gestorven.

'k Bleef weduw zitten met één kind.
Uw moeder, die mij had bemind,
Nam mij weêr in haar huis. Daarop werdt gij geboren.
Zij stierf in 't kraambed, en ik heb mijn kind verloren.
Men bragt ze tegelijk ter aard.
Uw vader nog niet gansch bedaard
Van droefheid, kreeg een brief uit Kadix, wegens zaken
Van groot belang, waarom hij zelf een reis moest maken.
Hij heeft aan mij dan eenig geld,
Eer hij vertrok, ter hand gesteld,
En voorts de zorg voor u als mijn mij aanbevolen:
Of hij nog leeft of niet, dat blijft voor mij verholen,

ANSELMUS

Hebt gij geen brieven van hem?

KLAAR

Neen.
't Is nu al achttien jaar geleên
Dat hij vertrokken is; 'k heb niets van hem vernomen.

ALIDA

Zijt gij mijn moeder niet? Ach!

FERDINAND.

Liefste wil niet schromen:
'k Verlaat u niet zoolang ik leef.

KLAAR.

Zoo dat ik dan verlegen bleef.
En vond geraân haar voor mijn dochter uit te geven.
Dus ben ik nog vier jaar een weduwe gebleven,
En eindelijk getrouwd met Kees.
Ik noemde haar mijn kind, uit vrees
Of deze tweede man haar anders mogt verstooten;
'k Heb in haar ouders huis te veel daartoe genoten,
Dat ik ondankbaar wezen zou.

ANSELMUS.

Wat menschen vindt men meer zoo trouw!
Hoe was haars vaders naam?

KLAAR.

Haar vader was geheeten
Heer Rijkert Vrijhart.

ANSELMUS.

Ik ben blij dat wij het weten!
Nooit heb ik beter vrind gehad.
Mejuffer, ik vind in u een schat
Zoo waardig als ik ooit ter wereld kon verhopen.
Uw vader leeft nog; daar zal niet veel tijds verloopen,
Of hij zal weder zijn in 't land.
Dat is heer Rijkert, Ferdinand,
Die digt bij Kadix, door de Turken werd genomen,

En, na veel sukkelens, in England is gekomen.

FERDINAND

Mijn Oom, dan strekt het mij tot eer,
Een zoon te worden van dien heer.
Voorwaar dat groot geluk gaat buiten mijn gedachten.

KLAAR.

Wie zou zoo schielijk, en van u, die tijding wachten,
Mijnheer? 'k hoor dat je vrinden bent.
Maar hoe werd u die zaak bekend?

ANSELMUS.

Hij heeft mij zelf een brief uit Engeland geschreven.
Laat zien, hij 's in mijn zak.... neen, op 't kantoor gebleven.

KLAAR.

Verhaal ons wat omstandigheid....

ANSELMUS

Daar ben ik altoos toe bereid;
Maar'k heb nu haast. 'k Zal u dat wel daarna verklaren.
'k Moet naar den Haag, ik vrees de schuit mogt mij ontvaren.
Vaarwel, mijn zoete aanstaande nicht!

ALIDA

Mijnheer, ik blijf aan u verpligt.

FERDINAND

Belieft het Oom dat wij tot Haarlem hem verzellen?

ANSELMUS

't Is maar een half uur gaans van hier ik zal 't wel stellen
Met Joris. Joris haal het pak
Vast van de hofsteê; volg me strak.

JORIS

Mijnheer, wat dunkt je, zoo men 't rijtuig in liet spannen?

FILIPPIJN.

De paarden, meen je?

ANSELMUS.

Neen, wij zijn gezonde mannen,
En 't is mooi weêr; ik ga te voet.

FERDINAND

Geluk op reis, Oom, zijt gegroet!

DERDE TOONEEL.

FERDINAND, ALIDA, KLAAR, FILIPPIJN.

FERDINAND.

Mijn lief, nu zie ik 't eind van al mijn zielsverdrieten,
Wijl 'k onverhinderd mag uw wedermin genieten.
'k Ontsla mij nu van alle vrees:
Want 'k heb nu niet te doen met Kees.
Uw regte vader zal mijn hoop niet tegenwezen.

ALIDA

Ach! wat ontsteltenis is mij in het hart gerezen!
Zijt gij, helaas! mijn moeder niet?

FERDINAND

Mijn lief, vergeet toch uw verdriet.

KLAAR.

Mijn kind, ik dacht je zoudt het eenmaal moeten weten

ALIDA.

Ach, moeder! ik zal u altijd mijn moeder heeten.
Gij hebt mij als uw eigen bloed,
Uit liefde, in deugden opgevoed;
Gij hebt in Brabant mij van alles laten leeren,
En dus bekwaam gemaakt met ieder te verkeeren;
Ja, gij hebt zelf uw eigen kind,
Dat zich in Brabant nog bevindt,
Nooit meer geliefd; en schoon ik word tot staat verheven,
Ik zal haar echter steeds den naam van zuster geven.

FERDINAND.

Hoe! hebt gij nog een dochter dan?

KLAAR.

Ja, 'k heb een kind bij dezen man,
Dat ik met Alida, uw lief, heb op doen voeden.
In Brabant bij mijn Oom.

FERDINAND.

Dus keert het al ten goeden.

KLAAR

Maar weet gij niet, heer Ferdinand,
Wanneer haar vader komt in 't land?
Hebt gij zijn brief gezien?

FERDINAND.

Ik wist niet dat die zaken
Van Rijkert mij, veel min mijn liefste zouden raken
Dus heb ik daar niet op gelet;
Maar morgen zal ik alles net
Aan u verhalen, of den brief zelv' overgeven.

ALIDA.

Mijn waarde lief, uw Oom Anselmus zeî daareven,
Dat hij hem t' huis gelaten had:
Zend Filippijn eens naar de stad,
Hij zal den brief misschien wel in 't kantoor zien leggen.

FERDINAND

Ik heb de sleutels niet.

FILIPPIJN.

Ik zou wel kunnen zeggen,
Aan 't volk in huis, waar ik om kwam.
Daar zijn veelsmids in Amsterdam.

KLAAR.

Hoe, heel naar Amsterdam om dezen brief te varen ?
Jufvrouw, dat hoeft niet.

ALIDA.

Ach ! ik kan aan u verklaren
Dat ik ontsteld ben ! Noemt gij mij
Nu jufvrouw, moeder ?

KLAAR.

Ja, zijt gij
De dochter niet van haar die 'k plagt mevrouw te noemen ?
Zult gij niet trouwen met een heer wel waard te roemen ?

ALIDA

Ik bid u noem mij Alida;
Wijl ik dien naam het best versta;
Want die verandering klinkt walglijk in mijn ooren.

FERDINAND.

Maar zacht.... Wie is dat, dien wij daar zoo zingen hooren ?

KLAAR.

Mijn man, dien ik den ganschen nacht,
Met groote zorg heb t' huis verwacht;
Hij heeft tot nu toe met boeren zitten zuipen.

FILIPPIJN.

Kom, laten wij zoo lang wat in de groente kruipen.

KLAAR.

ô Ja, laat hij u toch niet zien!

VIERDE TOONEEL.

KEES, KLAAR, ALIDA.
FERDINAND en FILIPPIJN ter zijde.

KEES dronken.

Sta vast! Daar sta 'k nog op één bien.
Ze mogen zeggen van Kees Krijnen wat ze willen,
Zen drank is evel goed. Sta vast, Kees, op je spillen,
Sta, Keesje, sta! Begut dat sop
Voel ik warendig in mijn kop.
Ik hebvan nacht niet meer dan twee stoopwijn gezopen,
Maar 't bier had murrig in, dat's in mijn kop geloopen.
Sta! zeg 'k. Het kan van 't bier niet zijn:
Maar 't laatste zoopje brandewijn
Dat heeft het me gedaan. Ho! ho! dat's al gevonden!
Is daar mijn huis niet? Ja, daar is mijn huis; gans won-
Hei! holla, hei! waar ben je, Klaar? den-

KLAAR

Hoe kom je weêr zoo dronken, vaêr,

KEES.

Wat zeg je, morsebel? 'k Ben evenwel wat dronken.

KLAAR

Ga voort na bed, vaêr, want je bent al vrij beschonken.

KEES.

Nâ bed? Dat zal je liegen prij,
Ik ben niet dronken: dat ben jij;

ALIDA.

Ei, vader, als 't u blieft, wil wat te bed gaan leggen.

KEES.

Wel lari! heb je meê wat tegen mij te zeggen?

ALIDA.

Ach neen, ik, vader, niemendal.

KEES

Nu schrei niet, meisje, ben je mal?
Ik zeg het tegen jou alleen maar om te gekken:
Maar raap dien stok op; ik meen je moêr wat af te dekken.

KLAAR.

Wat reden heb je me te slaan?

KEES.

Ik moet den stok zelf krijgen gaan.
Nou sloeri, kom nou hier, ik zal je mores leeren.

KLAAR.

Wat wil je hebben?

KEES.

'k Ben van plan jou af te smeren,
Tot dat je 't, zoo als ik, verstaat,
En meê met mij naar Duitschland gaat.
Acht duizend gulden wil ik daar aan geld verspillen;
Als zij me daardoor tot een ridder maken willen.
Kees Krijnen zeit, ik heb gelijk:
Want zie, ik ben nou schriklijk rijk.

KLAAR.

Kees Krijnen spot; hij zoekt u maar de kap te vullen.

KEES.

De boeren allemaal, dat zijn bijlo geen prullen,
Die groeten me nou met ontzag.

KLAAR.

De boeren doen 't om vrij gelag;
Kees Krijnen zoekt alleen zijn drank daardoor te slijten.

KEES

Zeg dat niet meer, of 'k meen jou ellements te smijten.
Hoor, wijf, al praat je nog zoo fijn,
Ik wil een graaf of ridder zijn.

KLAAR.

Wie brengt je dat in 't hoofd, al die uitsporigheden?

KEES.

Dat raakt je niet. Sta, Kees! sta, Keesje! 't Is geleden

Pas dertig jaar, of daar omtrent,
Toen heeft de zoon van Jochem Krent,
Den adeldom, om geld, in Duitschland ook gekregen.

KLAAR.

Men maakt je dat maar wijs.

KEES.

Neen, neen, 't is zoo gelegen.
Ik zal je maken een mevrouw.
En Aal, ik zal meteen voor jou
Een vrijer zoeken.

KLAAR

Dat's onnoodig; zij zal paren
Met Ferdinand, die haar zijn min kwam openbaren.

KEES

Met Ferdinand? wat zeg je daar.
Dat zal ik zoo niet toestaan, Klaar!

KLAAR

Is zij mijn voorkind niet? Ik heb mijn woord gegeven.

KEES.

Al ben ik stiefvaêr, zij zal mij niet tegenstreven.
En, wijf, zoo jij me langer tart,
Die stok....

KLAAR.

Ja, sla eens, heb je hart.

'k Heb 't lang genoeg geleên. Je hoeft me niet te dreigen,
Want, Kees, je zult met slaan de zaak niet anders krijgen.

KEES.

Dat 's waar, daar dacht ik niet eens op:
Je hebt een stijven norschen kop,
Die met geen kijven, of geen slaan is te verzetten.
Jij doet jou zin, ik kan jou niet een ding beletten
Van alles wat je praktiseert;
Dat heeft me jaren lang gedeerd.
Sta, Keesje, sta! je moogt je trouwdag niet vervloeken!

KLAAR.

Ei, Kees, ga slapen, wil geen meerder kwestie zoeken.

KEES.

Wel, beest, je hebt me maar verleid!
Wat was je toch? Een heerschaps meid,
Of weeuw; een steêpop, die me met jou mooije prullen,
Van sitse jakjes, kant en valsche bokkekrullen,
En vodden hebt in 't net gebrogt.

KLAAR;

Hebt jij mij eerst niet aangezocht?

KEES

Wel neen, ik? (holla! sta 'sta vast') Dat weet je beter,

Jou slimme prij, je trok eerst zelve aan den veter:
Want als ik melk bragt aan de deur,
Dan kwam je altijd zelve veur;
Dan was 't ten eerste Kees, wel heer, wat ben je zindlijk
En net op al je goed! wat ben jij altijd vrindlijk!
'k Gloof dat dit gouden knoopen zijn.
Wat zeg je, Krelis, zijn ze fijn?
Dan ik weêr: Ja 't is goud, mijn zoete suikerdiefje,
Ik heb ze van peet Geert gekregen, engelliefje.
Dan jij weêr: Wel ik zie het nou,
Je hebt een puntelijke vrouw,
Je vrouwtje moet jou om je deugden zeer beminnen:
Ik kan 't wel merken. Wel! ik zeg gelukkig binnen
De mannen in den echten staat,
Met zulke vrouwen, kameraad.
Toen zeide ik daar weêr op: Neen, neen, mijn uitgelezen,
(Sta, Kees, sta vast!) je meent dat ik getrouwd zou wezen?
Neen zeker, tot mijn groot verdriet,
Ben ik nog zoo gelukkig niet.

KLAAR

Ga toch naar bed.

KEES.

Toen zei jij weêr: Dat is al aardig!

Je ben verstandig, en het beste meisje waardig.
Zeg, heb je er al niet een op 't spoor?
Toen zeî ik: Zoete meisje, hoor,
'k Heb zin in jou, wil jij jou meê op 't land begeven?
We zullen, met elkaâr, altijd heel prettig leven:
Ik heb al lang een wijf gezocht;
Zeg ja, je kost is dan gekocht.
Toen zeî je weêr kwansuis Ik heb geen lust te trouwen:
Maar 'k wou wel dat ik had mijn eersten man behouwen....
Met lachte je zoo wit en raar,
Dat ik al dacht: de koop is klaar!
En 't was zoo, en ik vrijde pas een zes of zeven dagen,
(Sta vast, Kees!) of ik was, de drommel haalt, beslagen;
Ik werd de bruigom, jij de bruid.

KLAAR.

Wel, is nu dat gewawel uit?

KEES.

Wel ja, laat hooren wat je er tegen hebt te zeggen.

KLAAR.

Die dronk'manspraat lust mij nu niet te wederleggen.

KEES.

Maar Aal, zoo jij aan Ferdinand
Wilt trouwen, zal het op jou land
Zoo waaijen, dat je 't zult je levensdagen heugen.

KLAAR.

Foei, dat ik 't aan den vent gezegd heb!

KEES.

'k Stel me er tegen.

KLAAR.

Wat zul je doen?

KEES.

Ik zal hem slaan,

Als jou, daar! daar! sta! maak ruimbaan!

ALIDA.

Ach, help ons, Filippijn!

KEES.

Dat zal hier euvel dagen!

ALIDA

Blijf van mijn lijf af, vent, of wacht almeê wat slagen.

FILIPPIJN rukt Kees den stok uit de handen.

Wel drinkebroer, wel dronke Kees,

Wat meen je, dat ik voor je vrees?

Daar wijvensmijter, lust je meer, zoo kun je spreken.

KEES.

Courage, Kees! Houd op! je zou mijn ribben breken!

Wat ben je voor een landsman, broêr?

FILIPPIJN.

Hoe maal je zoo? jou lompe boer;

'k Ben knecht van Ferdinand.

KEES.

Dat zal hem dan berouwen,
Dat hij zijn knecht stuurt om mij lustig af te louwen;
Met jou heb ik geen kwestie meer:
Maar k zal 't betalen aan jou heer!

FILIPPIJN

Ik zal de rekening dan eerst wat grooter maken.

KEES

Hou op! hou op! wel vent je zou me rapenbraken!

FILIPPIJN.

Ik zeg, ga goedschiks naar je bed,
Eer jij meer knuppellorum vret.

KEES

Naar bed, Kees! Dezen vent is toch niet van te halen.
Sta, Keesje!

VIJFDE TOONEEL.

KLAAR, FERDINAND, FILIPPIJN, ALIDA.

KLAAR.

Zoo is hij gewend altijd te malen.

FERDINAND.

Maar zou hij nu naar bed toe gaan?

KLAAR

Hij kan van dronkenschap pas staan.

Nu zal hij, naar gewoonte, in 't bed gaan met zijn kleêren.

Och! wist ik raad om hem dat malen af te leeren!

Och! och! het is me zulk een kruis!

FILIPPIJN.

Hij moet in 't dol- of beterhuis;

Of maak hem maar steêkind; mij zou hij zoo niet plagen.

FERDINAND.

Mijn lieve Klaartje, gij zijt waarlijk te beklagen.

KLAAR.

Mijnheer, je ben een groot poëet,

Die schier van alle dingen weet;

Je hebt veel boeken en veel schriften doorgelezen;

Weet jij geen raad om Kees, mijn man, weêr te genezen?

FERDINAND.

Ik ben poëet, maar geen doctoor....

Daar komt mij evenwel iets voor

In mijn gedachten, dat misschien wel uit zal vallen.

Laat hem eens ridder zijn, of koning van ons allen;

Wij wachten ſlus op onze plaats

Komedianten; dat zijn maats

Die regt bekwaam zijn, om met hem eens te rallieren.

ALIDA

Wat doen die op uw plaats?

FERDINAND.

Ik zal hen daar trakteren.

Gij weet ik heb een spel gemaakt,
Dat op den schouwburg is geraakt.
Nu hebben zij mij zeer voldaan, in alle deelen,
Zoodanig, dat ik nooit iets beter heb zien spelen;
En 't is fatsoenlijk dat men dan,
Indien men het vergelden kan,
Hen ergens noodt, 't zij aan denOvertoom, Halfwegen,
In d' ouden Doolhof, of waar dat men is genegen;
En ik begrijp het nu eens hier:
'k Kan op de hofsteê meer pleizier
Aan gasten geven, en het naar mijn zin beschikken.

FILIPPIJN.

De droes! wat meen ik meê te vegen en te likken:
'k Ben meê een halleve poëet,
Het is aan mij ook wel besteed!

FERDINAND

Gij zult ook mede in 't spel voor d'een of d'ander spelen.

FILIPPIJN.

Geef mij een doctorsrol wanneer gij zijt aan 't deelen.
Of zal er geen doctoor in zijn?

FERDINAND.

Dat weet ik nog niet, Filippijn.

ALIDA.

Maar hebt gij kleêren, om u allen te verkleeden?

FERDINAND.

Die brengen zij juist meê. 'k Had voorgenomen heden
Een spel van mij gespeeld te zien;
Dat zal op morgen nu geschiên:
Want deze pots gaat voor. Ik meen aan Kees te toonen,
Dat 't beter is, voor hem, gerust op 't land te wonen,
Dan naar een hoogen staat te staan.

KLAAR.

Mijnheer, ik laat je dan begaan.
Je zult mij vriendschap doen. Maar zacht! 'k zie iemand komen.

FERDINAND.

't Is onze tuinman.

FILIPPIJN.

'k Zie nog meer volk door die boomen.

FERDINAND.

Mijn gasten volgen hem, dat 's goed.

ZESDE TOONEEL.

GOVERT, FERDINAND, ALIDA, FILIPPIJN, KLAAR.

GOVERT.

De vrienden zijn er al, gansch bloed!

Mijnheer, drie wagens vol, waar zul je 't volk laten?

FERDINAND.

Daar komen er al van 't gezelschap. Blijft niet praten,
Maak alles op de hofsteê reed.
Opdat men op zijn tijd wat eet'.
Zeg aan de meiden, dat men alles klaar moet maken.

ZEVENDE TOONEEL.

PIETER, HENDRIK, JAN, FRANS, FERDINAND,
ALIDA, FILIPPIJN, KLAAR.

FERDINAND.

Zijt welkom, vrienden, altemaal.

FILIPPIJN.

Daar 's Pieter, of de pikken haal'.

PIETER.

Mijnheer, uw dienaar.

JAN.

'k Ben verblijd dat we u ontmoeten.

FILIPPIJN.

Ho, Jan, ben jij daar ook?

HENDRIK.

'k Heb de eer mijnheer te groeten.

Ben jij dat, monsieur Filippijn?

FILIPPIJN.

Ja, broêr, zou ik er ook niet zijn?

FERDINAND.

Zijt gij hier maar alleen, waar zijn al de andre vrinden?

PIETER

Zij zijn reeds op uw plaats, daar zult gij ze allen vinden.

FERDINAND.

Gij hebt uw vrouwen meêgebragt?

PIETER

Zij zijn er allen die gij wacht.

FERDINAND.

Dan hoop ik u hier t' zaam een dag of drie te houên.
Ik heb iets kluchtigs voor, dat zal ik u ontvouwen.
De man van Klaartje, deez' boerin,
Beeldt zich veel wondre dingen in;
Hem dunkt hij is bekwaam als edelman te leven:
Wij moeten hem van daag een nieuwen titel geven,
En zeggen dat hij koning is.

JAN.

Die klucht zal goed zijn, naar ik gis.

FERDINAND.

Hij kwam flus t'huis en is naar bed gegaan, heel dronken,
'k Denk dat de vent nu al ligt op één oor te ronken.

Ga, haal hem hier met alle man.
Men zal hem op mijn hofsteê dan
Op 't ledekant, in een der beste kamers brengen:
Indien het Klaartje, die zijn vrouw is, wil gehengen.

KLAAR.

Och ja, heel graag, heer Ferdinand,
Kan dat hem brengen bij 't verstand.

FILIPPIJN.

In zulke kluchten kan ik meê mijn rol wel spelen:
't Van buiten leeren zou me spoedig toch vervelen.

FERDINAND.

Speel zoo je wilt, 't is altijd goed,
Want 't is een grove domme bloed.
Maar à propos, gij hebt die Persiaansche kleêren
En Moorsche meêgebragt?

PIETER.

Ja, heer, op uw begeeren.

FERDINAND.

Die zullen goed zijn in dit stuk.
Messieurs, het schijnt of mij 't geluk
Van daag wil dienen: 't volgt mij hier in alle dingen

FILIPPIJN.

Je krijgt een koning zelfs te gast, met hovelingen.

FERDINAND

Messieurs, 'k bid, haal den boer maar hier.

ACHTSTE TOONEEL.

FERDINAND, KLAAR, ALIDA.

FERDINAND.

Mijn lief neemt deel in ons pleizier ?

ALIDA.

Voorzeker, ja.

KLAAR.

Maar, heer, mijn man moet van die lieden,
Door deze potserij voor 't minst geen kwaad geschieden.
Ik gun hem wel wat voor zijn slaan,
Maar 't moet niet buiten reden gaan.

FERDINAND

Neen, Klaartje, wees gerust, 't zal niet dan korstwijl wezen;
Gij hebt in 't minste niet voor deze liên te vreezen.
Ook zult ge er zelf bij mogen zijn,
En zien uw man in konings-schijn.

ALIDA.

Dat zal dan gaan als Cats heeft in zijn boek geschreven,
Van een die tot een graaf van Holland werd verheven,
Dat is te zeggen, in den schijn.

FERDINAND

o Ja, het zal omtrent zoo zijn.

ALIDA

Maar hebt gij plaats om al die lieden te logeren?

FERDINAND.

Daar is al voor gezorgd. Wij blijven in de kleêren,
Zou 'k denken; deez' aanstaande nacht
Wordt zonder slapen doorgebragt;
Ook is de dag nog lang .. Kees slaapt al, zou ik hopen:
Want anders was 't verbrust.

KLAAR.

Wil ik eens binnenloopen?

FERDINAND.

Blijf hier: daar zijn ze, ha! wat 's dat?

NEGENDE TOONEEL.

PIETER, HENDRIK, JAN, FRANS, FILIPPIJN,
dragende Kees uit zijn huis in eene bakermat.
FERDINAND, ALIDA, KLAAR.

FILIPPIJN.

Een koning in een bakermat!

FERDINAND.

Men breng hem naar mijn plaats; daar zal men overleggen,
Wat ieder, naar zijn staat, te doen heeft of te zeggen,

Voor deez' geduchten nieuwen troon,
Van Krelis, koning zonder kroon.
Maar draagt hem zacht, de vent mogt onderweeg ontwaken.

FILIPPIJN

Wie dacht dat wij van daag een koning zouden maken?

Einde van het eerste bedrijf.

TWEEDE BEDRIJF.

EERSTE TOONEEL.

FERDINAND, ALIDA, KLAAR, FILIPPIJN.
KEES, slapende op een ledekant.

FERDINAND.

Wij hebben Kees hier al gelukkig in gekregen,
Ik vreesde dat hij zou ontwaken onderwegen;
Dan was de zaak verbrust geweest.

FILIPPIJN

Ik was er ook al voor bevreesd.

KLAAR.

Ik niet; hij slaapt te vast. Hij is somtijds zoo dronken,
Dat hoe ik woel en stoot in 't bed, hij blijft aan 't ronken.
Hij rolde laatst eens van het bed.

FILIPPIJN.

Je gaf hem dan misschien een zet.

KLAAR.

't Kan wezen, in mijn droom; 'k weet dat niet vast te zeggen —
Althans ik vond hem op de vloer, des morgens, leggen.

FERDINAND

Flippijn, 't wordt tijd dat ge u verkleedt

Ik denk dat gij uw rol wel weet?
Gij hebt gediend bij een doctoor.

FILIPPIJN.

Ik zal 't wel spelen;
Ik weet de rol van een doctoor in alle deelen.
Ik heb er dikwijls bij gestaan,
Wanneer de doctor Galigaan
De dieven vilde, en heb hem dikwijls hooren praten
Van de overstorting van het bloed, en 't aderlaten.
Zacht, daar is 't volk, zij zijn al klaar.

TWEEDE TOONEEL.

KEES, slapende op een ledekant, FERDINAND, ALIDA, KLAAR, FILIPPIJN, GOVERT in eene beerenhuid, JAN, FRANS en PIETER, in Grieksch, HENDRIK in Indiaansch gewaad, een Trompetter

FILIPPIJN.

Dien zwarten ken ik niet; dat 's raar!

HENDRIK

Ken jij me niet Flippijn?

FILIPPIJN.

't Is Hendrik, sellementen!
En jij ben Frans, jij Pieter, dat zijn venten!

Elk lijkt wel schier een Grieksche prins.
Waar zijn de juffers ?

PIETER

Die zijn ginds
In de andre kamer; maar wij 't zoo besteken
Dat geen van allen met Kees Louwen hoeft te spreken;
Dewijl 't verwarring maken mogt.

FILIPPIJN.

Goed, Pieter, dat is wel bedocht.

GOVERT

Maar Filippijn, lijk ik nu net een beer te wezen ?

FILIPPIJN.

Ja, Govert, jij ben nu onkennlijk: wil niet vreezen.

GOVERT

Maar, drommels, lijk ik net een beer ?

FILIPPIJN.

Ja, zeg ik. Vraag je dat alweêr ?

GOVERT.

Gelikt of ongelikt ?

FILIPPIJN.

Van kop, van lijf en ooren,
Ja, van verstand en geest, lijk jij een beer geboren.

FERDINAND

Messieurs, men heeft u onderregt;

Gij weet wel wat er dient gezegd,
Wanneer hij wakker wordt?

PIETER.

Men zal hem respecteren,
En steken hem, heel fraai, in kakelbonte kleêren;
Ik wou maar dat hij wakker wierd.

KLAAR.

'k Ben blij dat hij eens wordt gepierd:
Maar ik verzoek nog eens dat 't niet te hoop mag loopen.

HENDRIK.

Heb daar geen zorg voor, g' hebt alles goeds te hopen.
Maar 'k hoor dat 't ledekant zoo kraakt;
Ik denk niet dat hij reeds ontwaakt?

JAN.

Ik twijfel, Hendrik; 'k zal eens zachtjes bij hem treden.

GOVERT.

Jelui zijt zeer geleerd, in al die hoofsche reden;
Maar wat zeg ik nu best aan Kees?

FILIPPIJN.

Gij moet niet spreken, Govert, 'k vrees
Dat onze beer de zaak met praten zal verbruijen.

GOVERT.

Ik ben een tuinman, 'k weet veel meer van mest te kruijen,

Van planten, enten, en nog meer,
Dan hier te spelen voor een beer.

FERDINAND.

Uw gansche werk bestaat in aan de deur te leggen:
De beeren spreken nooit.

GOVERT

Al heb ik niets te zeggen,
Het zwijgen is een slimme post;
'k Was blij wierd ik maar afgelost.

PIETER.

Het zal een fraai kopij van Sigesmundus geven.

FILIPPIJN.

Komedianten zijn in alle ding bedreven,
En, Pieter, jij ben meê poëet.

JAN

Die weten, dat geen nikker weet.
Hij sluimert, heeren.

FERDINAND.

Elk pass' vlijtig op zijn zaken.
Kom, gaan wij uit 't vertrek, hij mogt geheel ontwaken.

PIETER

'k Verschuil mij hier, digt bij zijn bed.
Maar blijft gij hier met uw trompet.

DERDE TOONEEL.

KEES op het ledekant, PIETER, de Trompetter, GOVERT in de beerenhuid aan de deur

PIETER.

Sta ginder in dien hoek; dat 's wel, wil nu maar blazen.

Er wordt getrompet.

Verschuil u, want hij schijnt te ontwaken door uw razen.
o Ja, hij staat al op, koom hier.
't Is wel, zoo krijgt het werk zijn zwier.

KEES opstaande en rondom ziende.

Wel hoe! waar ben ik hier? o Seldrement! gansch vijven!
Dit is mijn huis niet! 'k zal mijn oogen nog eens wrijven.
Waar ben ik? Droom ik ook? Ja wel,
Ik weet niet wat ik denken zel:
Ik ben nu wakker, en ik slaap niet meer, zou 'k meenen?
Wel ja, 'k ben wakker! ik sta immers op mijn beenen?
'k Ben, wel ter dege, wakker. Maar
Wat zijn hier alle dingen raar!
o Sinte Julfus! wat is dit een mooije woning!
't Lijkt wel een kamer van een prins of van een koning!
Hoe kom ik op dat mooije bed?
Wie drommel heeft me hier gezet?
o Pinpernikkel! hoe ben ik hier in gekomen!

Ei, ben ik gek? Ik lig nog op mijn bed te droomen;
Maar evenwel.... ik hoor daar wat;
Daar ligt wat ruigs; och! wat is dat?
Ziedaar het leeft Och! och! 'k begin al wat te vreezen!
Ik zal eens schreeuwen, want hier moeten menschen wezen.
Hei, holla! hei! waar zijn jelui?
Zij spreken niet! dat 's van den brui!
Hei, holla! mannen! hei! ik ben hier opgesloten!
Daar komt het ding aan; och! het is een beest met pooten.
Help! 't is de droes in beereschijn.
Wat seldrementen zal dat zijn?

PIETER tegen GOVERT.

Koes daar, jou lompe beer, of 'k zal u anders groeten.

Tegen KEES

'k Kus met eerbiedigheid de koninklijke voeten
Van uw geduchte majesteit,
En ben tot uwe dienst bereid,
In alles wat gij mij, uw dienaar, zult gebieden.

KEES.

Wel hoe! wat zeit die vent? wat of hier zal geschieden?

PIETER.

Ik hoorde u roepen, onverwacht,
In 't midden van den naren nacht;
Derhalve ben ik hier in dit vertrek gekomen.

Mijn vorst, ei zeg, wat doet u zoo onrustig droomen?

KEES.

Wat zeg je daar? Ik droom niet, vent;
Ik sta hier immers overend?

PIETER.

Uw majesteit schijnt op zijn slaaf vergramd te wezen:
Ik bid ootmoedig, dat gij zegt wat u doet vreezen.
Heeft u een droom zoo zeer ontsteld?
Ik bid u, zeg mij wat u kwelt:
Gij kent mijn deugd en trouw, gij weet dat ik veel jaren
Uw dienaar ben geweest; wil mij uw droom verklaren.

KEES.

Dat is al praat die niet en sluit.
Je lijkt wel met de kop gebruid!
Maar zeg me waar ik ben, dat kan ik niet begrijpen.
Ik ben al bezig mijn verstand er op te slijpen.

PIETER.

De vorst is nog niet heel ontwaakt,
Zijn zinnen schijnen wat geraakt.
De slaap had naauwelijks uw oogen toegesloten,
Of gij zijt schielijk in uw droom uit 't bed geschoten:
Al 't hofgezin gaat reeds ter rust.

KEES.

Ik merk wel, schallek, jij hebt lust

Met mij te gekken ; maar ik laat me zoo niet loeren.
Ho ! ho ! ik ben al meê en hagje bij de boeren.
Maar, heerschap, zeg me waar ik ben ;
'k Zweer dat ik 't niet begrijpen ken.

PIETER.

De vorst belieft zich met zijn dienaar te vermaken.
Ik ben tot uw pleizier, mijnheer, in alle zaken :
Het past een hoveling altijd,
Een grooten koning, als gij zijt,
Te dienen in al 't geen dat hem vermaak kan geven.
Ik ben uw slaaf, gij kunt mij sterven doen, en leven ;
Gij die de wereld siddren doet,
Voor uwe magt en heldenmoed ;
Die meester zijt van zooveel groote koningrijken,
En vorst Darius doet voor uwe magt bezwijken.

KEES.

Wel, maatje lief, wat zeg je daar ?
Ben ik je koning ? Dat is raar !

PIETER

Helaas ! wat schort mijn vorst ? o Wakkre Alexander !
Gij die gansch Azië deed buigen voor uw stander,
Die aan den oever van d'Eufraat
Ons voorging, als een kloek soldaat,
Alwaar de Persiaan moest vlugten voor uw sabel ;

Gij die nog gistren hebt getriumfeerd in Babel,
o Groote vorst en 's werelds heer!
Kent gij Efestion niet meer?
Uw allergrootste vrind? Helaas! waar zijn uw zinnen?
o Macedoniërs! wat zult gij nu beginnen?
Uw vorst is van 't verstand beroofd!

KEES.

Wel man, het schort je zelf in 't hoofd.
Ik ben een melkboer en geen koning, zoete vaartje,
Ik heet Kees Louwen, en mijn wijf haar naam is Klaartje.

PIETER

Maar is mijn naam u onbekend?

KEES

Dat's raar! weet ik wie of je bent?
Je ziet er uit, net of je wilt de klucht vertoonen,
Van 't branden van den Moor, en Tamra met haar zonen.

PIETER.

o Vorst! waar is uw groot verstand?

KEES.

Kom, alle gekheid aan een kant!
Hoe kom ik hier in huis? Vertel me dat wat nader.

PIETER.

Ik ben Efestion, aan 't hof van uw heer vader

Filippus, met u opgevoed;
Ik ben, als gij, van vorstlijk bloed
Gesproten; ik heb u gevolgd door alle landen
En koningrijken, die gij moedig aan dorst randen.

KEES.

Wat bruidt het mij hoe dat je hiet,
Jij antwoordt op mijn vragen niet!
Ik ben van koningen noch edellui geboren,
Bezie me vrijelijk van achteren en van voren,
Mijn naam is Kees, mijn wijf heet Klaar,
Dat zweer ik, en dat 's waarlijk waar.

PIETER.

Daar is Filippus, uw doctoor. Wil hier vrij komen,
Mijnheer.

VIERDE TOONEEL.

FILIPPIJN in doctorsgewaad, KEES. PIETER.

FILIPPIJN.

De koning schijnt ontrust, door zware droomen;
Daar dient in tijds voor hem gewaakt.

KEES.

Zeg, hoe ben ik hierin geraakt?

FILIPPIJN

Geef mij uw hand, mijn vorst, ik zal uw pols eens voelen.

KEES

Wat ben jelui voor volk?

FILIPPIJN

Gij moet zoo sterk niet woelen.

Een heete damp, die uit de maag

Komt rijzen, baart u deze plaag;

Als gij u stil houdt, zijt gij makklijk te genezen.

KEES.

Ik ben 't niet, die je meent, doctoor; hoe zal het wezen?

FILIPPIJN.

Voelt gij geen pijn in 't hoofd, mijnheer?

KEES.

Wel ja, mijn kop doet vrij wat zeer;

Dat komt door dat ik bij Kees Krijnen heb gezopen,

Van d'ouden hond, en die is in mijn kop geloopen.

FILIPPIJN.

Nu, die voorschreven ouden hond

Maakt u het ligchaam ongezond;

Uw vorstlijk aangezigt is schriklijk opgezwollen,

En de oogen draaijen u in 't hoofd gelijk twee tollen;

Gij zijt in eenen slechten staat;

Ja, ziek tot in den vierden graad.

Uw pols loopt puur te post: dus dien ik te ordonneren,
Dat mijn aptheker u koom' zevenmaal klisteren.

KEES.

Ik ben geen koning, dat is raar!
Hoe is het, scheren we malkaâr?
Ik heb den brui, doctoor, van al die vieze grillen;
Wil jij klisteren, doe 't aan lui die 't hebben willen.

FILIPPIJN.

't Klisteren zal heel noodig zijn;
Want anders zal dien ouden wijn
Uw bloed verdikken.

KEES.

Wat bruit mij dat?

FILIPPIJN.

't Zou bederven,
En dan was 't al vergeefs gewerkt met mijn conserven,
Elixers, poeders, senneblaân,
Triakel, pillen, orvitaan,
Geen lapis bezoär, noch kina zouden baten;
Onmooglijk zou men u een ader durven laten;
Dus raad ik dat uw majesteit,
Zich tot 't klisteren voort bereidt.
Vorst Alexander zal....

KEES.

Hoe, scheren we malkandre?

Ik hiet zoo niet, mijn naam en is geen Mallesander,
Ik zeg nog eens, dat ik geen prins
Of koning lijk: ben jij van zins
Jou koning Seneca wat pillen in te geven,
Zoo loop hem zoeken; want ik heb van al mijn leven
Niet ziek geweest.

FILIPPIJN tegen PIETER.

Gaan wij uit dit vertrek,
Wij hebben 't kwaad met dezen gek;
't Is noodig dat men hem alleenig laat bedaren.

PIETER.

Maar liep hij dan eens weg?

FILIPPIJN

De beer zal hem bewaren.

KEES.

Wat prevel jelui daar zoo stil?

FILIPPIJN.

o Vorst! 'k zie dat ik tijd vérspil
Met u te raden; 'k zal derhalve maar vertrekken.

PIETER.

Ik zal aan't hof, mijnheer, dit toeval voort ontdekken
Hoezeer ik mij daardoor ontstel.

VIJFDE TOONEEL.

GOVERT in de huid, KEES.

KEES.

Wat of ik hier van denken zel?
Zij loopen heen. Ik vrees het zal hier wonder dagen!
Ik gloof het is hun in de hersenen geslagen.
Of zou ik ook een koning zijn,
En weten 't niet? Dat heeft geen schijn;
Had ik het ooit geweest, ik zou er wat van weten.
Mijn naam is immers Kees? Wis, 't is me niet vergeten!
Mijn eigen wijf heet immers Klaar?
En Louw de melkboer was mijn vaêr?
Wel ja, hoe kan ik dan, terwijl ik lig te droomen,
En zonder dat ik 't weet, een koningdom bekomen?
Maar zacht, ik heb de zaak gegist;
Hun koning is misschien vermist,
En ik zal mogelijk dien koning net gelijken.
Ik zal me houden of ik 't ben. 'k Zal daar eens kijken,
Of deze deur.... Och! daar is weêr
Die seldrementsche ruige beer!
Help! help! de beer! de beer! och, komt me toch ontzetten!

ZESDE TOONEEL.

PIETER, JAN in 't Grieksch gewaad, FILIPPIJN en gevolg in 't Persiaansch en Grieksch gewaad, KEES.

JAN.

Schiet toe! gij heeren, wilt op uwen koning letten,
Opdat de beer hem niet verscheur'.

KEES, eene gemaakte statigheid aannemende.

Wat doet dat beest daar aan de deur?

JAN

Het moet uw majesteit voor onheil steeds bewaren.

KEES.

Dat kon een bleekersdog of groote hond wel klaren;
Die beesten bennen altijd trouw.
Maar zonder gekken, zeg me nou,
In welk een land wij zijn; ik kan 't me niet verzinnen:
't Is alles hier zoo mooi, van buiten en van binnen,
Dat ik verwonderd sta en kijk.

PIETER

Wij zijn nu in het koningrijk
Van Babel, dat gij hebt met wapenen verwonnen.
Mijn vorst, gij weet zooveel als ik zou zeggen konnen.

KEES.

Te Babel, zeg je? Hoe ver leit
Dat hier van daan?

PIETER.

Uw majesteit

Is nu in Babel.

KEES.

Wel, wie heeft 't ooit gelezen!

Hoe ver zou Babel wel omtrent van Haarlem wezen?

JAN.

o Groote vorst! in uw gebied

Ken ik geen stad die Haarlem hiet.

KEES

Dat 's raar! Wel, mannen, dat gaat mijn verstand te boven.

Je kent wel Amsterdam, dat zou ik vast gelooven?

Dat is er derd'half uur van daan,

Wanneer we met de trekschuit gaan.

PIETER.

'k Heb nooit geen Amsterdam of trekschuit hooren noemen;

Uw majesteit belieft zijn reden te verbloemen.

KEES.

Wel, Amsterdam dat is een stad,

Die overvloeit van geld en schat,

Daar kan men al wat in de wereld is verkoopen;

Ik heb er menigmaal met karnemelk geloopen.

Een mensch kijkt daar zijn oogen blind

Aan al de waar die hij er vindt.

FILIPPIJN.

Wat heeft uw majesteit daar aardig liggen droomen!
Wat of den mensch niet in den slaap al voor kan komen
De vorst waant zich een boer te zijn!
Hem moet een wonderlijk venijn
Van d'een of d'ander, in de spijs gegeven wezen;
Ik moet noodzaaklijk door 't klisteren hem genezen.

KEES.

Ja wel, ik kan het niet verstaan!
Wanneer ben ik te bed gegaan?

JAN.

Te nacht hebt gij, o vorst, met prinsen, graven, heeren,
En oversten van 't heir laat zitten banketteren.
Uw majesteit bedenk' zich eens!

KEES.

Ja wel, het is wat ongemeens!
Ik meende dat ik bij de boeren had gezeten.
Heb ik met prinsen dan gedronken en gegeten?

FILIPPIJN

Die ziekte maakt mijn hart hart vol vrees!

KEES.

Maar drommels, is mijn naam geen Kees?

Ben ik geen melkboer ?

FILIPPIJN.

Neen , gij zijt een magtig koning.

KEES

Een koning ! Inderdaad ?

FILIPPIJN

o Ja !

KEES.

Niet in vertooning ?

FILIPPIJN.

Gij zijt een koning inderdaad.

KEES.

Is 't mogelijk ! wel wat een praat !

Zoo ik heb dan geen wijf die Klaar heet ?

FILIPPIJN.

IJdle droomen.

KEES.

Wat zeg je ?

FILIPPIJN.

't Is u in den droom zoo voorgekomen.

Uw koningin heet Statira ,

Uw moeder was Olympia.

KEES.

Maar Louw de melkboer was nogtans mijn eigen vader !

PIETER.

De Macedoonsche vorst, die door een snood verrader,
Weleer om 't leven werd gebragt,
Was uw heer vader, voor wiens magt
Lacedemonie en Athene moesten beven.

JAN.

Gij doet gansch Persië naar uwe wetten leven.

KEES.

Wat of een mensch al droomen kan!
Ik ben nou meer dan edelman.

JAN

De vorst begint nu tot zijn zinnen weêr te komen,
En hij begrijpt alreeds de dwaasheid van zijn droomen.

KEES

Wel, als jelui het zeker weet,
Het scheelt me waarlijk niet een beet.
Ik wil wel koning zijn en je allegaâr regeren.

FILIPPIJN.

Belieft uw majesteit dat wij hem dan klisteren.

KEES.

Wel neen, dat zal je laten, vent!
Ik ben die dingen niet gewend,
En ik versta dat jij voortaan zult moeten zwijgen;
Althans je zal me nou niet tot klisteren krijgen.

FILIPPIJN.

Maar doctor Aristoteles
Zegt, dat men moet een reis vijf, zes
Klisteren, om den damp der droomen te verdrijven;
Al was het tienmaal, 't kan geen kwaad doen, naar zijn schrijven.

KEES.

Jaap Storteflesch zal 't laten staan.

FILIPPIJN.

'k Zal dan een half pond senneblaân,
Met Fransche pruimen, tot laxatie laten koken,
Opdat de dampen door de porièn verrooken.

KEES.

De dampen rooken, zoo 't behoort,
Al zonder pruimen uit mijn poort.
Ik lust geen seneka, en durf je er weêr van spreken,
Zal ik Jaap Storteflesch en jou de ribben breken.

FILIPPIJN.

Maar twee klisteren dan, of één?

KEES.

Neen, zeg ik, geen klisteren, neen!
Maar hadt je een pijp tabak, dat zou me beter lijken.

PIETER

Haal voor den koning wat tabak! Sta niet te kijken!

KEES.

Je ben bijlo een schiklijk borst!

Geef ook een zoopje voor den dorst.

FILIPPIJN.

Geef aqua vita!

KEES.

Geef jenever!

FILIPPIJN

't Mag niet wezen.

Geef aqua vita!

KEES.

Vent, zwijg stil; of jij moogt vreezen!

Ik lust niet van jou brouwerij;

Je helpt een mensch maar in de lij.

FILIPPIJN.

Dan raakt uw majesteit voorzeker weêr aan 't droomen.

Maar 'k zie een page, met verscheide dames komen.

ZEVENDE TOONEEL.

JANSJE als pagie, met een sluijerkroon, schepter en kleederen, een lampet, een pijp tabak en een borreltje, gevolgd door vier juffers; PIETER, JAN, in 't Grieksch gewaad, FILIPPIJN en gevolg in 't Persiaansch en Grieksch gewaad, KEES.

JANSJE

Men steek' den koning, naar zijn staat,

In 't kostlijk Persiaansch gewaad!

Want 't was op gisteren zijn majesteits behagen,
Om kleedren naar de wijs van 't Oostersch volk te dragen.

Terwijl Kees gekleed en op den troon gezet wordt, wordt er gezongen.

PIETER.

Zet hem de kroon nu op het hoofd!

KEES.

Maar 't zoopje dat je hebt beloofd,
En dan die pijp tabak! Die moest je daadlijk brengen.

JANSJE

Ik moet uw majesteit met riekend nat besprengen.

KEES

Hou op, jou dreumis! ben je gek?
Je spat met water in mijn bek.
Ik vraag nog eens, of jij me zult een zoopje geven?

Allen.

Lang moet zijn majesteit, vorst Alexander leven!

KEES geeft den scepter aan PIETER en slaat vuur.

Daar, houdt dat ding en blijft wat staan;
Ik zal er eens den brand in slaan.

PIETER

Daar komt een kamerling, wat of die heeft te zeggen?

JAN.

Hij heeft den vorst misschien iets noodigs voor te leggen.

ACHTSTE TOONEEL.

FRANS in 't Persiaansch gekleed, PIETER, JAN, FILIPPIJN en gevolg gekleed als voren, KEES.

FRANS.

Mijnheer, daar is een afgezant
Gekomen van prins Ferdinand,
Die onderdanig bidt uw majesteit te spreken.

KEES.

Van Ferdinand! wel dat zijn misselijke streken!
Ik ken heer Ferdinand heel wel.
(Wat of ik hier van denken zel?)
Is dat die Ferdinand, die met mijn kind wil trouwen,
En die een knecht had die me lustig af kwam touwen,
Wanneer ik droomde? Ik ken niet een
Van jelui, maar hem wel, zoo 'k meen;
Of hij moest door een droom, als ik, veranderd wezen.

FRANS.

Die Ferdinandus is een prins, die elk doet vreezen,
Des grooten konings Porus' zoon,
Die na zijns vaders dood de kroon
Van 't Indiaansche rijk op 't vorstlijk hoofd zal dragen.

KEES.

Wel, laat eens hooren wat die kerel heeft te vragen.

Frans binnen.

NEGENDE TOONEEL.

PIETER, JAN, FILIPPIJN en gevolg, als voren, KEES.

PIETER.

Laat ons nu in de kamer treên,
Uw majesteit wil ligt alleen
In 't heimlijk d'afgezant der Indianen hooren.

KEES.

Blijft liever hier, want kreeg die beer mij eens bij de ooren,
Ik was er zekerlijk om koud;
Dat beest wordt door mij niet vertrouwd,
En ik belast jelui om, zonder tegenspreken,
Dien seldrementschen beer van daag den hals te breken.
Daar komt een zwarten moriaan!

TIENDE TOONEEL.

FRANS, HENDRIK, gekleed als Indianen met gevolg,
PIETER, JAN, FILIPPIJN als voren, KEES

FRANS

Daar zit de vorst, wil nader gaan.

HENDRIK, terwijl Kees rookt en drinkt.

Mijnheer, ik hebt 't geluk in Babel u te ontmoeten,
En uit mijns prinsen naam voor uwen troon te groeten.

't Gerucht van uwe dapperheid
Is tot aan Ganges' boord verspreid.
Elk is verschrikt, nu gij Darius hebt verslagen;
Maar Porus en zijn zoon, zijn na die nederlagen,
Gelijk het hun betaamt, vol moed.
De vorst wil 't Indiaansche bloed
Beschermen, en niet voor uw Macedoners wijken.
Zijn leger is versterkt, van volken uit de rijken
En landen aan zijn kroon verknocht.
Hij, die altijd naar glorie zocht,
Wil door uw ondergang een heldennaam verwerven,
Des werelds heer zijn, of voor uwe voeten sterven.

KEES

Jou koning lijkt een barsche vent!
Ik ben 't vechten niet gewend,
Als met mijn wijf, die heb ik dikwijls afgeslagen.

HENDRIK.

Mijn koning wil nogtans een veldslag met u wagen:
Opdat zijn groote dapperheid
Bekend worde aan uw majesteit.
Hij zal uw leger aan zijn grenzen haast verwachten,
En voedt, als gij, niet dan verhevene gedachten.

KEES

Mijn leger, zeg je? Wat een praat!

Ik heb geen leger, kameraad.
Ik weet niet eens wat jij al meent met deze zaken.

HENDRIK.

Wil Alexander nu zich zelven wat vermaken?
Hoe! spot men met een afgezant?
Een gunstling van prins Ferdinand?
Ik heb alom verstaan, mijnheer, dat gij voordezen
Zoo hoffelijk van aard, als dapper, plagt te wezen.
Dat gij grootmoedig en beleefd,
Verwonnen landen wedergeeft
Aan koningen, die u met magt niet wederstreven;
Dat gij, door goedheid, zooveel vrijheid hebt gegeven
Aan uw verwonnenen, dat zij,
Vergetende de slavernij,
Met hunne wapenen uw staatszucht ondersteunen.

KEES.

Zwart bakkes, jij vertelt al wonderlijke deunen.
Maar drommels, ik versta je niet!
Zeg, waar die dingen zijn geschied?

HENDRIK.

Ik zie de vorst heeft lust om hier met ons te gekken.
Vaarwel, ik zal mijn prins terstond dien hoon ontdekken.
Zijn legermagt is al gereed,
Hij zal opkomen, eer gij 't weet,

Met honderd duizend van de dapperste Indianen;
Om zich, door uwen dood, een weg ten troon te banen.

KEES.

Ja wel, ik zweer je bij mijn bil,
Ik weet niet wat hij hebben wil:
'k Versta alleenlijk dat hij lust heeft om te vechten;
En zijn die dingen op geen andre wijs te slechten?

HENDRIK.

Ik zie wel dat men met mij spot.

KEES.

Je houd mij zelven voor den zot.

HENDRIK.

Mijnheer, 'k spreek immers Grieksch, zoo goed als 't
is te spreken,

KEES.

Hoe, spreek jij Grieksch?

HENDRIK.

Ja, Grieksch!

KEES

Hoe, Grieksch! wel selleweken!
We praten immers allemaal
Opregte zuivre Duitsche taal?

HENDRIK.

o Vorst, nu zie ik klaar dat gij hebt voorgenomen
Met mij te spotten; maar ik denk haast hier te komen,

Met koning Porus en zijn magt;
Dan zult gij zien wien gij belacht.

KEES.

Maar, maatje, word niet boos. Ik kan 't me niet verzinnen!
Grieksch, zeg je? Praat ik Grieksch?

HENDRIK.

Zoo wij u overwinnen,
En stooten uit uw heerschappij;
Denk dan aan deze boerterij.

KEES.

Ik meen 't zoo kwaad niet. Zeg, wat heb je me te vragen?

HENDRIK.

De koning, als ik zeg, wil eenen veldslag wagen;
Maar Ferdinand, de prins, zijn zoon,
Die erfgenaam is van zijn kroon.
Heeft uwe dochter, de prinses, tot bruid verkoren.

KEES.

Neen, zwartsmoel of gezant, jou moeite is hier verloren;
Ik geef haar niet aan Ferdinand;
Ga jij maar weêr na 't Morenland.

HENDRIK

Ik zal uw weigring mijn prins te kennen geven.

Allen behalve de Indianen.

Lang moet zijn majesteit, vorst Alexander leven.

Frans en de Indianen binnen.

ELFDE TOONEEL.

PIETER, JAN, FILIPPIJN en gevolg als voren, KEES.

PIETER.

o Vorst! gij paart uw kloek beleid
Altoos bij uwe dapperheid;
Wij zien den Indiaan haast door uw arm verslagen
Indien hij lust heeft met zijn leger op te dagen.

KEES.

'k Versta me op zulke dingen niet.
Jij zegt wel dat het is geschied,
Maar 'k weet van legers noch van zulk gevecht te zeggen.
'k Plag met de boeren wel een sneedje in 't dorp te leggen,
En dat ging met de kermis door,
Maar daar had ik geen legers voor.
Kom laten we hier nu niet langer zitten snappen!
'k Heb dorst, laat aanstonds eens een flap Dorst Engels tappen;
'k Heb ook zoo'n honger als een beest.

FILIPPIJN.

Zoo vroeg, mijnheer? Ik ben bevreesd,
Dat 't u zou schaadlijk zijn: men moet u eerst klisteren.

KEES.

Dat zal niet beuren. 'k Wil mijn keel eens helder smeren.

FILIPPIJN.

'k Maak ook een poeder sympathie,
Waardoor ik in een uur of drie,
Den vorst zoodanig kan doen zweeten, draaijen, braken,
Dat al de ribben in zijn ligchaam zullen kraken,
Al was ik hier een mijl van daan;
Maar 'k houd het met de sennebläân.

KEES.

Zwijg van je seneka! ik wil het niet gebruiken,
Ik mag geen seneka, of zulke vodden ruiken;
Maar wil je wel doen, geef ereis
Een hagje ham of ossenvleisch,
Met gele wortels, 't zal de darmen beter vullen.

PIETER.

De koning heeft gelijk.

KEES.

Ik meen eens braaf te smullen.

PIETER.

Zeg dat men dan de tafel dekk'.
Mijn vorst, ga nu in 't naast vertrek.

KEES.

Maar zou ik bij dien beer zoo digt wel komen durven?
Ik vrees warendig dat ik in mijn broek zou turven.

PIETER.

Nu, Govert, ga wat aan een kant.

KEES.

Wel, dit is al een aardig land!
De beer heet Govert; wel! wie zou het zoo verzinnen!

JAN.

De beer is weg, mijn vorst, ga nu maar vrij naar binnen;
Ik denk de kost is wel gereed.

KEES.

Heel goed; 'k verlang al dat ik eet.

Einde van het tweede bedrijf.

DERDE BEDRIJF.

Het tooneel verbeeldt een tuin met eene gedekte tafel.

EERSTE TOONEEL.

FERDINAND in 't Persiaansch, PIETER in 't Grieksch, HENDRIK in 't Indiaansch gewaad, KLAAR, ALIDA, gevolg van Indianen.

FERDINAND.

't Is alles naar mijn zin. Wanneer hij heeft gegeten,
Zoo laat het mij terstond door d'een of d'ander weten,
Dan zal ik komen met mijn troep.

PIETER.

Men pass' maar op, wanneer ik roep.

ALIDA

Maar lief, ik vrees, de man zal al te zeer verschrikken.

KLAAR.

Dat heeft geen nood; hij doet het mij alle oogenblikken;
Want als hij dronken is, dan slaat
En scheldt hij mij als disparaat.
Het is me onmooglijk met den kerel huis te houwen.

ALIDA.

Maar waarlijk, deze pots mogt u daarna berouwen.

FERDINAND.

Dat heeft geen nood, wees maar gerust.

ALIDA.

Maar wordt hij eens de zaak bewust... ?

FERDINAND.

Wanneer 't gedaan is kan men hem weêr dronken maken,
En laten hem weêr in zijn eigen bed ontwaken;
Men zeg hem dat hij heeft gedroomd....
Maar zacht. 'k Zie dat Flippijn daar koomt.

TWEEDE TOONEEL.

FILIPPIJN als doctor, FERDINAND, PIETER, HENDRIK, KLAAR, ALIDA, gevolg van Indianen.

FILIPPIJN.

Hoe! sta jelui daar nog te praten met malkander?

FERDINAND.

Hoe gaat het binnen met den koning Alexander?

FILIPPIJN

Die wil aan 't eten met geweld,
En 't dient niet langer uitgesteld.

Kees maakt een gerucht van binnen.

Daar komt hij aan, mijnheer, laat hij u niet ontdekken.

FERDINAND.

Kom, laat ons met elkaâr dan voor een poos vertrekken.

DERDE TOONEEL.

KEES, FRANS in 't Persiaansch, JAN, PIETER, FILIPPIJN in doctors gewaad, GOVERT in de beerenhuid, gevolg van juffers, Persianen en Grieken.

PIETER

De tafel is gedekt, mijnheer.

KEES.

't Is tijd dat ik mijn keel dan smeer.
't Lijkt oorlog in mijn buik, ik hoor de winden romlen,
Ze maken meer geweld als zes of zeven tromlen.
Ho! daar 's de tafel, 'k zie het wel,
Ik zeg je dat ik schaffen zel.

PIETER.

Belieft uw majesteit dat we iemand laten dansen?

KEES.

Dat mag je heel wel doen; ik zal terwijl wat schransen.
Dat gaat je voor, mijn edellui;
Komt aan de tafel, al den brui!

Terwijl Kees en de anderen eten, wordt er gedanst en gezongen.

KEES

Dat heeft me goed gesmaakt, geeft nu eens wat te drinken.

PIETER.

't Zal uw gezondheid zijn, mijn vorst, laat ons eens klinken.

KEES.

Ik weet van zulke dingen niet,
Ik drink het uit, gelijk je ziet.
De steêlui zijn heel vol van zulke zotternijen;
De wijn kan, zonder dat, wel door mijn keelgat glijên.
Nu dunkt me dat ik merken ken,
Dat ik een heel groot koning ben;
Want al dat volkje dient en eert mij op mijn wenken.
Hei! holla!

PIETER

Wat belieft, u vorst?

KEES.

Wil wijn in schenken!
Die wijn smaakt bij mijn zietert goed.

PIETER.

Wat zegt gij?

KEES

Dat je eens schenken moet.
Ik maak je schenker; want je zult die kunst wel leeren.

FILIPPIJN.

o Vorst! 'k verdien ook iets.

KEES.

Je zult al 't volk klisteren,
En geven 't seneka in 't gat,

Behalve mij, broêr, dat je 't vat.

FILIPPIJN.

'k Bedank uw majesteit, voor 't ambt aan mij gegeven.

KEES.

Jij, Otje Dikmuil, in wat kunst ben jij bedreven ?

FILIPPIJN.

Dat is uw majesteits barbier.

KEES.

Wat is dat voor een lange pier ?

PIETER.

Dat is Parmenio, een overste van 't leger.

KEES.

En deze zwartsmoel, wat is die, mijn schoorsteenveger ?

FRANS.

Dat 's Clitus, uw heer vaders vriend,
Die ook in 't heir voor veldheer dient.

FILIPPIJN

Ik zie de koningin en rijksprinsesse komen.

KEES

Daar komt mijn wijf, de droes ! zij is 't ! wie zou het droomen ?

VIERDE TOONEEL.

KLAAR, ALIDA. KEES, FRANS, JAN, PIETER, FILIPPIJN en GOVERT als voren, gevolg van de juffers, Persianen en Grieken.

Allen.

Lang leev' de groote koningin!

KEES

Ei kijk! dat 's aardig in mijn zin!

Allen.

Lang leev' de rijksprinses! lang leev' vorst Alexander!

KEES.

Zeg wijf, is 't waar, ben ik de koning Mallesander?
Of ben ik Kees, jou eigen man?

KLAAR.

Helaas! mijn waarde lief, hoe kan
Een droom, een ijdle waan je zinnen zoo ontroeren,
Dat jij nog twijfelt dat je bent geteelt bij boeren?
Is 't mooglijk! ziet uw majesteit
Niet aan de pracht en heerlijkheid,
Dat hij een koning is.

KEES.

Ik zou 't ook schier gelooven.

ALIDA

Hoe kan een droom den vorst dus van 't verstand beroovcn?

KEES.

Ze zeit ook vorst, wel, dat is raar!
Nu gloof ik, is het zeker waar.
Maar, wijf, waarom steek jij nog in boerinnenkleêren?
Je lijkt geen koningin, zou 'k zeggen, aan je veêren.
't Is nog die oude plunje, daar
Ik je altijd in gezien heb, Klaar.

KLAAR.

Noem je me Klaar?

KEES.

o Ja, of heb je ook twee namen?

PIETER.

o Vorst! wil langer niet uw koningin beschamen;
Haar naam is Statira, mijnheer.

KEES.

Ziedaar, daar heb je 't nou al weer!
't Is Klaar, mijn wijf, of ik heb kousen voor mijn oogen.

ALIDA, terwijl Pieter aan Jan iets influistert, die daarop aan het eind van het tooneel gaat en Ferdinand wenkt.

Helaas! ik ben met u, o groote vorst! bewogen;
Heeft dan een droom 't verstand beroofd
Van aller Grieken opperhoofd?
o Macedoniërs, nu is uw val voorhanden!
Nu zal u de Indiaan verdrijven uit de landen,

Die Alexander door zijn magt,
Heeft onder 't Grieksche juk gebragt!

KEES.

Ei, huil niet, kind, ik ben een koning, 'k wil 't gelooven.

ALIDA.

Ach! ach! men zal u haast uw koningrijk berooven!
'k Ben met uw ongeluk begaan!

PIETER.

Wie zou dat doen?

ALIDA.

Wie? d'Indiaan;
Want de afgezant kwam, eer hij ging, mij schriklijk dreigen
Met legers van...

KEES.

Hij zal dan op zijn wammes krijgen.

Van binnen wordt een krijgsgerucht gemaakt.

ALIDA.

Ach! ach! wat wil dat groot gerucht?

PIETER.

Verraad! verraad! men kies de vlugt!

Van binnen.

Val aan! val aan! sla dood!

FRANS.

Ach ja! wij zijn verraden!

KEES.

Och! och! waar berg ik mij?

PIETER.

Schuil achter deze bladen.

KEES.

Ja maar, dan kreeg ik, dat je 't vat,
Misschien een kogel in mijn gat:
Ik weet geen beter raad als gaauw in huis te loopen.

VIJFDE TOONEEL.

FERDINAND, HENDRIK, gevolg van gewapende Indianen, een Trompetter.

FERDINAND.

Val aan! die zich verweert zal 't met den dood bekoopen!
Houdt op! al bloeds genoeg gestort!
Houdt op!

HENDRIK.

Wij komen aârs te kort
Aan zwabbers, om het bloed der helden op te veegen!

FERDINAND.

Nu zijn wij meester van de twee bedekte wegen,
De halve maan en 't ravelijn.
Men schiet nu bres door de gordijn!

HENDRIK.

Men eisch 't kasteel eens op, misschien dat zij het geven.

Er wordt getompet en Pieter ziet uit het venster.

PIETER.

Wat eischt gij?

HENDRIK.

Het kasteel! of niemand blijft in 't leven.

PIETER

Wie staat naar Alexander's kroon?

HENDRIK

Des grooten konings Porus' zoon,

Prins Ferdinand, voor wien de Grieken heden zwichten.

PIETER.

Ik zal zijn majesteit des prinsen eisch berigten.

Pieter trekt het venster toe.

HENDRIK.

Mijnheer is kwalijk onderregt.

FERDINAND.

Hoe zoo?

HENDRIK.

Gij speelt uw rol te slecht.

Men wist van ouds van bres te schieten niet te spreken;

Men plagt de muren met rammijen te verbreken,

Men lei de schilden op den rug,
En maakten dus een storremburg;
Ook houten torens.

FERDINAND.

Ja, ik heb dat wel gelezen;
Maar moet het alles juist zoo net naar de oudheid wezen?
Wat weet die lompe boer daarvan?
Die ik niet denk dat lezen kan.
Maar zacht! 'k zie Pieter daar weêr uit het venster kijken.

PIETER uit het venster

Schoon Alexander nooit gewend is te bezwijken,
En groote zaken durf bestaan,
Hij vindt zich zelven nu verraân;
Derhalve wil hij met den prins kapituleren.

FERDINAND.

Men zend dan ostagiërs, wij zullen accorderen.

Pieter trekt het venster toe.

FERDINAND tegen het gevolg.

Men blind' twee mannen het gezigt.

HENDRIK.

De zaak is wonderwel verrigt,
Wij hebben hem zoo ver, dat hij begint te vreezen.

FERDINAND.

Nog zoo ver niet, dat hij geen koning meer wil wezen.

HENDRIK.

Mijheer, daar twijfel ik al aan :
Hij ziet zich naar het leven staan ;
De zorg daarvoor kan hem de staatzucht doen vergeten:
Want volk van zijn slag, dat nooit Staten heeft bezeten,
Valt van 't eene uiterste op het aâr,
't Beoogt iets groots, maar geen gevaar.

FERDINAND.

Zacht Hendrik, zwijg, ik zie daar gaat de deur reeds open.

Tegen de geblinden.

Daar 's Filippijn geblind. Nu moet gij binnenloopen.

De geblinden loopen elkander onder den voet.

ZESDE TOONEEL.

FILIPPIJN en JAN geblind, HENDRIK, FERDINAND, een Trompetter en gevolg van Indianen.

FERDINAND.

Hoe ! zijt gij ostagiër, Flippijn ?
Waar is de boer ?

FILIPPIJN.

Waar zou hij zijn ?
Hij 's in den kelder weggekropen, bij de vaten ;
En niemand krijgt hem daar van daan, met mooi te praten.

Wij riepen : vorst, kom voor den dag !
Want ieder heeft voor u ontzag !
Men heeft uw bijzijn in dit zwaar gevecht van nooden;
Hoe ! zullen wij ons hier als schapen laten dooden ?
Waar is nu Alexander's moed ?
Die heel de wereld siddren doet ;
Of heeft een nachtgezigt u dezen moed benomen ?

FERDINAND

En wat sprak Kees daarop ?

FILIPPIJN.

Och ! mogt ik weêr eens droomen,
Dat ik nog was die oude Kees!
Een boer van 't land, die zonder vrees
Kon leven, met mijn wijf en kind, bij onze koeijen ;
Ik zou me nooit weêr met die koningdommen moeijen!
Hij had die rede pas gezeid,
Als iemand riep : zijn majesteit,
De prinse Ferdinand is meester van dé wallen !
Het sterke Babel is in 's vijands hand gevallen !
Men stell' ons zaam tot tegenweer,
Of wij zijn alle om hals, mijnheer !
Och ! sprak toen Kees, had ik mijn dochter maar gegeven:
Een ander riep: 't is best te bidden om het leven'

Men geev' 't kasteel, of 't is te laat!
o Ja, sprak Pieter, dat 's niet kwaad,
Laat heer Filippus, de doctoor, met nog een ander,
Den vrede sluiten voor den koning Alexander;
't Is maar om Alida alleen,
Dat hij ons dus bespringt, zoo 'k meen.
Och ja! sprak Kees, ik zal mijn dochter laten trouwen;
Als maar mijn wijf en ik het leven mogen houwen.

FERDINAND.

Ha! ha! die zaak komt heerlijk uit.

FILIPPIJN.

Mijnheer, zeg mij nu uw besluit.
Het is nu vrede, gaan wij t'zaam naar binnen.

FERDINAND

o Neen, ga, haal hem hier: men zal 't contract beginnen.

ZEVENDE TOONEEL.

FERDINAND, JAN, HENDRIK, een Trompetter en gevolg van Indianen.

HENDRIK.

Maar wie zal hier notaris zijn?

JAN.

Ik moet dat wezen, 'k ken het fijn;

'k Heb twee jaar klerk geweest, en al dat werk doorkeken.

Ho! ik versta me op al de praktizijnestreken,

'k Kan schrijven of 't gedrukt was, heer.

HENDRIK

En liegen mogelijk nog meer.

JAN.

Wel, broêr, dat hoeven wij malkander niet te wijten;

Want zoo de tongen van het liegen konden slijten,

Dan hadt je al tien jaar stom geweest.

HENDRIK.

Je wint het, Jan, ik geef me beest.

FERDINAND.

Gij zult notaris zijn.... maar zacht! daar komt de koning.

ACHTSTE TOONEEL.

KEES, PIETER, FILIPPIJN, FRANS, juffers en gevolg van Grieken, JANSJE, KLAAR, ALIDA, JAN, allen knielende voor Ferdinand; FERDINAND, HENDRIK en gevolg van Indianen, GOVERT in de huid.

PIETER

Mijn vorst verzoekt u, o verwinnaar! om verschooning

Voor zijnen misslag!

KEES.

Ferdinand,

Ben jij een prins van 't Morenland?

Ik wist het waarlijk niet, ei! wil het mij vergeven?

FERDINAND.

'k Schenk Alexander en zijn Macedoners 't leven.

KEES.

Ik dank je hartelijk, sinjeur!

Daar raak ik nog al makklijk deur.

FERDINAND

'k Begeer uw majesteit niet uit zijn rijk te stooten,

Noch zoek mijn Staten door geen roofzucht te vergrooten;

Ik maak u heden weder vrij,

Geniet gerust uw heerschappij;

'k Begeer geen andren buit met dezen krijg te winnen,

Dan Alida; gij weet dat wij malkaâr beminnen.

KEES

Welnu, kom hier dan als een man,

Daar is mijn dochter, trouwt ze dan.

FERDINAND.

Notaris, wil terstond 't contract van 't huwlijk schrijven,

Terwijl een dans den vorst zijn zorgen zal verdrijven.

Er wordt gedanst.

JAN.

't Contract, mijnheeren, is gedaan.

KEES.

Lees op, maar dat men 't kan verstaan.

PIETER.

Ik denk je hebt er je Latijn niet in vergeten?

JAN

't Is alles zuiver Gricksch.

KEES.

Lees op dan, dat we 't weten.

JAN leest

In 't jaar van nul ik hou er een,
Wanneer de zon in Virgo scheen,
Kwam hier de koning Alexander,
En zijne dochter met malkander,
Voor mij, notario publijk
In 't magtig Babilonsche rijk,
Met Ferdinandus van der Haanen,
Den prins der dappere Indianen,
En zijn gezant, een zwarten vent,
Aan mij, notario, bekend;
Verzoekende, dat ik op huiden,
Deez' prinselijke jongeluiden
Door 't huwelijkscontract verbind,
Dat ieder zijn genoegen vindt.

Wat zal uw majesteit, vorst Alexander, geven
Tot bruidschat aan zijn kind, dat met dien held zal leven?

KEES.

Wel, mannen broeders, 't is me leed!
Wat zou ik geven? Niet een beet....
Zegt jelui 't, want je weet veel beter van mijn schatten.

PIETER.

Geef 't rijk van Sidon.

KEES

Wel! ik ken het toch niet vatten,
Dat ik een koning ben! ik zweer 't!
Schrijft alles wat je maar begeert.

FERDINAND

'k Begeer geen bruidschat met mijn Alida te winnen;
Het is ons schats genoeg dat wij elkaâr beminnen;
't Ontbreekt mij aan geen geld of goed.

JAN

Zoodat ik dan maar schrijven moet,
Als dat gij wederzijds zijt overeengekomen ...

KEES.

Maar als ik 't wel bedenk, ik lig misschien te droomen.
Ten minste 't is een vinnezoen;
Ja, alles wat ik hier zie doen,

Geschiedt maar in mijn droom, ik lig nog vast te slapen
Maar evenwel, ik kan nog loopen, praten, gapen,
Ik hoorde dat geweld daar strak.

FERDINAND

Mij dacht dat onze vorst iets sprak?

KEES

Wel ja, ik sta hier als een lompen uil te kijken;
'k Ben koning, jij een prins; me dunkt dat 't droomen lijken.
Het ligt zoo vast nog me in den zin,
Dat ik een boer ben van begin
Geweest; ik kan me dat onmogelijk ontgeven.

JAN

Mijnheeren, het contract is nu al afgeschreven;
Een ieder onderteekent maar.

FERDINAND schrijft

Daar staat mijn naam

ALIDA schrijft.

En mijne daar.

Nu is het vaders beurt, en dan weêr aan een ander.

KEES.

Laat zien, hoe heet ik ook? ja! koning Sallemander.
Ik kan niet schrijven, paai; schrijf jij.

JAN

Vorst, schrijf er maar een kruisje bij.

KEES schrijft.

Daar staat mijn teeken.

FILIPPIJN tegen HENDRIK.

Nu, respectum personarum
Ambassadeuribus.

HENDRIK.

Non, medici sunt rarum.

FILIPPIJN.

Je suis vôt serviteur, mijnheer,
Den Indiaan verdient die eer.

HENDRIK schrijft

Henri van Slabbendam, gezant van koning Porus.

FILIPPIJN schrijft

Flippijn Koplaribus et medicus doctorus.

JAN

Nu schort mijn naam alleen daar aan,
En daarmede is het werk gedaan:
In kennisse van mij, des konings ordinaris,
En binnen Babylon groot openbaar notaris,
Johan Jochemus Hanepoot.

KEES

Dat zijn eerst namen! sakkerloot!
'k Begeer er zoo geen één, al wilden zij ze geven.

Allen.

Lang moet zijn majesteit, vorst Alexander, leven!

KEES.

Maar zeg, hoe kan ik dit verstaan ?
Is door dat vechten en dat slaan
Van straks, veel volk gekwetst of dood ? 'k wou dat wel weten.

HENDRIK.

Zes duizend man omtrent.

KEES.

Waar zijn die ?

HENDRIK.

Opgevreten.

KEES

Gevreten ! zeg je ? seldrement !
Zoodat je menschenvreters bent ?
Te droes ! dan kom ik al gelukkig uit je handen.

HENDRIK.

En gij behoudt daarbij uw koningrijk en landen.

FERDINAND.

Gaat nu te zamen in 't kasteel.

NEGENDE TOONEEL.

JAN, PIETER, FERDINAND.

JAN.

Zeg nog eens dat ik kwalijk speel !

PIETER

Gij doet uw dingen wel, 't gaat buiten mijn gedachten;
Antiek notaris, wie zou dat van u verwachten?

JAN

Of jij altijd de hoofdrol speelt,
Ik zou, wierd zij mij toegedeeld,
Het mogelijk zoowel als gij, en beter maken.

FERDINAND

Messieurs, ik zie mijn oom, men maak' in huis te raken;
't Is juist niet noodig dat hij 't weet,
Dat ik veranderd ben van kleed;
Gij lieden kunt wel in dezelfde kleêren blijven.

TIENDE TOONEEL.

ANSELMUS, RIJKERT, JORIS.

JORIS

Hier is provisie voor drie hongerige lijven;
Daar ik mij zelven onder tel.

ANSELMUS

Hoe! is hier niemand? Joris, schel!

JORIS

De deur is open, 'k zal gaan zien waar 't volk mag steken.

ELFDE TOONEEL.

ANSELMUS, RIJKERT.

ANSELMUS.

De tafel hier gedekt! dat is een mislijk teeken!
Ook hoor ik een zeer groot gedruis,
Er is een partij volk in huis;
Het zullen mogelijk de acteurs zijn.

RIJKERT.

't Kon wel wezen.
Maar daar is Joris weêr.

TWAALFDE TOONEEL.

GOVERT, RIJKERT, ANSELMUS, JORIS.

JORIS

Help! help!

ANSELMUS.

Wat doet u vreezen?

JORIS

Och! och! mijnheer! mijnheer! mijnheer!

ANSELMUS.

Wat schort u?

JORIS

Och! trek voort van leer!

ANSELMUS

Wat schort u, Joris? spreek!

JORIS.

Och! och!

ANSELMUS.

Wat doet u schromen?

JORIS.

Mijnheer, dit huis is door de Turken ingenomen!

ANSELMUS.

Zwijg, kwibus!

JORIS

Och! mijnheer, mijnheer!

Daar komt, de drommel haalt, een beer!

ANSELMUS

Help! help! moord! brand! help! help! och! och! zijn hier geen boeren?

GOVERT.

Mijnheer, ik ben het, gij behoeft u niet te ontroeren!

JORIS

De beer die spreekt, o seldrement!

GOVERT zich ontdekkende.

Mijnheer, verschrikt niet, want ik ben 't.

ANSELMUS

Wel, Govert! zeg eens, wat zijn dat voor malle kuren?

Ik ben er van ontsteld, schelm! 'k zal een ander huren,

In plaats van werken, steekt die guit
Zich zelven in een beerenhuid;
Wat heb je daarmeê voor? wat meen je uit te werken?

GOVERT.

Mijnheer, ik speel voor beer.

JORIS.

Hoor, broêr, ik zal je merken.

GOVERT

Mijnheer, hier wordt een klucht gespeeld,
En ieders rol is net verdeeld,
Naar dat hij kennis had van dergelijke zaken.
Ons heele huis is vol van wonderlijke snaken,
De een is een prins en de aâr soldaat;
En ik speel voor den beer van koning Alexander.

ANSELMUS.

Zoo, dan heeft Ferdinand de acteurs al bij elkander?

JORIS.

Zijn dat komedianten, dien
Ik heb voor Turken aangezien?

GOVERT.

Ja, snapper, ja! die zal mijnheer eens braaf trakteren.

DERTIENDE TOONEEL.

FERDINAND, ANSELMUS, RIJKERT, JORIS, GOVERT

FERDINAND.

Uw dienaar, oom. Zie 'k u zoo schielijk wederkeeren?
'k Dacht dat gij reisdet naar den Haag;
Of meent gij niet te gaan van daag?

ANSELMUS.

Mijn reis is uitgesteld; ik kom hier om u zaken
Van groot belang en tot uw nut bekend te maken.
Uw liefje's vader is in 't land.

RIJKERT

Is dit uw neef, heer Ferdinand?

ANSELMUS.

Om u te dienen, heer.

FERDINAND.

Maar waar heeft oom vernomen,
Dat haar heer vader reeds is in het land gekomen?

ANSELMUS

Zoo als ik aan de Zeilpoort kwam,
Te Haarlem, en aldaar vernam,
Dat mij de trekschuit, wijl 't te laat was, was ontvaren,
Ging 'k in een herberg, om een weinig te bedaren
Van 't loopen; daar vond ik een heer,
Die 'k, na mij dacht, voordezen meer

Gezien had, zoo als 't was; wijl hij zich openbaarde
Dat hij heer Rijkert was, de vader van uw waarde
En lieve vrijster Alida.

FERDINAND

Haar vader, oom? kan 't wezen!

ANSELMUS.

Ja.

Nadat wij met elkaâr van velerhande zaken
Gesproken hadden, dacht't mij nut mijn reis te staken.
Ik heb heer Rijkert dan verzocht,
Indien het hem gebeuren mogt,
Dat hij zich met mij, op deez' plaats, wat zou verfrischen;
Daar hij iets zien zou, waar hij ligt niet op zou gissen.
Hij vroeg nieuwsgierig, wat het was.
'k Zeî, dat ik 't zeggen zou, zoo ras
Als hij mij toestond naar deez' hofsteê te vertrekken;
Hetgeen hij deed.

Tegen Rijkert.

Mijnheer kan nu de rest ontdekken.

FERDINAND.

Heer Rijkert! ach mijnheer! zijt gij 't?
Wees welkom! wat ben ik verblijd!
Treed in, mijnheer, uw kind, uw dochter is daar binnen,

Wier deugd en schoonheid ik gedwongen was te minnen,
Eer 'k wist dat gij haar vader waart;
't Geen ons deez' dag eerst is verklaard.

RIJKERT.

'k Verlang om haar te zien.... maar hoe zijn deze kwanten.
Zoo mislijk opgeschikt.

FERDINAND.

Dat zijn komedianten;
Ook is er Klaartje met uw kind.

DERTIENDE EN LAATSTE TOONEEL.

Alle de Tooneellisten.

KEES.

Ja wel, je maakt me schier ontzind!
Je praat weêr op een nieuw van vechten en van smijten,
'k Word zoo benaauwd, dat ik mijn broek...

PIETER

Elk zal zich kwijten.
Gelijk een wakker held behoort,
En trekken met het leger voort
Naar d'Oceaan, dan is de wereld overwonnen.

KEES

'k Wou hij gehangen waar, die 't vechten heeft verzonnen;

'k Wist naauw dat ik een koning was,
Of 'k krijg de Moren, al den bras,
Meteen, bof op mijn huid; 't is waarlijk om te vloeken.
Was ik weêr boer, ik zou geen koningdommen zoeken.

RIJKERT.

Hoe, Klaartje, kent gij mij niet meer?

KLAAR.

Ach, Rijkert! zijt gij 't zelf, mijnheer?
Wees welkom. Alida, zie hier uw lieven vader.

RIJKERT.

Mijn waarde dochter, kom, mijn lieve kind, treed nader.
'k Vind in uw aanzigt niet een trek,
Of 't lijkt uw moeder.

KEES.

Dat 's een gek!
Ze lijkt na Klaar zooveel als ik lijk na die Mooren.

RIJKERT.

Ik ben verblijd.

KEES.

Wat komt een mensch hier al te voren!

ALIDA.

'k Voel aan de ontroering van mijn bloed,
Dat gij mijn vader wezen moet;
Ik dank den hemel dat ik u mag welkom heeten.

KEES.

Hoe drommel! gaat het hier? Dat wou ik wel eens weten.
Zeg, wijf, wat is dat voor een vent?
't Is eveneens of jij hem kent.

KLAAR.

Het is de vader van die juffer, die veel jaren
Is uit het land geweest.

KEES.

Och! och! 'k kan niet bedaren
Van schrik!

RIJKERT.

't Schijnt ernst! wat schort u, man?

KEES.

Ik ben haar vaâr.

RIJKERT.

Wie zijt gij dan?

KEES.

Ik ben... laat zien... ik ben...ne, koning Mallesander

RIJKERT.

Het is hier nu geen tijd te spotten met elkander.
Ik houd u voor een raren snaak;
Zoek heden elders uw vermaak,
Of wacht tot straks, dan zal ik u weêr antwoord geven

PIETER.

Gij ziet die heer is in de hoven onbedreven.

KEES.

Zoo, schort het hem dan in 't verstand?

RIJKERT.

Gij zijt een braaf komediant;
Gij weet uw gesten, in 't komiek, wel uit te voeren.

KEES.

Neen, paai, je zult me met die praatjes zoo niet loeren.
Prins Ferdinand, jij weet het wel,
Dat ik geen sprookjes hier vertel.
Heb ik niet toegestaan, dat jij mijn kind zoudt trouwen?
En dat ik daar voor zou mijn koningdommen houwen?

FERDINAND.

Men dacht dat gij haar vader waart;
Maar nu 't ons anders is verklaard,
Ken ik u daar niet voor.

ANSELMUS.

Hoe! schemeren me de oogen?
Zijt gij niet Kees, de boer? o Ja, 'k ben niet bedrogen.

KEES.

Hanselmus, 'k had je niet gezien!

ANSELMUS.

Wel, Kees! wat zie ik hier geschiên?
Hebt gij een rol geleerd om mede in 't spel te spelen?

KEES.

Och! dat gemaal begint me schriklijk te vervelen.
Nu voel ik weêr een beetje vrees!
Zeg, heer Hanselmus, ben ik Kees?

RIJKERT.

Wat schort dien man? Ik kan 't onmogelijk begrijpen.

KEES.

Mijn Sallemander's naam is nu al aan het gijpen.

FERDINAND.

Dat hebt gij wel begrepen, vriend;
Uw koningsrol heeft uitgediend,
Gij zaagt u hier, voor al uw zotternij begekken;
Maar als gij wilt, het kan u zelfs tot leering strekken.

Tegen Rijkert.

Mijnheer, dat is de man van Klaar;
Zij hadden kwestie met elkaâr.
Hij wou een heerlijkheid en ad'lijk wapen koopen,
Waardoor zijn kapitaal welhaast tot niet zou loopen;
Derhalve deed zij, 't geen ik ried:
Dat was om hem, in schijn, 't gebied
Eens konings, voor één dag, op deze plaats te geven,
Opdat hij zien zou hoe gerust de boeren leven;
Terwijl de zorg een man van staat,
Bij dag of nacht niet rusten laat.

KEES.

Och! jij hebt groot gelijk, 't was beter Kees te wezen,
Dan Mallesander; want toen leefde ik zonder vreezen.
Ik dank je, jonker Ferdinand,
Je ben een kerel van verstand.
Máar, zeg me waar ik ben.

FERDINAND.

Kees, gij hoeft niet te schromen,
Gij zijt alhier gebragt terwijl gij laagt te droomen.
Dit 's onze hofsteê.

KEES.

Dat is raar!
Wat 's dat voor volk dan met malkaâr?

FERDINAND

Ik bid u, vraag niet meer: dat zijn komedianten.

KEES.

Dat zijn dan allegaâr een partij looze kwanten.
Ei, Klaar, vergeef het aan je man!

KLAAR.

Daar is mijn hand, 'k vergeef 't je dan;
Mits dat je nimmermeer een heerlijkheid zult koopen.

KEES.

'k Beloof je dat ik nu naar Duitschland niet zal loopen.

RIJKERT

Ik heb verstaan, mijn waarde kind,
Dat u heer Ferdinand bemint.
Hoe is het van uw kant? Kon hij uw hart verwinnen?

ALIDA.

Ei, vader....

RIJKERT.

Spreek vrij uit.

ALIDA.

Hij is wel waard te minnen.

RIJKERT.

Mijn kind, gij hebt een keus gedaan,
Die ik volkomen toe moet staan.
Heer Ferdinand, uw oom heeft uw verstand geprezen,
En zoo doet elk. Ik heb uw treurspel reeds gelezen;
Gij steekt de Franschen naar de kroon.
't Is mij een eer, om u mijn zoon
Te mogen noemen; want deugd en goede zeden,
Gepaard met rijkdom en geleerdheid, vindt men heden
Zeer zelden in één mensch alleen.

FERDINAND.

Mijnheer, mijn kennis is gemeen.

Uw alte groote lof kon mij hoovaardig maken ;
Ook doet het vuur der min mijn boezem meerder blaken,
Dan 't vocht des Zangbergs blusschen kan ;
Derhalve, heer, bedank ik dan
U minder voor dien lof en meerder voor die goedheid,
Dat gij me uwe achting geeft en zulk een pand vol zoetheid.

ANSELMUS.

Ik wensel u beiden veel geluk.

FILIPPIJN.

En ik mij zelf een bruiloftstuk.

RIJKERT.

Men zal op morgen het contract van 't huw'lijk schrijven.

ALIDA *tegen Klaar.*

Ik zal, zoolang ik leef, mijn voedster dankbaar blijven.

FERDINAND.

Messieurs, 't getal is vrij wat groot,
Dat ik hier heb te gast genood ;
Men wensche ons straks in huis geluk : maar wil hier buiten,
Heer Rijkert's welkomst met een fraai ballet besluiten.

Er wordt gedanst.

KEES.

Dat gaat je voor, in huis; komt, volgt me met elkander.

PIETER.

Wel is het spreekwoord waar in dezen Alexander:
Men kleede een ezel in 't satijn;
't Zal nogtans maar een ezel zijn.

DE WISKUNSTENAARS,

KLUCHTSPEL.

PERSONEN.

FILIPIJN, Knecht van EELHART.

GRIET, Dienstmeid van den Waard.

EELHART, een Amsterdamsch heer, Minnaar van ISABEL.

ISABEL, een Utrechtsche jufvrouw.

KATRIJN, Dienstmeid van ISABEL.

Een Waard.

FOP, } Voerlieden.
TIJS, }

ANSELMUS, Oom en Voogd van ISABEL.

Doctor RAASBOLLIUS, Neef van ANSELMUS en Medeminnaar van EELHART.

Doctor URINAAL.

Het tooneel verbeeldt eene kamer in eene herberg te Loenen; de geschiedenis gebeurt laat in den avond.

DE WISKUNSTENAARS.

EERSTE TOONEEL.

FILIPIJN.

Hei! holla hei! Trijn, Griet, Neel, Klaar, holla! kanalje!

Hei holla! hoor je niet! waar steekt nu al 't rapalje?

Piet, Joost, Hein, Klaas, holla! Daar komt geen mensch! wat 's dat?

De droes is met al 't vee ligt op het hazepad.

Nog eens. Hei! holla hei!

TWEEDE TOONEEL.

GRIET, FILIPIJN.

GRIET.

Wel, kerel, is dat razen!
Je zoudt een eerlijk mensch op die manier verbazen.

FILIPIJN

Een eerlijk mensch?

GRIET.

Wel ja, 'k ben eerlijk.

FILIPIJN.

't Heeft geen schijn;
Zoo'n mooije meid zou in een herberg eerlijk zijn!

GRIET.

Mijn goede vlasbaard, wel, wat of je al uit zult stooten!
Wel, kijk eens, dat 's een beest! 't kan loopen op twee pooten.
Beslab je bef maar niet. 'k Ben jou ligt goed genoeg.

FILIPIJN.

Heb jij wel ooit gezien twee beesten voor één ploeg?

GRIET.

Hoe zoo?

FILIPIJN.

Ik ben verliefd, en zoo wij t' zamen trouwen,
Zal jij 't, al zie je scheel, met veel vermaak aanschouwen.

GRIET.

Alweêr wat nieuws; wel wis, wij zijn terstond gereed.
Een mostaardhaler, een lakei, een kale neet,
Praat meê van trouwen. Wel! men zou zijn reuzel scheuren!
Wie of verlieven zou op zoo'n hansop met kleuren?

FILIPIJN

Geen mensch, dat weet ik wel; want daarom vraag ik 't jou,
Op hoop dat jij nog zoo barmhartig wezen zou.

GRIET.

'k Wil uit barmhartigheid, de liefde wel verjagen,
Door hulp van onzen knecht, al was 't met knuppelslagen.

FILIPIJN.

Ik dank je, meisje, voor je gunst, je ben te plat;
Vind ik een spijker, jij vindt altijd weêr een gat.

GRIET.

Ik heb geen tijd om meer te luistren naar je snappen.
Wat is er van je dienst?

FILIPIJN.

Je moet vooreerst eens tappen,
Of scheppen, zoo je wilt, een glaasje brandewijn;
Het moet geen koren, maar opregte congnac zijn.

DERDE TOONEEL.

FILIPIJN.

Bloed! was dat draven! bei mijn billen zijn aan stukken.
'k Rijd niet naar Amsterdam bij avond, 't zou niet lukken.
Ik kwam niet in de poort. 't Is hier te Loenen goed.
'k Wou dat mijnheer hier was.

FILIPIJN.

Daar is hij zelf, gansch bloed!
Dat is op 't onvoorzienst.

EELHART.

Wie dacht u hier te vinden;
Mijn Filipijn, hebt gij iets kunnen onderwinden?
Zeg, is mijn schoone reeds de brief ter hand gesteld?
Hoe staat het met mijn min? Ik bid dat gij 't mij meldt.

FILIPIJN.

Heel slecht. Mijnheer heeft meer te vreezen dan te hopen.

EELHART

Hoe dat?

FILIPIJN.

Beloof me eerst dat gij u zelf niet opzult knoopen,

Veel min verzuipen, uit standvastigheid van min;
'k Zal dan de heele zaak verhalen naar uw zin.

EELHART.

Hoe! naar mijn zin?

FILIPIJN.

'k Verspreek me, 'k meende naar de waarheid,
Net zoo als 't is gebeurd.

EELHART.

Spreek op; geef meerder klaarheid.

FILIPIJN.

Nadat gij gistren mij expresse hadt gemaakt,
Ben ik gezwind te paard uit Amsterdam geraakt;
'k Heb 't op de Botermarkt van Jean Pikeur bedongen
Voor twee dukaten; o wat heeft dat beest gesprongen!
Het is een appelgraauw.

EELHART.

Wat raakt me dat? rijd voort!

FILIPIJN.

'k Was in drie uren tijds al te Utrecht voor de poort.
'k Gloof dat het paard meê van uw liefde heeft gewe-
ten,
Want 't arme beestje dacht om drinken noch om eten.

EELHART.

Zwijg van het beest en zeg hoe dat je verder voer.

FILIPIJN.

'k Ontmoette juist op straat mijn nichtje's bestemoêr;
Zij is een groenwijf, zeer verstandig, naar haar jaren.
Na heel veel vragens, hoe de vrinden hier al varen....

EELHART.

De praat van 't groenwijf, van je vrinden en het paard,
Sla die maar over, want ze is mij geen oortje waard.

FILIPIJN

'k Vroeg aan dat groenwijf waar de heer Anselmus woonde;
Hetgeen die goede sloof mij zeer gewillig toonde:
Zij kon dien heer wel, want zijn huis staat in haar buurt,
En dat nog meerder klemt, haar eigen dochter schuurt
En schrobt juist in zijn huis, schier alle zaturdagen.
Die dochter zeî mij iets, hetwelk u zal mishagen.

EELHART.

Wat was dat?

FILIPIJN.

Dat de heer Anselmus had gehoord,
Hoe gij, dien hij niet kent, zijn nichte hebt bekoord,
Toen zij laatst te Amsterdam, bij iemand van haar vrinden
Is t'huis geweest: en hij wil haar perfors verbinden
Aan zekren neef, een gek in quarto, dien de meid

Nooit heeft gesproken dan met veel afkeerigheid ;
Die zotte vlagen krijgt door 't al te veel studeren :
In 't kort , bekwaam om met de kap te promoveren.
Nu hoort mijnheer dat hij een medeminnaar heeft.
Bedenk in welk een angst uwe Isabelle leeft ,
Wijl zij gedwongen wordt om met een gek te trouwen.

EELHART.

Geen nood, Flippijn; zij is niet van die laffe vrouwen,
Die ligt te dwingen zijn door voogdendwinglandij.
Ook is haar zuiver hart te dier verpand aan mij.
Ik ben gerust dat zij hare eeden niet zal breken ;
Mijn min is haar en mij haar min gebleken.

FILIPIJN

'k Vat wat je zeggen wilt. Je kent malkander. Maar...

EELHART.

Wat voor een maar ?

FILIPIJN

Helaas !

EELHART.

Gij zucht.

FILIPIJN.

Och ! och !

EELHART.

Verklaar
Mij wat er gaande is.

FILIPIJN.

Gij hebt haar al te wel gewend; houd u maar stil
Dat duifje zal van zelf wel vliegen op je til.

EELHART.

'k Ga weêr naar Amsterdam!

FILIPIJN.

Hoe zijt gij hier gekomen

EELHART

Ik heb mijn rijtuig tot uitspanning eens genomen,
En reed al voort tot hier in Loenen, zoo gij ziet.

FILIPIJN.

Maar, heer, 't is avond en al laat. Hoe, wist je niet
Dat als je zoo ver reedt, je hier te nacht moest blijven

EELHART.

Ach! weten minnaars wel, Flippijn, wat zij bedrijven
Daar is de waard.

VIJFDE TOONEEL.

DE WAARD, FILIPIJN, EELHART.

DE WAARD.

Wie heeft dat zoopje aan de mei
Daar straks gekommandeerd?

FILIPIJN.

Ik, tot je dienst bereid.

EELHART

Is hier gelegenheid voor ons te nacht te slapen?

DE WAARD

Dat weet ik niet.

FILIPIJN.

Hij is groothartig in zijn wapen;
Hoewel hij woont ook op den zelfkant van het Sticht.

DE WAARD.

Neen, broêrtje, neen, je zijt, naar 'k merk, nog niet verlicht.
'k Heb nog een bed, hetwelk ik graag uw heer wil gunnen;
Maar weet ik juist of hij te nacht zal slapen kunnen?

FILIPIJN

Zorg daar niet voor, zoo 't met geen keijen is gevuld,
En dat de muggen ons niet steken.

DE WAARD.

Goed, gij zult
Tevreên zijn. Voor uw heer heb ik een bed met veren,
En jij kunt op die kist wel slapen, in jou kleêren.

FILIPIJN

Dat 's mij te hard, compeer. Maak maar een kermisbed.

DE WAARD

Ik kan niet, vriendschap; al mijn bedden zijn bezet.
'k Dien met mijn wijf zelf op een kermisbed te leggen.

FILIPIJN.

Dat wil ook wezen, broêr, dan heb ik niets te zeggen.

EELHART.

Wat menschen zijn het die je hier te nacht logeert?

DE WAARD.

De heer Anselmus en een ander heer, geleerd
In vele kunsten en verheven wetenschappen,
Die als een advokaat zes, zeven weet te klappen.

EELHART

Ei! Deze Anselmus, zeg, wat is dat voor een man?

DE WAARD

Een heer van Utrecht, dien ik speciaallijk van
Nabij gekend heb, meer dan vijf en twintig jaren;
Die andre, naar ik merk, zal met zijn nichtje paren,
Een schoone juffer, blank en poezelig van vel.

EELHART

Hoe is haar naam?

DE WAARD

Haar naam? Laat zien, is Izabel.

FILIPIJN tot Eelhart.

Voorzeker, zal 't de voogd van jou beminde wezen.

EELHART tot Filipijn

Anselmus kent mij niet; voor hem is niets te vreezen.
Hebt gij geen gasten meer?

DE WAARD.

ô Ja, de heer doctoor,
Hans Urinalibus, die straks mijn linker oor
Heeft doof geraasd, en met den jongsten van die heeren,
Die ook een doctor lijkt, kijft over 't voltigeren
Van 't vaste ligchaam, 'k gloof zoowel van man als vrouw.
Hij is die doctor, die graag zilver maken wou
Uit keijen; maar hij heeft zichzelven korts bedrogen;
Want al zijn keijen zijn de schoorsteen uitgevlogen,
Behalve één, die blijft hem zitten in den kop.

FILIPIJN.

Jij, hospes, dunkt me, houdt je gasten voor de fop;
Dat is je schaadlijk, broêr, je moet wat leeren vleijen.

EELHART.

Wat heb je te eten?

DE WAARD.

'k Kan je een slaadje doen bereiên.
'k Heb ook een ham, die is heel fraai en excellent;
En wijn, mijnheer, zoo goed als ergens is bekend!

EELHART.

't Is wel, gij kunt dan straks de tafel laten dekken;
Maar morgen ochtend wil ik met den dag vertrekken.
Dus moet ik voort, als ik gegeten heb, te bed.

DE WAARD.

'k Zal zorgen dat de kost je straks word' voorgezet.

ZESDE TOONEEL.

EELHART, FILIPIJN.

EELHART.

Wat staat ons nu te doen, Flippijn; hoe zal men 't maken?

FILIPIJN

Je kunt je zelf gerust vertoonen voor die snaken,
Want, naar je zeggen, kent jou de een of de ander niet,
Dit geeft occasie dat gij al hun doen bespiedt,
Ten minste leer je de aard uws medeminnaars kennen.

ZEVENDE TOONEEL.

FILIPIJN, EELHART, FOP, TIJS.

FILIPIJN

Daar 's volk. 't Zijn voerlui. Wel, de pikken moet ze schennen!

FOP.

Hoe vaar je al, mijnheer?

EELHART.

Gelijk je ziet, mijn vriend.

TIJS.

Flippijn, wel maatje lief!

FILIPIJN ter zijde

Dat is zoo erg als 't dient,

'k Vrees dat het zaakje door die kerels uit zal lekken.

EELHART.

Hoort, mannen, 'k heb jelui een zekre zaak te ontdekken,

'k Verzoek dat gij mijn naam, veel min dien van Flippijn,

Hier noemt dat iemand 't hoort; 't zal u niet schaadlijk zijn.

Daar is een daalder, en indien jelui kunt zwijgen,

Zult gij op morgen weêr een daalder van mij krijgen.

FOP.

Goed, heerschap, 'k dank je zeer. Tijs, heb je 't wel verstaan?

TIJS.

Dat 's elk een daalder, Fop; maar 't komt op 't zwijgen aan.

FILIPIJN.

Kom je allebeî zoo laat in Loenen met je wagen?

FOP.

Dat 's waar, Flippijn, dat mag je nog wel eensjes vragen.

FILIPIJN.

Geef hier den daalder, want je kent je les nog niet.

FOP.

Waarom?

FILIPIJN.

Je noemt me bij mijn naam, zoo als ik hiet.

TIJS.

Nou, nou, Flippijn, 't is fout, hij zal er wel op passen.

FILIPIJN

Die gek praat meê! geef weêr, Geef weêr! Maak geen grimmassen.

Jelui zoudt zwijgen en je opent pas je smoel,

Of aanstonds noem je me. Heet mij veel liever Roel,

Of alles wat je wilt. Je kunt de daalder houwen;

Maar zwijg je niet, zoo zal 't, drommel haalt! je rouwen.

Hoe kom je hier?

TIJS.

Ik kom van Utrecht, zonder vracht,

FOP.

Ik heb twee heeren, die hier beiden dezen nacht

Logeren willen; zij zijn nobele gezellen.

FILIPIJN.

Hoe heeten zij ?

FOP.

Dat kan ik juist niet net vertellen ,
Naar dat zij zeggen , zijn ze Geldersche edellui
En officiers ; voor mij , het scheelt mij niet een brui ,
Wie dat ze zijn , als zij mij rijkelijk betalen ,
Gelijk ze doen Kom , Tijs , we moeten haver halen.
De hospes , denk ik , zit te smoken aan den haard.
Die vent zit eeuwig met een pijpje in zijn baard.

ACHTSTE TOONEEL.

EELHART , FILIPIJN , ISABEL en KATRIJN in mansgewaad

EELHART.

Het spijt mij dat ons nu die heeren komen storen.
Ach ! hoe zweemt de eene naar mijn lief , mijn uitverkoren !
Is 't mooglijk , 't geen ik zie ? Zijt gij 't , mijn Isabel ?

ISABEL.

Zijt gij 't mijn Eelhart ? ach !

FILIPIJN.

Zoo , dat gaat wonderwel.

ISABEL

Wat goed geluk, mijnheer, heeft u doen herwaarts komen?

EELHART

En u, mijn lief? wier min mijn hart heeft ingenomen.

ISABEL.

Het noodlot dat mij heeft ontrukt der dwinglandij
Van mijn gehaten voogd, die door zijn baatzucht mij
Verkocht had aan een dwaas; die woedend en verbolgen,
Mij, ongelukkige, overal vervolgen;
Zoo gij, dien ik verkoos tot hulp en toeverlaat,
Mij door uw magt niet redt uit mijn benaauwden staat.

EELHART.

De liefde die ik u voor altoos heb gezworen,
Zal u behoeden voor zijn felle haat en toren.
Wees vrij gerust, gij weet hoe ik u heb bezind;
Eisch alles van een hart dat u zoo teêr bemint.
Laat ons vereenen door de vaste huwlijksbanden.

ISABEL.

Mijnheer, ik stel mijn lot geheel in uwe handen;
'k Zal met u deelen in geluk en ongeluk.

EELHART.

Mijn lief, 'k zie haast het eind van onzeramp en druk.

Wij moeten deze plaats vooral terstond ontvlugten;
't Is hier niet veilig.

ISABEL.

Hoe! wat heeft men dan te duchten?

EELHART.

Mijn medeminnaar en uw oom zijn in dit huis.

ISABEL.

Mijn voogd? Wat zegt ge!

FILIPIJN.

Ja, jufvrouw, 't is geen abuis.

EELHART, wijzende op Katrijn.

Wie is die heer, mijn lief?

ISABEL.

Laat ons hier niet meer spreken,
Het is Katrijn, mijn meid, wier trouw mij is gebleken.

EELHART.

Vlieg heen, Flippijn, en maak gezwind mijn rijtuig klaar,
Wij kunnen hier niet zijn dan met het grootst gevaar;
Haar voogd mogt ons hier op het onvoorziens betrappen.
Als hij haar zag, men kon 't onmogelijk ontsnappen.

FILIPIJN.

Mijnheer, je kunt toch niet voor morgen in de poort.

EELHART.

Dat zij zoo 't wil, Flippijn; span in, wij moeten voort.

ISABEL.

Ach! ach! ik hoor daar volk, waar zal ik mij versteken?

FILIPIJN.

Vliegt zamen op het bed en dek je met de deken.

EELHART.

Kom, 'k zal u helpen; zoo, Flippijn! dat 's wel bedacht!

FILIPIJN, terwijl Isabel en Katrijn zich op 't bed verschuilen.

Ik wensch je beiden een gerustelijken nacht.

NEGENDE TOONEEL.

RAASBOLLIUS, ANSELMUS, EELHART, FILIPIJN. ISABEL en KATRIJN op 't bed.

RAASBOLLIUS, razende en tierende tegen doctor Urinaal, die binnen is.

Gij zijt een botterik! Wat zoudt gij disputeren!

Gij zijt een ezel, slechts versierd met doctorskleêren!

Deze idioot beeldt zich al wondre zaken in!

Maar 'k zwijg, ik weet niet wat ik met den zot begin.

ISABEL tegen Eelhart.

Ja, 't is mijn neef, ik ken zijn stem; wij zijn verloren!

EELHART.

Bedek u wel, ik moet zijn zotternij eens hooren.

RAASBOLLIUS.

Die lompe botmuil weet van alles niet een brui!

ANSELMUS

Foei! foei! 't is schande! Wat! gij zijt geleerde lui!
Houdt op met twisten om een beuzeling.

RAASBOLLIUS.

De starren,
En zon èn maan, zal hij zoo ondereen verwarren,
Dat alles wederom een chaos worden zal!

ANSELMUS

Zwijg stil, kozijn; wij zien 't nu wel, de vent is mal.

RAASBOLLIUS.

Al die zoo redeneert behoort men op te sluiten!
Die halfgeleerden doen meer kwaad dan duizend guiten!

ANSELMUS.

Maar 'k bid....

RAASBOLLIUS.

't Is ketterij!

ANSELMUS.

Ei hoor!

RAASBOLLIUS.

Jij, plattert, weet

Van hemelkringen noch gestarnte niet een beet!

ANSELMUS

Hij 's gek!

RAASBOLLIUS.

Een botmuil!

ANSELMUS

Ja.

RAASBOLLIUS.

Men hoorde in alle landen,
Al die zoo redeneert, maar levendig te branden!

ANSELMUS.

Gewis.

EELHART.

Mijnheer, gij schijnt wat moeijelijk, naar 'k zie.

RAASBOLLIUS.

Mijnheer, verstaat gij u ook op de astronomie?

EELHART.

Een weinig.

RAASBOLLIUS

Och, mijnheer! ik moet het u dan klagen!
De heele wereld zal van deze zaak nog wagen!
Ik ben thans in dispuut met doctor Urinaal,
Een ketter in de kunst; die nar voert hier een taal,
Die onverdraaglijk is! en zoo je ons niet kunt scheiên,

Mag al 't gestarnte, en zon en maan zich voort bereiên

Om heel een andre koers te loopen als voorheen!

EELHART.

Wat zegt hij dan, mijnheer? Het dunkt mij ongemeen!

RAASBOLLIUS.

Mijn brave heer, wie kan 't verhalen zonder beven!

Hij volgt Copernicus, een vent die heeft geschreven

Dat de aardkloot zeilt en draait, door kringen van de lucht.

TIENDE TOONEEL.

URINAAL, FILIPIJN, EELHART, ANSELMUS, RAASBOLLIUS ISABEL en KATRIJN op het bed.

URINAAL.

Ja, ja, dat zeg ik! en ik ben niet eens beducht

Dat gij mijn argument contrarie zult bewijzen;

En al wie kennis heeft moet mijn gedachten prijzen.

RAASBOLLIUS.

De zon zou stilstaan?

URINAAL.

Ja. En al begrijp jij 't niet,

Ik houd het staande dat het evenwel geschiedt.

't Lust mij niet langer met een dwaas te disputeren.

EELHART.

Behandelt toch elkaâr met wat meer achting, heeren.

De waard en Griet dekken de tafel, brengen daar een ham op, een schotel salade en andere spijs, mitsgaders drie of vier flesschen wijn, terwijl de anderen voortspreken.

RAASBOLLIUS.

'k Gloof dat gij nooit een sfeer of globe hebt gezien.

Weet gij wat sinus is, of tangens?

URINAAL.

Ja.

RAASBOLLIUS.

Misschien.

Den klootschen driehoek, vriend, weet jij die te berek'nen?

URINAAL

Jij weet van de algebra, zoo min als hemelteek'nen!

ANSELMUS.

Maar, heeren, weest gerust.

URINAAL.

Die lompe botmuil praa

Met mij, en weet niet van triangel noch kwadraat!

EELHART.

Mijnheeren, heb ik de eer dat gij met mij zult eten?

ANSELMUS.

De eer zou aan ons zijn: maar mijnheer geliev' te weten
Wij hebben flusjes al ons avondmaal gedaan.

RAASBOLLIUS ziende op zijn horologie

Laat zien, hoe laat is 't ?... 't Is eklipse in de maan !
Kom, dokter Urinaal, kom buiten, 'k zal u toonen
Dat uw concepten zijn onmoog'lijk te verschoonen !
Mijnheeren, zijt gij ook nieuwsgierig om te zien ?
De eklipse van de maan zal dadelijk geschiên;
Drie vierde parten zal zij heden zijn verduisterd.

EELHART.

Ik heb het meer gezien.

RAASBOLLIUS.

Het is de kunst ontluisterd,
Zoo gij 't niet observeert; geen één astrologist
Heeft ooit zijn tijd, wanneer 't eklipse was, verkwist.

EELHART.

Mijnheer, 'k vertrouw mij op uw oordeel, ga maar kijken,
Ik zal van uw dispuut daarna wel vonnis strijken.

ELFDE TOONEEL.

ANSELMUS, EELHART, FILIPIJN.
ISABEL en KATRIJN op het bed.

ANSELMUS.

'k Merk dat dit voorval u verwonderd maakt, mijnheer.
Ik bid u, zet mijn neef's oploopendheid wat neêr.

EELHART

Dat zal ik doen. Ik denk hem maar gelijk te geven;
Want anders heeft men hier te nacht een schrik'lijk leven.

ANSELMUS

Dan zal die doctor op u razen als ontzind.

FILIPIJN.

Ja, of hij raast of niet, wij achten dat voor wind.

ANSELMUS.

'k Merk dat mijnheer mede in de wiskunst gestudeerd heeft.

EELHART.

'k Weet iets, door iemand die al lang met mij verkeerd heeft;
Maar 'k ben een regtsgeleerde.

ANSELMUS

Hoe, zijt gij een advokaat?
'k Zie u ter goeder uur, mijnheer; 'k bid, geef mij raad,

In zekre zwarigheid, die me over is gekomen.

FILIPIJN.

Daar komt hij bij den droes te biecht! Wie zou dat droomen?

EELHART.

'k Wil u wel dienen in die zaak zoo goed ik kan;
Maar onderrigt mij wel.

ANSELMUS.

Ik ben een edelman,
Woonachtig te Utrecht, uit een braaf geslacht gesproten,
Ik ben zoo edel als de aanzienelijkste grooten;
Ik heb geen kindren, maar 'k ben voogd van zekre nicht,
Die t'eenen maal ontaard van haren stam en pligt,
Zich zelve te Amsterdam aan iemand dorst verbinden,
Eer dat zij wist of ik de zaak ook goed zou vinden.
Toe ik dat merkte, gaf ik aan haar te verstaan,
Dat zij terstond zich van dien minnaar moest ontslaan,
En aanstonds met mijn neef in 't huwelijk begeven;
't Welk zij zoo obstinaat en forsch dorst tegenstreven,
Dat ik haar opsloot; maar zij is mij juist ontvlugt,
Benevens onze meid; ik ben op 't hoogst beducht,
Dat zij reeds te Amsterdam zal bij haar minnaar wezen.

Nu is de vraag, mijnheer, of ik iets heb te vreezen,
Zoo ik haar minnaar, als zij zich bij hem onthoudt,
Gelijk een schaker mogt aanklagen bij den schout?

EELHART.

Hebt gij bewijs dat hij de schaker van uw nicht is?
Wat is 't voor een?

ANSELMUS.

Men zegt dat hij al vrij wat ligt is;
Ik heb hem nooit gezien.

EELHART.

Mijnheer; dat dunkt mij slecht,
't Kon ligtlijk zijn dat gij niet wel waart onderregt.

ANSELMUS

Hij 's te Amsterdam bekend bijna in alle kroegen;
Hij is genegen bij ligtmissen zich te voegen,
Hij dobbelt en hij schikt de winkels op, mijnheer,
Hij zuipt zich vol en vraagt naar schaamte noch naar eer.

EELHART.

Is daar bewijs van, heer?

ANSELMUS

Hoe! zou ik iets bewijzen,
Dat heel de wereld zegt?

FILIPIJN.

Je hoort je daar braaf prijzen.

EELHART.

Als gij getuigen hebt, mijnheer, van 't geen gij zegt,
Zal ik die zaak voor u bepleiten voor 't geregt;
Maar, 'k vind één zwarigheid, die alles om kon stooten:
Dat 's, dat gij met geweld uw nicht hebt opgesloten.
Zulks neemt den regter voor een soort van dwingelandij.
In deze landen leeft een ieder frank en vrij.
Een voogd mag van zijn huis in 't minst geen kerker maken.

ANSELMUS.

Dus kan een juffer, als zij wil, zich laten schaken?

EELHART.

De straf volgt eerst wanneer de misdaad is begaan;
Men kan den schaker en haar dan in boeijen slaan,
Hoewel niet anders dan met kennis van de heeren
Der stad, alwaar een voogd het paar mogt attraperen;
Dan onderzoekt men of 't is met haar wil geschied.
Indien 't zoo is, men neemt de zaak zoo zwaar dan niet,
Men laat gemeenelijk de jongeluidjes trouwen;
Dan kan een voogd haar niet wel van elkander houwen.

ANSELMUS

't Is nogtans menigmaal in tegendeel gegaan.

EELHART.

't Is waar een voogd kan zulks met reden tegenstaan.
Zoo zijn pupil niet is gekomen tot haar jaren,
Of zoo hij voor 't geregt bewijst, en kan verklaren
Als dat haar minnaar zich niet wel gedragen heeft.
Zoo gij het zeker weet dat uw partij zóó leeft,
En gij uw nicht bij hem in Amsterdam mogt vinden;
'k Neem aan om dezen knoop geheel en al te ontwinden.

ANSELMUS

Mijnheer, ik dank u voor uw goê genegenheid.
Hij is een schelm.

EELHART.

Dan hebt gij reden dat gij pleit;
Maar zoo 't nu anders waar?

ANSELMUS

'k Zou 't evenwel beletten.

EELHART.

Ik zal mij met mijn kunst daar wakker tegen zetten,
'k Neem 't aan te winnen als een eerlijk advokaat.

ANSELMUS

Ik ben u dankbaar, heer, voor uw getrouwen raad.
Daar zijn zes schellingen.

EELHART.

't Proces is niet begonnen.
Betaal mij alles maar, als ik het heb gewonnen.

ANSELMUS.

Neen, 't moet ten eerste zijn.

EELHART.

Wel, als 't u zoo behaagt.

ANSELMUS.

Daar jongman, dat's voor u.

FILIPIJN.

Ik zal heel onversaagd,
In Amsterdam, door al de winkelen en hoeken,
Den heer Anselmus naar zijn nichtje helpen zoeken.

ANSELMUS

Gij zijt een eerlijk knecht! Ik zal mijn neef terstond
Den raad verhalen, dien 'k gehoord heb uit uw mond.

TWAALFDE TOONEEL.

EELHART, ISABEL, KATRIJN, FILIPIJN.

EELHART.

Hij is al weg, mijn lief.

ISABEL.

Ach! hoe was hij verbolgen!

EELHART.

Geen nood, mijn schat, geen nood, laat hij u maar ver-
'k Verzeker u dat hij bedrogen wezen zal. volgen;
Flipijn, haal met er haast mijn rijtuig uit den stal.

ISABEL.

Mijn lief, ik vrees dat zij dien toeleg zullen merken;
Behalve dat, ik dien mijn hart wel wat te sterken.
'k Ben flaauw en magteloos, vermoeid van angst en schrik.
'k Denk dat de hospes wel een kamer heeft, daar ik
Een weinig rusten kan, en ook mij zelv' verschuilen.

KATRIJN

Ja, jufvrouw, dat waar goed!

FILIPIJN.

Nou, meisje, niet te huilen,
Het gaat hoe dat het gaat, jij zelt er winst meê doen;
Ik zal jou minnaar zijn.

KATRIJN.

Jij niet, jou mal fatsoen.

FILIPIJN.

Ik hoor daar iemand; springt weêr op het bed, mejuffers.

DERTIENDE TOONEEL.

DE WAARD, EELHART, FILIPIJN.
ISABEL en KATRIJN op het bed.

DE WAARD.

Dat zijn eerst gekken van geleerden, regte suffers!
Zij staan daar allebei te turen naar de maan,
En babblen taal, die hond of kat niet kan verstaan.

EELHART.

Hoor, hospes! heb je lust om die pistool te winnen?

DE WAARD.

Ja, waarom niet? Zeg maar hoe ik het moet beginnen.

EELHART.

Niet, als dat je in 't geheim twee juffertjes logeert.

DE WAARD

'k Logeer geen hoeren: neen: ik merk wat jij begeert.

EELHART.

Zij zijn geen hoeren, maar twee juffers van mijn kennis
Die ik verbergen moet om reden; zek're schennis
Haar aangedaan.... maar zeg of gij 't wil doen of niet?

DE WAARD.

Ik wil wel, als het maar in eer en deugd geschiedt.

EELHART.

'k Verzeker u daarvan, maar gij moet niets ontdekken

Aan heer Anselmus.

DE WAARD.

Neen, ik zal 't niet uit doen lekken,
Wees daar verzekerd van, 'k beloof 't je bij mijn eer.
Zeg wanneer dat ik haar te wachten heb, mijnheer?

EELHART.

Zoo aanstonds, hospes, zoo ik u maar mag vertrouwen.

DE WAARD.

Ja, wees gerust, 'k beloof dat ik mijn woord zal houwen.

EELHART.

Daar 's uw pistool.

DE WAARD.

Ik zal je helpen waar ik mag.

EELHART.

De baan is klaar, jufvrouw, kom nu vrij voor den dag!

DE WAARD

Hoe! liggen ze op het bed? Wel, dat zijn wondre zaken!

ISABEL.

Ach! hospes, ga terstond een kamer open maken,
Daar we ons verschuilen.

DE WAARD.

Wel, dat 's vreemd, zij zijn verkleed!
Loopt in die kamer.

ISABEL.

Maak mij ook wat spijs gereed.

DE WAARD.

Ja, treedt maar in, ik zal je wel accommoderen.

VEERTIENDE TOONEEL.

DE WAARD, FILIPIJN.

DE WAARD.

Nu kan er niet een mensch meer in mijn huis logeren.

FILIPIJN.

Je had niet anders dan die kist, niet waar, sinjoor?
Daar ik op slapen kon.

DE WAARD.

Nu zal je met jou oor,
Indien je slapen wilt, ginds liggen op de planken.

FILIPIJN.

Wel, ik heb reden om jou hartelijk te danken.

DE WAARD.

Ik had jou evenwel een kermisbed gemaakt;
Nu kan ik niet, mijn goed is juist bezet geraakt.

VIJFTIENDE TOONEEL.

DE WAARD, FOP, TIJS, FILIPIJN.

FOP.

Hoe, hospes, sta je daar? Je moest wat helpen scheiên;
Die maanbekijkers zijn geen kleintje aan 't bakkelijen.

DE WAARD.

Wie wint?

FOP.

Ik weet het niet; ik moei er me niet meê.

DE WAARD.

Jij laat maar vechten! wel, je ben een drommels vee!

ZESTIENDE TOONEEL.

FOP, TIJS.

FOP.

Nu, Tijsje, hij is weg, pas nu de ham te villen.

TIJS.

Ik zal er 't zwoord vooreerst eens met 'er haast afschillen.

FOP.

Nu rep je wat, het hoeft zoo net niet, kameraad.

TIJS.

Maar al te haastig, broêr, is al zijn leven kwaad.
'k Moet maken dat hij in het oog lijkt heel te wezen;
Maar zoo de vent het wist, wij mogten zeker vreezen.

FOP.

Maak zooveel praatjes niet en rep je, malle gek.

TIJS.

Nu blijft er niet dan 't been en 't zwoord, wij hebben 't spek.

FOP.

De drommel! 'k hoor daar volk! waar zullen we 't nu laten?

TIJS.

Wel, steek het in je zak.

FOP.

Neen, neen, wat moog je praten,
't Is veel te groot. Ik stop 't zoolang in deze kist.
Hoe zal hij vloeken, als de vent de ham straks mist.

ZEVENTIENDE TOONEEL.

EELHART, FOP, TIJS.

EELHART.

Waar is mijn knecht?

TIJS.

Die is geloopen om het vechten
Van dokter Urinaal en d'ander te beslechten.
Daar komt hij al weêrom, benevens onzen waard.
Is nou de eklips al door het vechten opgeklaard?

ACHTTIENDE TOONEEL.

DE WAARD, FILIPIJN, FOP, TIJS, EELHART.

DE WAARD.

Daar 's niet gevochten; wat kom jij lui me al vertellen?

FOP

Maar dan begonnen ze de pijpen eerst te stellen,

DE WAARD.

't Is geen kanailje; maar 't zijn eerelijke lui.

FILIPIJN.

Komt, laat ons eten, want wat raakt ons dat gebrui?

Eelhart en Filipijn gaan aan de tafel zitten.

NEGENTIENDE TOONEEL.

URINAAL, RAASBOLLIUS, ANSELMUS, EELHART, FILIPIJN, DE WAARD.

URINAAL.

Zwijg van de eklipsen! want gij weet niets van die zaken!

RAASBOLLIUS.

Wel, doctor ezelskop! 'k zal mijn defensie maken.
Uw zotheid zal ik elk doen weten in geschrift.

URINAAL

Ja, vloek en raas maar. 'k Heb uw stelling zoo gezift
En uitgepluisd, dat gij zoudt als een dwaas staan kijken,
Indien ik schrijven wou: maar 't zou mij niet gelijken;
Zoo ik 't dispuut al won, ik won 't maar van een zot!

RAASBOLLIUS

o Starren! zon en maan! hoe deerlijk is uw lot!
Zoo gij uw loop voortaan zult moeten reguleren,
Zoo als 't die man verstaat!

EELHART

Ik bid u, brave heeren,
Dat gij bezadigd mij den grond van uwe zaak
Eens voorlegt.

URINAAL.

Dat is 't geen, mijnheer, waar ik naar haak.

EELHART.

Nu, gaat dan zitten, valt elkaâr niet in de reden,
En laat die doctor eerst zijn argument ontleden.

Eelhart en Filipijn beginnen te eten.

URINAAL.

Mijn stelling is aldus. de zon staat vast en stil;
De wereld zeilt haar rond en draait eens op haar spil,
Of doet een ommekeer in vier en twintig uren;
Dat maakt den dag en nacht.

RAASBOLLIUS.

Zwijg! 't moet niet langer duren!
Hoe! draait de wereld dan en zeilt ze tegelijk?
Waar zeilt ze heen?

URINAAL

Rondom de zon.

RAASBOLLIUS.

Goed, toon dan blijk.

URINAAL.

Ze zeilt allengskens door de twaalf hemelteek'nen,
Niet in een jaar, als wij astrologisten rek'nen;
In 't punt van Aries begint ze, omtrent de Maart,
Zoo als 't Copernicus, die groote man, verklaart.

RAASBOLLIUS.

Dan was Copernicus de gekste gek der gekken,

En om uw botheid aan deez' wijzen heer te ontdekken,
Zoo zeg ik dat de kloot der aarde vast moet staan,
Dewijl ze een ligchaam is.

URINAAL

Wel, botmuil, is de maan
Dan ook geen ligcham, dat men in zijn kring ziet loopen?

RAASBOLLIUS

Ja, maar geen aarde, vriend, hoor, 'k zal u eens ontknoopen:
Zij is een ligchaam, doof en ligt gelijk een veer;
Dus doet zij maklijk in een maand haar ommekeer;
Daar 't aardrijk door zijn zwaarte in 't middenpunt moet blijven,
Terwijl de zon en maan in hunne kringen drijven.
Gooi eens een steen omhoog, die valt weêr naar omlaag
Op de aarde, 't middenpunt. Nu, gekskap, is de vraag,
Of deze steen niet naar de zon zou moeten vliegen,
Indien zij 't punt waar?

URINAAL

Neen, je zult me in slaap niet wiegen.
De lucht drijft zulken steen weêr naar zijn oorsprong, de aard,
Wijl zij een deel is van zijn ligchaam; ja hij vaart
Met al de kringen van de lucht, die de aarde dragen,

Terwijl zij zeilt, meê voort.

RAASBOLLIUS

Nog heb ik van mijn dagen
Geen dommer beest gezien! nu zeit hij zeilt de lucht,
Zelfs met den maankring en de wereld, in één vlugt.
Vent! 't geen gij van den loop der wereld hebt gesproken,
Doet juist de zon. Nu is uw argument gebroken.
Gelooft gij niet hetgeen wij voor onze oogen zien?

URINAAL

De zon loopt wel zoo 't schijnt: nogtans kan 't niet geschiên.
Let daar maar op, wanneer wij in de trekschuit varen;
't Schijnt dat het land dan vaart en wij in stilstand waren,
En nogtans is 't zoo niet; wij varen immers voort?

RAASBOLLIUS

Wie heeft zijn leven zulk een ketterij gehoord!

URINAAL.

Dat is geen antwoord, dat repliek staat niet op pooten.

RAASBOLLIUS.

Wel om jou stelling dan in eenmaal om te stooten,
Zoo schrijf ik hier een mathematische figuur.

Raasbollius schrijft met een groot stuk krijt een cirkel op het tooneel.

Daar staat een cirkel; en 't is vaster dan een muur,
Dat alle kunstenaars het punt in 't midden stellen.
Bekent gij dat niet?

URINAAL.

Ja.

RAASBOLLIUS.

Wien zoudt gij dan vertellen,
o Domme botmuil! dat de wereld zeilen kon?

Hij neemt den schotel met salade van de tafel en zet dien op den omtrek van den cirkel.

't Punt is de wereld. En ziedaar, daar staat de zon
Vlak op den cirkel. Zie, zoo moet men 't u doen weten.

FILIPIJN

Och! och! zij denken wis, de zon straks op te vreten!

URINAAL *schrijft ook een cirkel en zet de ham in het midden.*

Geef hier het krijt. Daar staat mijn zon in 't punt van 't rond.

FILIPIJN

De duivel haal je met je zonnen.

URINAAL *zet eene flesch op den omtrek van zijn cirkel.*

Hou uw mond!
Daar staat mijn wereld.

RAASBOLLIUS *zet eene flesch in het midden van zijn cirkel.*

Daar de mijne.

FILIPIJN

Watte dingen!

URINAAL.

Waar stelt gij nu de maan?

RAASBOLLIUS

Dan moet ik wat verspringen.

'k Maak dezen cirkel om mijn wereld, 't middenpunt.

FILIPIJN

Ik dacht wel dat hij 't op dien schotel had gemunt!

RAASBOLLIUS *zet een klein schoteltje met spijs op den cirkel dien hij om de flesch heeft gemaakt.*

Daar staat de maan.

URINAAL *trekt een cirkel rondom de flesch en zet er een klein schoteltje met spijs op.*

En daar zou zij mij best behagen.

RAASBOLLIUS.

Nu loopt mijn maan haar koers, om 't punt, in dertig dagen.

URINAAL.

Nu zeilt mijn wereld voort en neem den maankring meê,

Beginnende haar loop loop in den Zodiaks sneê.

FILIPIJN.

Och ! zoo de loop begon van de andere planeten ,
Hiel ik hier niet één brui te drinken of te eten !
Met je permissie , dat ik deez' planeet eens spreek.

Filipijn drinkt uit eene van de flesschen.

RAASBOLLIUS.

Mijn stelling is bedacht van hem , die niemand week
In kunst, hij was een van de wijzen van Egypte.

URINAAL.

Ja , Ptolomeus Maar de vriend , dien ik uitkipte ,
Was held Copernicus , een wonderbaarlijk man !

FILIPIJN.

'k Drink hun gezondheid , schoon ik geen van beide kan.

RAASBOLLIUS

Zeg , wijsneus , hoe gij mij zult kunnen overtuigen ?

URINAAL

Wel , Raasbol , met de eklips ligt voort uw zon in duigen.

Filipijn zet alles weder op de tafel.

RAASBOLLIUS

Doe mij de eklipsen van uw maanlicht dan verstaan.

URINAAL

Dan zeilt mijn wereldkloot vlak tusschen zon en maan.

Mijn maan is in zichzelve een ligchaam zonder luister,
Het is, wanneer de zon het niet bestraalt, gansch duister.
Als nu de zon de streek der antipoôn beschijnt,
En hier de maan op is, gelijk gij weet, verdwijnt
Haar wederglans, zoover als haar de zonnestralen
Niet kunnen vatten. 'k Zou 't wel weten af te malen
In dezen kring; maar 'k denk dat gij het wel verstaat.
Zeg nu hoe 't met de eklips van uwe zonne gaat.

ANSELMUS.

Maar zonder schelden, want gij zijt geen appelwijven;
Foei! 't staat zoo leelijk als geleerde lui zoo kijven.

RAASBOLLIUS.

Dan neemt mijn maan haar plaats ten deele voor de zon.
Die stil staat, als men 't straks in 't punt bewijzen kon.

URINAAL.

Zoo plaatst mijn maan zich ook.

RAASBOLLIUS.

En de andere planeten?

FILIPIJN.

Ik bid je blijf daar af, dan houden wij ons eten.

RAASBOLLIUS.

Maar dit bewijst nog niet hoe dat de wereld draait.

URINAAL.

Wel, met dit argument zijt gij terstond bekaard:
De zon, die grooter is dan de andre hemelteek nen,
En zooveel duizend mijl van 't aardrijk, als wij rek'nen,
Vloog tienmaal sneller dan een pijl vliegt uit een boog,
Ja, kogel door de lucht, indien zij zich bewoog;
Hetgeen onmooglijk is, en daarom moet zij blijven
In 't middenpunt.

RAASBOLLIUS.

o Neen, zij kan gemaklijk drijven,
Haar ligchaam is niet vast, als dat van 't aardrijk is,
Maar geest uit geest van vuur dus is uw stelling mis.
Maar waant gij dat de zon zoo schriklijk groot zou wezen,
En ook zoo ver van de aarde, als we in de boeken lezen?

URINAAL.

Ja, heer Raasbollius, dat 's vast.

RAASBOLLIUS.

'k Geloof het niet:
De zon is net zoo groot gelijk men ze altijd ziet,
En ze is zoo ver niet van de wereld als wij meenen.

URINAAL.

Geef daar bewijs van, ik zal graag mijn ooren leenen.

RAASBOLLIUS

Hebt gij wel ooit gezien hoe dat bij avond 't licht,
Meer dan een mijl ver zich vertoont voor ons gezigt?
En hoe de vlam der kaars vergroot, schoon andre zaken
Verschieten door de verte, en uit onze oogen raken?

URINAAL

Ja.

RAASBOLLIUS

'k Stel dan dat de zon veel kleiner is dan de aard,
Dewijl ze een licht is.

URINAAL

Wel, dat is opmerkenswaard.

RAASBOLLIUS

Goed. Zoo zij 't edelst deel van 't vuur is, zijn haar stralen
Bekwaam om op de maan en 't aardrijk neêr te dalen;
Al is ze net zoo groot al zij van verre schijnt:
Zoodat uw stelling door dit argument verdwijnt.
Zij kan zoo klein, ten dienst der wereld ligtlijk loopen.

URINAAL.

o Nieuwe ketterij! wat wegen zet gij open,
Tot harrewarring en disputen zonder end!

RAASBOLLIUS

Daar ligt uw heele zon nu glad in duigen, vent.

URINAAL

o Ketter in de kunst! ik zal er op studeren,
Of't licht zoowel niet als iets anders kan ververen!

RAASBOLLIUS.

Waar komt het door dat zich een baak vertoont in zee,
Aan schepen, schoon zij zijn veel mijlen van de ree?

URINAAL

Daar heeft Copernicus geen regel van geschreven.
Och! zulk een ketter hoorde op aarde niet te leven.

RAASBOLLIUS

Weg, botmuil! al je kunst haal je uit den almanak.

URINAAL.

Hou daar, kwaadspreker!

Zij gooijen elkaâr de boeken naar 't hoofd.

ANSELMUS.

Och! ik bid u, houdt gemak.

URINAAL.

Ik stel het aan dien heer, laat hij het vonnis strijken.

RAASBOLLIUS

Ja, ezel! ja! wie dat gelijk heeft, zal dan blijken!

EELHART.

Mijnheeren, dit dispuut is waarlijk van gewigt,

En ik ben in de kunst zoover nog niet verlicht,
Om vonnis op een zaak van die natuur te geven.

FILIPIJN.

Ik wel.

RAASBOLLIUS

Spreek op dan, zijt gij in de kunst bedreven?

FILIPIJN

De een zeit de wereld draait, en de ander: zij blijft staan.

Hoort, zuipt je pens vol wijn, dan zullen zon en maan,
En wereld draaijen, dat jelui zult suizebollen.

URINAAL.

Hoe! spot gij met de kunst?

FILIPIJN

o Neen, 'k vertel geen grollen.

EELHART.

Zwijg Mogt ik uw dispuut in 't net geschreven zien,
Dan wist ik raad om u te helpen.

URINAAL.

't Zal geschiên.

RAASBOLLIUS

En 't mijne zal ik, als het af is, laten drukken
Bij andre dingen. o! Ik heb nog duizend stukken;
Het vierkant tegen 't rond des cirkels heb ik wis,

Benevens 't oost en 't west.

URINAAL

Iets dat er nog niet is,
Heeft deze snapper. Vent, dat kan men nimmer vinden.

RAASBOLLIUS.

Ik weet nu de oorsprong ook van allerhande winden.

URINAAL

Het laatste zij zoo; maar het eerste weet gij niet;
't Getal is surdisch, en dat 's altijd in 't verdriet.

ANSELMUS

Ik bid u, laat dien twist toch met elkander varen.
Ei drinkt de kwestie af!

URINAAL.

Dat doe ik altijd garen.
Mijnheer, ik merk gij zijt een zeer verstandig man,
Maar wat oploopend. Zoo 'k u ergens dienen kan,
Ik ben uw dienaar. Ik verzoek u, wees te vreden.

RAASBOLLIUS

'k Dacht niet dat Urinaal zoo gaauw was; maar zijn reden
Behaagt mij, schoon ik die somtijds wat zwak bevind.
Doctor vergeef mij toch mijn gramschap, 'k ben uw vrind.

URINAAL

'k Zal al mijn vindingen u graag communiceren,

Al woudt gij zelf met mij in poortaard laboreren,
Of vette Beemsterklei, gemengd met geest van zout,
Waarmeê men keijen kan veranderen in goud.

RAASBOLLIUS

Doctor dan zal ik u een stuk fortificatie
Doen zien, verdienende op het hoogst elks admiratie.
Ik zal u toonen hoe men steden defendeert.

URINAAL

Gij hebt de wiskunst dan geheel en al geleerd?

RAASBOLLIUS.

Weg met die ezels, die een bord uit durven hangen!
Zwijgt! zwijgt kollegies der mathesis! 'k zou je vangen
Door proposities en door demonstraties van
Mijn prins Euclides, dien wiskunstelijken man!
En vind ik een, hetwelk ik bijna heb begrepen,
Zult gij de huizen voort zien zeilen puur als schepen.
Ik maak machienen, die heel fors zijn van geweld;
Daar één man duizend meê kan jagen over 't veld.
Weg brandspuit en kameel! lantarens! moddermolen!
'k Heb beter dingen, maar ik hou ze nog verholen;
't Is waar, gij zijt bedacht tot nut van stad en land.
Maar wat 's een brandspuit? k Heb een blaasbalg, die den brand,
Al was hij nog zoo groot, ten eerste uit zal blazen.

In 't kort, 'k heb dingen daar zich elk om zal verbazen.

FILIPIJN.

Geleerde heer, ik bid, betoon mij zooveel gunst,
En leer me uit liefde meê een beetje van je kunst.
Al zou het maar alleen dien fraaijen blaasbalg wezen;
Want had ik dien, ik zou nooit voor geen armoe vreezen.

RAASBOLLIUS.

Verstaat ge iets van de kunst?

FILIPIJN.

Och neen ik, niet een beet,
Maar 'k weet een kunstje, dat gij zekerlijk niet weet.

RAASBOLLIUS.

Wat kunst?

FILIPIJN

De beenen al zoo murw als 't vleesch te koken.

URINAAL

Wat zegt gij! deze kunst kon dienen in mijn stoken.
Leer mij die? k Wijs u dan hoe dat men calcineert,
En poortaard van een hond tot zilver laboreert;
Hoe 't vuur het zilver uit de keijen weet te dwingen.

FILIPIJN.

Die keijen mogten me dan voor de hersens springen;
De blaasbalg van dien heer gelijkt mij beter, vriend.

RAASBOLLIUS.

Ik leer die kunst niet dan aan iemand die mij dient.
Wat zoudt ge er ook meê doen?

FILIPIJN.

Twee gekken, die hier razen,
'k Meen dien doctoor en jou, voort uit de kamer blazen;
Opdat ik met gemak zou eten van die ham.

RAASBOLLIUS

Was ik uw heer, ik sloeg u 't ligchaam blaauw en lam.

FILIPIJN *willende van den ham snijden.*

o Sterren! zon en maan! dat is een slecht spektakel!
Al 't ingewand is uit de ham! dat s een mirakel!

EELHART.

Wat is t?

FILIPIJN

Och! och! de loop der sterren is verkeerd!
Daar zie je't zwoord en t been! al t spek is geëklipseerd!

DE WAARD

Het zwoord en t been! wie droes heeft dan het spek gestolen?

FILIPIJN

Dat draait al met de zon en wereld als een molen.

RAASBOLLIUS *ontkleedt zich en gaat te bed in zijne onderkleêren.*

Ik moei me met geen spek, k ga slapen, ik heb vaak.

DE WAARD.

Waar pikken is het spek ?

FILIPIJN

Loop heen en zoek het, snaak.

DE WAARD.

'k Kan niet bedenken hoe dat komt, het schijnen droomen:

't Is of den duivel daar de ham heeft weggenomen !

FILIPIJN.

Hoor, hospes, weet je wat? ga in dien kring eens staan,

Vraag waar de ham is, aan de sterren en de maan.

DE WAARD.

Jij bruid je moêr wel: 'k moet de ham nu al vast missen.

EELHART

Patientie, hospes, 't is een pots, men kan 't wel gissen.

URINAAL

Ik wensch de heeren wel te slapen, goeden nacht.

EELHART.

Loop jij nu naar de stal, span 't rijtuig in· maar zacht,

Opdat het niemand merk' ?

FILIPIJN.

Dat zal niet noodig wezen,

Het staat gereed. Ik heb denwaard daar straks belezen,

Dat hij het doen zou.

EELHART

Goed.

DE WAARD

Zoo ik het word gewaar,

Wie dat die potsen bakt, zoo zullen we malkaâr

Gevoelig spreken!

ANSELMUS *tegen Eelhart*

Wil de zaak wel overdenken,

Opdat mij dat proces niet hind'ren kan of krenken

EELHART.

Mijnheer, 'k zal pleiten dat gij u verwond'ren zult.

Ik zal het winnen met de kosten, heb geduld.

ANSELMUS

Ik wensch u goeden nacht.

EELHART.

En u gerust te slapen.

TWINTIGSTE TOONEEL.

EELHART, FILIPIJN, DE WAARD.

RAASBOLLIUS *op het bed,*

FILIPIJN

Nu zijn wij eindelijk ontslagen van die apen,

EELHART

Hoe is het hospes, is mijn rijtuig klaar of niet?

DE WAARD.

o Ja. Mijn knecht blijft op, hij zal op uw gebied
U aanstonds helpen: maar je moet een fooitje geven

EELHART.

Wat hebben we verteert?

DE WAARD

Dat 's vijf.. en twee maakt zeven.
Neen, ja... neen... vijf en twee maakt zeven, niet goê liên?
En tien maakt zeventien, en drie maakt twintig gulden.

FILIPIJN.

Hier hangt de schaar uit.

EELHART.

Ik moet dat voor deez' tijd dulden,
Daar 's acht rijksdaalders, en een gulden voor den knecht.

DE WAARD.

Ik dank je, heer, voor goê betaling, 't is zoo regt.
Ik ga naar bed. Gij zult wel uit het huis geraken,
'k Moet slapen: want ik heb twee nachten moeten waken,
Ik wensch mijn' heeren en de juffers goede reis.

EENENTWINTIGSTE TOONEEL.

EELHART, FILIPIJN, RAASBOLLIUS *op het bed.*

FILIPIJN.

Wat drommel geef je zoo den vent zijn' vollen eisch?

EELHART.

'k Wou dat heer Raasbol sliep; ik zou mijn lief gaan halen.

FILIPIJN.

Ik hoor hem snorken.

EELHART *gaat naar de kamerdeur van Isabel.*

Ik zal dan niet langer dralen.

Wij zijn al veilig, lief! mijn lief! mijn medeminnaar slaapt!

TWEEENTWINTIGSTE TOONEEL.

ISABEL, KATRIJN, EELHART, FILIPIJN,

RAASBOLLIUS *op het bed.*

ISABEL.

Komt vlugten wij dan ras! wat 's dat?

FILIPIJN.

't Is niets, hij gaapt.

ISABEL.

Hebt gij mijn goed, Katrijn? kom schielijk, rep uw' voeten.

Och! hij rijst op! ik zal weer in mijn kamer moeten?

Isabel en Katrijn loopen weer in haar kamer.

DRIEENTWINTIGSTE TOONEEL.

RAASBOLLIUS, EELHART, FILIPIJN.

RAASBOLLIUS *springende in zijne onderkleêren van het bed.*

Waar 's doctor Urinaal? mijn zeer geleerde vriend?
Zijt gij 't heer advokaat! dat komt zoo wel als 't dient!
Ik ben genegen nog een uur drie vier te praten.

EELHART.

Ik moet naar bed mijnheer.

RAASBOLLIUS.

Ik zal u niet verlaten;

Voor dat ik u een zaak, die ik daar heb gedroomd,
Of liever die mij nu zoo in de zinnen koomt,
Eens klaar vertoond heb.

EELHART.

Maar mijnheer, ik dien te rusten.

RAASBOLLIUS.

Daar's aangelegen.

EELHART

Heer, het zal mij weinig lusten.

RAASBOLLIUS.

't Is dienstig voor het land.

EELHART

Al was het nog zoo goed.

RAASBOLLIUS.

Gij zult verwonderd staan.

EELHART

Denk dat ik slapen moet.

RAASBOLLIUS.

Om zulken zaak zult gij het slapen haast vergeten.

EELHART.

Spreek op! zoo gijvolstrekt wilt hebben dat wij't weten.

RAASBOLLIUS *schikt eenige stoelen.*

Ik heb een zek're schans, regt vierkant, fraai en sterk
Gepraktizeerd, waarop de vijand drie jaar werk
Zal vinden, eer hij die met stormen in kan nemen;
En om met woorden u niet aan het oor te teemen,
Zal ik ze timmeren, op't midden van de vloer.

EELHART.

'k Wou dat je met je schans voort naar sint felten voer

FILIPIJN.

Wat of hij doen wil 'k Kan 't me zeker niet verzinnen
Wat drommel of hij met die stoelen zal beginnen!
Hij haalt de kussens van zijn bed, wel seldrement,
Wie heeft zijn leven zulk een malle kwast gekend!

RAASBOLLIUS, *nadat hij stoelen en beddegoed op elkander gestapeld had.*

Daar staat mijn schans, die kan geen vijand oort genaken.
Hier stel ik mijn kanon, om op hem los te braken,
En aan dien hoek maak ik mijn sterkste ravelijn,
En daar een halve maan, vlak onder die gordijn,
En ginds een horenwerk, al die mij komt bespringen,
Zal die bedekte weg terstond tot wijken dwingen.

FILIPIJN

Wel, loop eens in uw schans en defendeer ze dan;
Ik zal eens zien of ik ze alleen niet winnen kan.

RAASBOLLIUS, *bellimmende zijne schans.*

Wel aan!

FILIPIJN, *hem omhalende.*

Daar ligt de boel!

RAASBOLLIUS.

o Schelm! 'k zal 't u betalen
Zult gij mijn mooije schans op die manier omhalen!

Op deze wijs wordt nooit een sterkte g'attakeerd.

FILIPIJN, *hem gooijende met kussens.*

Heel goed! nu leer ik jou hoe dat men bombardeert.

RAASBOLLIUS.

Gij zijt een ezel, vent! Ik toon het maar door stoelen.
Hoe dat het wezen moet.

EELHART.

Ik prijs mijnheer's gevoelen.

RAASBOLLIUS.

Maar merkt gij in den grond de bouwkunst van die schans?

EELHART.

o Ja.

RAASBOLLIUS.

Dan ziet gij wel, dat nooit een vijand kans
Kan vinden, om zichzelf daar meester van te maken.

EELHART.

Gewis.

RAASBOLLIUS.

En zulk een muur kan bom noch kogel raken.

EELHART.

Dat is onmogelijk.

RAASBOLLIUS.

Begrijp je 't nu niet net?
En hebt gij op 't geheim der vinding wel gelet?

EELHART

Niet al te wel.

RAASBOLLIUS

Wel hoor, ik bouw een muur van veêren,
Laat daar de vijand vrij zijn best op kanonneren,
De kogels smoren en zij maken nooit een bres.

FILIPIJN

Mijnheer, je bent een man als Aristoteles!

RAASBOLLIUS

Dat is een vinding, he!

FILIPIJN.

Ja, wonderbaarlijk aardig;
Maar maakt ze niet gemeen, die kunst is al te waardig.

EELHART.

'k Word razend zoo de gek mij hier nog langer bruidt!

RAASBOLLIUS.

Nu ga ik naar mijn oom en slaap terdegen uit.

Raasbollius binnen.

VIERENTWINTIGSTE TOONEEL.

FILIPIJN, EELHART.

EELHART.

Flippijn, mij dunkt gij moest de kaars maar uit gaan blazen,

Dan zal ik met 'er haast en zonder veel te razen,
In 't donker Isabel geleiden naar de deur.

FILIPIJN

Wacht liever tot hij slaapt, want zoo die goê sinjeur
Eens schielijk weêr kwam, 't zou er spannen, gij moogt vreezen.

EELHART

Ik zal dat wagen; ik wil hier niet langer wezen.

FILIPIJN

Fiat, ik blaas haar uit.

Het tooneel wordt schielijk donker door het uitblazen van de kaars.

EELHART

Kom, lief, nu is het tijd!

VIJFENTWINTIGSTE TOONEEL.

ISABEL, EELHART, FILIPIJN, KATRIJN

Zij dwalen door de kamer in het donker.

EELHART.

Zijt gij 't mijn lief?

FILIPIJN

Wie heb ik daar' mijnheer, ben jij't?

ISABEL

Waar is de deur Flippijn?

FILIPIJN.

Ik kan de deur niet vinden

Wat droes wij loopen hier gelijk een partij blinden.

ZESENTWINTIGSTE TOONEEL.

TIJS, FOP FILIPIJN, EELHART, ISABEL, KATRIJN

TIJS

Het is hier donker, en ze zijn al in den slaap.

FOP *slijpende twee messen over elkander*

Ik geef hem met dit mes terstond een groote jaap

TIJS.

Ik zal den ham terstond eens anatomiseren.

FILIPIJN

Och hou je stil mijnheer, 'k hoor dieven, 'k wil 't je zweren!

FOP

Ik zal hem moffelen, en snijen van malkaâr.

FILIPIJN.

Och! hoor je 't wel mijnheer? Daar is een moordenaar

ISABEL.

Ach lief! wat raad! och' och! men poog de deur te krijgen.

TIJS.

Maar elk de helft dan van den buit?

FOP

Ja, wil maar zwijgen.

Waar staat hij?

TIJS.

In dien hoek.

FILIPIJN *kruipt in de kist.*

Och! och! ze meenen mij!

Ik voel de kist, daar moet ik in, zoo raak ik vrij.

EELHART.

Houd mij maar vast mijn lief!

ISABEL

Katrijn houd mij van achter

EELHART

Flippijn waar zijt ge? spreek!

ISABEL.

Mijn Eelhart spreek wat zachter.

Fop en Tijs doen de kist open

FILIPIJN *springt uit de kist.*

Houd dieven! dieven! brand! help! help ik word vermoord!

FOP.

Wie duivel springt daar uit de kist? kom, schielijk voort.

RAASBOLLIUS *van binnen.*

Alarm! alarm! ginds komt de vijand zich vertoonen.

TIJS *knielende.*

Och booze vijand, och! och! och! och! wil ons verschoonen!

EELHART.

Sta vast, o schelm!

FOP

Help! help! hij krijgt me bij mijn gat!

FILIPIJN.

Moord! dieven! dieven! moord!

RAASBOLLIUS *van binnen.*

A sa bescherm de stad.

ZEVENENTWINTIGSTE TOONEEL.

DE WAARD, URINAAL, RAASBOLLIUS *in zijn onderkleêren.*

TIJS, FOP, FILIPIJN, EELHART, ISABEL

KATRIJN.

Allen in het donker dwalende.

DE WAARD

Wat 's hier te doen?

RAASBOLLIUS

Terstond te loopen naar de wallen,
Eer dat de vijand hier de stad komt overvallen.

DE WAARD.

Breng licht! breng licht!

ACHTENTWINTIGSTE TOONEEL.

DE WAARD, URINAAL *in zijn onderkleêren*, RAASBOLLIUS, TIJS, FOP, FILIPIJN, EELHART, ISABEL, KATRIJN, ANSELMUS, GRIET *met licht*

Het tooneel moet schielijk licht worden, zoo als zij met kaarsen opkomen.

ANSELMUS

Wat wil dit oproer en geraas

FILIPIJN.

't Zijn dieven! hoor je t niet?

RAASBOLLIUS.

Asa! trompetters blaas!

URINAAL *vat Isabel.*

Ik heb er één

ISABEL

Mijnheer laat los, wij zijn geen dieven!

URINAAL.

Ik laat u niet eer los voor zulks mij zal gelieven.

ANSELMUS.

Waar zijn de schelmen?

URINAAL

'k Heb 'er al é én in mijn magt.

ISABEL.

o Hemel 'k zie mijn voogd! laat los! laat los!

URINAAL.

Al zacht,

Ge ontspringt mij niet. Gij zult niet uit mijn handen komen.

ANSELMUS *Isabel bij de kaars beziende*

Laat mij den dief eens zien. Ha! ha! nu moogt gij schroomen!

Zijt gij de dief! zijt gij de dief! o Isabel!

o Schandvlek van 't geslacht! ontaarde! ik ken u wel!

Gij zult dat vlugten in een mans gewaad betreuren.

Foei! foei! ik zal u dat gewaad van 't ligchaam scheuren!

En uw ligtvaardigheid zoo teug'len, dat elk één

Zich spieg'len zal aan u!

FELHART

Wat wilt ge doen?

ANSELMUS

Ik meen

Haar aanstonds te Utrecht in een beterhuis te zetten,
Om haar het vlugten in 't toekomend te beletten,
Indien zij met mijn neef zich aanstonds niet verbind.

RAASBOLLIUS.

Hoe! ik haar trouwen? Neen, 'k ben daar niet toe gezind.

ANSELMUS

Hoe! waarom?

RAASBOLLIUS

Vraagt gij dat? Wel ik heb uitgevonden
De schoonste inventie, daar geleerden lang naar stonden;
Zoodat ik al zoo rijk zal wezen in één jaar,
Als al de vorsten van Europa met elkaâr.

URINAAL.

Dat zal de spiritus van poortaard zijn?

RAASBOLLIUS

'k Moet zwijgen.

URINAAL

Ei sterf niet met de kunst!

RAASBOLLIUS.

Gij zult die kunst wel krijgen,
Wanneer ik dood ben; hoop maar op mijn testament.

ANSELMUS.

Gij zijt een groote gek, dat zie ik nu in 't end.

'k Beloof u, 'k zal u plaats in 't zelfde huis doen maken,
Daar Isabel, omdat zij zich heeft laten schaken,
In zitten zal, tot dat uw zinnen zijn bedaard.

RAASBOLLIUS.

Ik leg 't in kennis. Hoort wat hij daar heeft verklaard.

ANSELMUS

Heer advokaat wat moet ik doen in deze dingen?

EELHART.

Zet hem in 't beterhuis, hij moet u niet ontspringen,
Maar geef uw nicht aan hem, die zij zoo teer bemint.

ANSELMUS

Het laatste is iets, dat ik nog niet geraden vind.
Zou ik haar aan een schelm, een guit, een lichtmis geven?

ISABEL.

Ik kan, noch wil, noch zal, met iemand anders leven!
Ja sluit mij op, betoon me uw haat en dwinglandij,
De straf zal volgen op uw' wreede tirannij.

ANSELMUS.

Zwijg obstinate, zwijg. 'k Wil u niet langer hooren!
Foei, zijt ge uit ons geslacht. ligtvaardige! geboren!

EELHART

Gij zijt in misverstand, mijnheer, bedwing u wat,
Ik ben haar minnaar.

ANSELMUS.

Gij!

EELHART.

Ja, 'k zal dien lieven schat,
Dien gij mij door uw haat en gramschap wil berooven,
Beschermen.

ANSELMUS.

Advokaat, hoe kan ik het gelooven!

EELHART.

Ja, 'k ben een advokaat. Mijn' eerelijken naam,
Dien gij zoo vuil beklad, dat ik mij uwer schaam,
Zult gij weêr zuiveren.

ANSELMUS.

Ik kan 't u niet bewijzen
Zijt gij een eerlijk heer, zoo moet gij zelf misprijzen
't Geen gij gedaan hebt.

EELHART.

Wat?

ANSELMUS

Hoe wat, mijn nicht geschaakt.

EELHART

Dat heb ik niet gedaan.

ISABEL

'k Ben uit uw' dwang geraakt,

En weggevlugt, daar hij gansch niet van heeft geweten.

ANSELMUS

Hebt ge uit uw' eigen wil uw pligt dan dus vergeten?

ISABEL

'k Heb hem hier bij geval ontmoet.

ANSELMUS

Hoe! is dat waar?

EELHART.

Ja, en wij zijn zoo vast verbonden aan elkaâr,
Dat maar alleen de dood die trouwe min kan scheijen.
k Zal u beschermen, lief, houd moed en wil niet schreijen!
Anselmus, 'k zweer, gij zijt zeer kwalijk onderrigt,
Ik heb mij altijd wel gekweten van mijn pligt.
Ga meê naar Amsterdam, 'k beloof u aan te toonen,
Dat zooveel gruw'len in mijn zuiver hart niet wonen,
En gij misleid zijt. Ik betuig 't u, met ontzag.

ANSELMUS.

Indien gij waarheid spreekt, en zoo op uw gedrag
Dan niets te zeggen valt, voeg ik mij naar de reden.

EELHART.

Indien gij 't anders vindt, mijnheer, ik ben te vreden,
Den band van deze min te breken.

ANSELMUS

Nu, welaan!
Op die conditie zal ik morgen met u gaan.
Gij zult haar trouwen, zoo wij alles wel bevinden.
'k Zal morgen dit geval doen weten aan mijn' vrinden.

DE WAARD.

De dieven zijn 't nu ligt door dat gebrui ontsnapt.

FILIPIJN.

Ze zijn ligt in een hoek, maakt dat men ze betrapt.

FOP en TIJS.

Ha! ha!

DE WAARD.

Hoe! lach jelui?

FOP.

Wel ja, er zijn geen dieven,
't Kwam dat je met de ham ons straks niet woudt gerieven.
Wij hebben haar gevild, zij ligt daar in die kist.
Dat 's voor die pots van laatst.

DE WAARD

Jou guiten, vol van list!
Daar meen ik jelui ook een potsje voor te spelen,
Dat kan ik fraai.

TIJS.

Ja, al zoo goed als 't haver stelen.

KATRIJN

Mijnheer, vergeef je mij mijn misdaad niet?

ANSELMUS.

Katrijn,

Zoo alles wel is, zal 't u ook vergeven zijn.

Wij zullen morgen vroeg naar Amsterdam vertrekken.

FILIPIJN.

Ik zal mij dezen nacht vermaken met die gekken,

En bombarderen met bouteille, kan en fluit,

Ter eere van mijnheer en zijn aanstaande bruid.

RAASBOLLIUS.

'k Zal met mijn' blaasbalg (ha! 'k moet lagchen om die dwazen,)

Het heele beterhuis aan duizend stukken blazen.

DON QUICHOT,

BLIJSPEL.

PERSONEN.

KAMACHO, een rijke boer, Bruidegom van Quiteria.
BASILIUS, een Edelman, Minnaar van Quiteria.
LEONTIUS, een adelijk landman, Vader van Quiteria.
QUITERIA, Bruid van Kamacho en Minnares van Basilius.
LAURA, Speelnoot van Quiteria.
VALASCO, Vriend van Basilius.
DON QUICHOT DE LA MANCHA, een Edelman die zich verbeeldt een dolend Ridder te wezen.
SANCHE PANCE, zijn Schildknaap.
VETLASOUPE, een Waal, Kok en Hofmeester van de bruiloft.
De Pastoor.
Meester JOCHEM, Schoolmeester en Rijmer.
Boer, Boerin, } zingende.

Zwijgenden.

Bruiloftsgasten, zoo boeren als boerinnen, dansers en muzikanten, eenige edellieden van het gevolg van Basilius.

Stommen.

RONSINANT, het oud mager paard van Don Quichot.
GRAAUWTJE, de ezel van Sanche Pance.

Het tooneel verbeeldt een bosch, bij een dorp in Mancha. Het spel begint 's morgens en eindigt na den middag.

DON QUICHOT.

EERSTE BEDRIJF.

EERSTE TOONEEL.

BASILIUS , VALASCO

BASILIUS.

'k Weet dat Quiteria , mijn lief , mij nog bemint ,
En geen behagen in haar' dwazen bruigom vindt.
Dit is de plaats daar ik die schoone moet verwachten,
Om te overleggen wat wij hebben te betrachten.
Ik hoop dat ik haar hart wel haast bewegen zal.

VALASCO

Mijn vriend Basilius 'k beklaag uw ongeval
Want nu haar vader zijn belofte u niet wil houwen ,
Baat u haar weêrmin niet

BASILIUS

Hoe ! moet ik dan aanschouwen ,
Dat zulk een lompe boer, ten spijt van mijne min ,
Die schoone juffer trouwt , in weêrwil van haar zin
o Neen Valasco , 'k hoop dat huw'lijk te beletten .

VALASCO

Het is vergeefs dat gij u daar wilt tegen zetten ,
Haar vader wil het , zij kan hem niet wederstaan
Vergeet die min mijnheer, ik bid u , laat u raân .

BASILIUS.

Hoe kan ik? neen ik denk mijn opzet niet te staken.

VALASCO

Wat wilt gij doen ?

BASILIUS

Ik ben van zins om haar te schaken.

VALASCO

En waant gij dat gij haar daartoe bewegen zult ?

BASILIUS

Helaas! ik weet het niet! 'k wacht haar met ongeduld ,
Om t vonnis van mijn dood of leven aan te hooren.

'k Weet dat Kamacho haar in 't minst niet kan bekoren.
Dit doet mij hopen dat ik haar tot mijn besluit
Zal overhalen

VALASCO

Maar zij is al reeds zijn bruid.
Had gij een week of twee hier eerder kunnen komen

BASILIUS

Ik heb zoodra als ik de zaken had vernomen,
Het hof verlaten, en begaf mij herwaarts aan
Mijn schoone had zoodra mijn aankomst niet verstaan,
Of heeft mij op deez' plaats door Laura doen bescheiden,
't Is u bekend dat zij 't geheim weet van ons beiden.
Dus kwam ik hier, daar ik u bij geval ontmoet,
Hetgeen, o waarde vriend, mijn hart verheugen doet.

VALASCO

Ik kom op deze plaats, om iemand op te sporen,
Die zijne zinnen door het lezen heeft verloren,
Een dolend ridder, daar een ieder staâg meê spot.

BASILIUS

Een dolend ridder?

VALASCO

Ja, de dapp're Don Quichot

BASILIUS

Mij is een boek, dat zoo genoemd wordt, aangeprezen·
Maar wie zou denken dat er zulk een' man kon wezen,
Men zegt dat 't is gemaakt door eenig gaauw poëet.

VALASCO.

Zoo hoor ik dat ge meê van zijne daden weet.

BASILIUS.

Kan ik gelooven dat hij zou met schapen vechten,
En kudden, legers noemt?

VALASCO

o Ja mijnheer, wat rechten
De gekken niet al uit?

BASILIUS

En zien een herberg aan
Voor eenig sterk kasteel, daar hij op t huis moet gaan?
Verliefd zijn op een mensch, die nergens is te vinden,
Noch op de wereld leeft? zichzelven onderwinden
Met molens, (die hij voor zeer groote reuzen neemt)
Te vechten? neen mijnheer het dunkt mij al te vreemd.

VALASCO.

Hij kreeg die zotheid door het lezen van de boeken:
Als Roeland, Amadis....

BASILIUS.

Gij hoeft hem niet te zoeken:

Want al zoo min als die ter wereld zijn geweest,
Is Don Quichot er nu. Ik zeg 't komt uit den geest
Van eenen dichter, die deez' boeken wil bespotten;
Gemaakt tot tijdverdrijf voor kinderen en zotten.

VALASCO.

Mijnheer, hij is van daag op deze plaats gezien,
Met zijnen schildknaap: ik heb zelf twee edellièn
Gesproken, die met hem zijn herwaarts aangekomen.
'k Geloof zoo min als gij aan 't geen de dichters droomen
Maar deze hebben mij zoo veel van hem verhaald,
En Sanche Pance, die met hem als schildknaap dwaalt,
Dat ik niet twijflen kan.

BASILIUS

Dan moet ik het gelooven.

VALASCO.

Maar eene zaak gaat mijn gering verstand te boven;
't Welk is: dat Don Quichot zeer geestig redeneert
Van vele zaken; dat hij kloek is en geleerd;
Zoodat men hem somtijds zou voor verstandig achten,
En geene spoorloosheid in 't minst van hem verwachten.
Maar als hij redeneert van zijne ridderschap,
Klimt zijne zotheid tot den allerhoogsten trap.

Ziet hij een boer, dien waant hij strak een prins te wezen,
En geeft hem namen die hij ergens heeft gelezen.
Zoo deez' hem tegenspreekt, dan tast hij naar zijn zwaard,
En stijgt, vol gramschap, op zijn Ronsinant, een paard,
Dat door den ouderdom het loopen heeft vergeten,
Daar hij al dikwijls is met steenen afgesmeten.
Hij vecht schier nooit of 't komt met hem op slagen uit,
Daar Sanche Pance mede in deelt, in plaats van buit.

BASILIUS

't Is wonder dat hij dan wil langer bij hem blijven,
Want altijd slagen en geen voordeel....

VALASCO.

Die kan schrijven
Noch lezen, en hij is een zeer onnooz'le bloed,
Die juist geen zin heeft in al 't geen zijn meester doet,
Maar wijl hij hem belooft tot gouverneur te maken,
Zoo hij eens meester van een koningrijk kan raken.
Blijft hij hem bij, op hoop of zulks eens mogt geschiên.
Ik kan niet rusten, voor 'k die gekken heb gezien.

BASILIUS.

Ik zie Leontius, mijn liefje's vader, komen.

VALASCO

Ik zie Kamacho ook Laat ons bij deze boomen
Ons wat verschuilen, tot zij zijn voorbij gegaan.

BASILIUS

Zij hebben mooglijk van mijn aanslag iets verstaan

VALASCO

Gij vreest het ergste, 't zal misschien zoo slim niet wezen,
Zij wand'len hier wel meer, gij moet zoo ligt niet vreezen.

TWEEDE TOONEEL.

KAMACHO, LEONTIUS, BAZILIUS en VALASCO *ter zyde*

KAMACHO.

Dit is de plek, daer ik van daeg je dochter mien
Te trouwen.

LEONTIUS.

Ik beken, gij hebt wel uitgezien;
Maar waarom hebt gij 't juist hier in het bosch begrepen.

KAMACHO

Dat 's op zijn edelmans, we weten van de knepen,

Ik bin nu rijk 'enoeg, het geldje van kezijn,
Die in Westinje sturf, is allemael nu 't mijn.
Toen jonker Smalpens met de vrouw van Platbeurs trouwde.
('Et gien 'em naderhand zoo euvelijk berouwde,)
Was 't hiele zelschip, als je weet, op deuze plek,
En 't ging 'er ong'dieft wel. We binnen ook niet gek.
Waer zou ik al het volk, dat ik genooit heb, laeten,
Men huis is veul te klein.

LEONTIUS

Laat ons hier niet lang praten.

KAMACHO.

Kom gaan we dan.... daar is mijn liefje, of 'k ben een guit!

LEONTIUS

Verzeld met Laura.

DERDE TOONEEL.

LEONTIUS, KAMACHO, QUITERIA, LAURA BAZILIUS en VALASCO, *ter zijde.*

KAMACHO.

Wel mijn snoeperige bruid!
Wel heer, wat bin je mooi, ik durf je pas iens raeken,

Je zelt mij deuzen dag nog gek van liefde maeken.
Kom zoen me nou ereis.

QUITERIA

Ei! bruigom laat dat staan.

KAMACHO.

Wat! zoo dat smaekt me, hae!

LEONTIUS.

Laat ons naar huis toe gaan

KAMACHO.

De kok zel 't allemael wel zonder ons beschikken,
En laeten wij terwijl met 't bruiloftsvolk wat flikken.

LEONTIUS

Hoe! spelen met de kaart?

KAMACHO.

Ja, gist'ren avond won
Ik met de kaert, in 't kort, al menig patakon.

LEONTIUS.

Waar heb je dat geleerd?

KAMACHO

Wat, troeven? bij de boeren.
Ho! ho! mit troeven, kan gien mensch mij ummers loeren.

LEONTIUS

Ik speel nooit met de kaart.

KAMACHO.

Ei hoor, wel waerom niet?

LEONTIUS.

Omdat daar somtijds kwaad of moeite door geschied.

KAMACHO.

Wel paai! bin jij zoo vies? Loop maer in steê eens kijken,

Daar zel je t zien van volk dat fijne knevels lijken.

't Verkeerbord gaet er wel in zwang, zoo 't niemand weet,

Als maer de schijven fraai met laeken zijn bekleed.

LEONTIUS.

Het zij zoo 't wil, 'k zal hen daar niet te meer om prijzen.

Het geestlijk kleed bedekt veel gekken en veel wijzen.

QUITERIA.

Heer vadèr, ik verzoek, dat ik in eenzaamheid

Met Laura wand'len mag?

KAMACHO.

Mijn zoete, lieve meid,

Wat zou jelui hier doen?

QUITERIA.

Mijn and're speelnoots wachten.

LEONTIUS

Kamacho, gaan wij dan.

Leontius en Kamacho binnen.

QUITERIA.

't Ging buiten mijn gedachten ,
Dat ik hier vader en mijn bruigom vinden zou.
Maar is Basilius mij waarlijk nog getrouw ?

LAURA.

Zijn min is al te groot dat hij u zou vergeten ,
Hij heeft den tijd aan 't hof met ongeduld versleten.

VALASCO

Mijn vriend Basilius , daar is Quiteria.
Gij spreekt haar best alleen, vaarwel mijnheer, ik ga.

LAURA

Daar is Basilius.

VIERDE TOONEEL.

BASILIUS , QUITERIA , LAURA

BASILIUS.

t Mag mij in 't eind gebeuren ,
Mijn liefsteweêr te zien! maar ach! zij schijnt te treuren!

QUITERIA.

Ach! mijn Basilius!

BASILIUS.

Wat viel de tijd mij lang ,

Daar achter gindschen boom.

QUITERIA.

Ja lief, ik wierd al bang,
Toen ik zoo onverwacht mijn vader hier ontmoette.
Heeft niemand u gezien?

BASILIUS.

Valasco, die mij groette.
Gij weet hij is mijn vriend.

QUITERIA

Dan ben ik wel gerust.
Hoe is de reis gegaan?

BASILIUS

Mijn lief! gij zijt bewust,
Hoe treurig ik vertrok, wanneer ik van u scheidde,
Te meer omdat ik aan het hof zoo lang verbeidde;
Eén dag scheen mij een maand, een uur een gansche dag,
Omdat ik daar mijn lief, Quiteria, niet zag.
Ik was afkeerig van 't vermaak der hovelingen.
En hoorde ik in 't salet een juffer kunstig zingen,
Dacht ik aan uwe stem, die zonder wedergâ
Mijn zinnen strelen kon. Voorts kwam uw ongenâ,
Door t lang vertoeven, mij te binnen. Gij hebt reden
Om met Kamacho in den echten staat te treden.
Mij zij de schuld alleen. Maar ach! hoe beeft mijn hart!

Gij zult dan trouwen ? Mij verlaten ? Ach ! wat smart !

QUITERIA

Ja mijn Basilius , ik kan het niet beletten ,
't Is mij onmogelijk mijn vader te verzetten ;
Ik word gedwongen , lief.

BASILIUS

'k Ben nog niet buiten raad ,
Indien gij mijn verzoek , zoo billijk , niet versmaadt.
Gij kunt die trouw ontgaan , wanneer we t' zamen vlugten.
Maar ach ! Gij zwijgt, mijn lief ! en antwoordt mij door zuchten.

QUITERIA.

Daar 's volk Wij zijn bespied. Vaar wel.

BASILIUS.

Waar vlugt ge heen ,
Quiteria ? ei hoor mijn klagten en gebeên.

VIJFDE TOONEEL.

DON QUICHOT *te paard*, SANCHE PANCE *op een ezel*, *schielijk opkomende.*

DON QUICHOT

Sta , ridder ! wat heeft die.

SANCHE PANCE

Ja oele, hij gaet fluiten.
Wou jij dieveugel in zijn vlucht zoo makk lijk stuiten?
Dat 's miskoot. Maer, mijnheer, wat zellen wij nou doen?

DON QUICHOT.

Zoo ras als 't moog lijk is, naar Saragossa spoên,
Op hoop van nog in tijds het steekspel bij te wonen.

SANCHE PANCE.

Wat waer ik ook een gek, dat ik me meê liet troonen!

SANCHE PANCE *zegt tegen den ezel*

Mijn lieve Graauwtje! wat heb ik deurgestaen!
Wat hebben, jij en ik, al menig droeve traen
Op dezen togt 'estort' mijn hart! mijn lust! mijn leven!
Mijn zeun' mijn Graauwtje! jij bent in mijn hart 'eschreven!
Wat zijn we trouwe broêrs, in lief, in leed, in nood!
'k Zal jou in goud beslaan, mijn keuning, na jou dood!

DON QUICHOT.

Laat mijne Ronsinant met Graauwtje ginder weiên.

SANCHE PANCE

Ik zel ze gunter, daer het beste gras groeit, leiên.

Sanche Pance brengt de beesten weg

DON QUICHOT.

Ga, allereêlste beest! getrouwe Ronsinant!

Ga, opperpronkjuweel der paarden van dit land!
Uw naam zal in het kort met grooter luister pralen,
Gij zult nog meerder roem als Bucefal behalen.
Die groote Bucefal, held Alexanders paard,
Daar gij in trouwheid, en grootmoedigheid naar aard,
Heeft door zijns meesters arm nooit grooter roem verkregen,
Als gij verwachten kunt door mijn gevreesden degen;
Mijn degen, dien ik heb aan mijn prinses gewijd,
Mijn lief, Dulcinea, het pronkbeeld van deez' tijd,
De zoetste roofster van mijn' zinnen en gedachten,
Om wie ik eenzaam dool, bij dagen en bij nachten
Wanneer, o schoone! zal 't gelukkig uurtje zijn,
Dat gij uw' Don Quichot zult helpen uit de pijn!
Wanneer, o wreede! zult ge ophouden mij te plagen?
Of moet ik dolen om uw' liefde al mijne dagen?
Heb ik vergeefs gestreên met menig' kloeken held?
Sloeg ik vergeefs dan den Biskaijer uit het veld?
En heeft u Passamont, met ketenen beladen,
En and're boeven, niets verhaald van mijne daden?
't Is zeker, maar gij blijft, o wreede! nog versteend,
En lacht, helaas: wanneer uw droeve ridder weent.
Ik zal, indien t u lust, de bekkeneelen kneuzen,
Van schelmsche toovenaars, en schrikkelijke reuzen;

Al kwam hier Sacripant, een reus van d' ouden tijd,
Hij moest bekennen dat gij de allerschoonste zijt,
Het pronkstuk der natuur, de parel aller vrouwen,
Of 'k zou hem met mijn zwaard den kop van 't lichaam houwen.

SANCHE PANCE.

Och! ridder Don Quichot! 'k verlang al weêr naer huis'

DON QUICHOT.

Geduld, mijn zoon, geduld.

SANCHE PANCHE.

Ja, 'k zie vast munt noch kruis,
Won ik nog geld, met al dat hongerige dolen.

DON QUICHOT

o Sanche! Sanche! gij begint al weêr te toolen!
Waar heeft een schildknaap van een dolend ridder geld
Tot loon van dienst geëischt? Zeg eens wat boek vermeldt,
Dat Roeland, Amadis, of Palmerijn de Olijven,
Geld gaven, zeg?

SANCHE PANCE

Ik kan niet lezen, noch niet schrijven.
Wat bruid me Roeland, met jou hiele ridderschap,
Als ik gien geld heb?

DON QUICHOT.

Schelm! ik dacht u op den trap
Van eer en hoog geluk, door mijnen arm te zetten.
Loop naar uw wijf, loop heen, ik zal 't u niet beletten;
Ga werken voor de kost, gij zijt mijn gunst niet waard
Zoo ik een koningrijk kan winnen door mijn zwaard,
Zal ik een ander, u ten spijt, tot koning maken;
Bedenk dan, Sanche, hoe die euvel u zal smaken.

SANCHE PANCE.

Och! och! vergeef het mij, 'k en heb 't zoo niet 'emiend,
Mijnheer, ik heb je met mijn Graauwtje lang 'ediend,
En overal gevolgd Beloof je nog te geven
Een eiland veur mijn loon, ik zel jou al mijn leven
Daarveur bedanken

DON QUICHOT

Ja, het eerste dat ik win.

SANCHE PANCE

In 't admirantschap heb ik ook al vrij wat zin,
Of maak me maar zoo en graaf of prins, 't ken jou niet scheelen,
Al wierd ik keuning; als je toch bent an het deelen,
Zoo leg me maer wat toe, van d'eenen brui of d'aer
Hij kan ligt knippen, die een lap heit met een schaer.
Maer 'k wou dat ik het zag gebeuren, zei de blinde.

DON QUICHOT.

'k Moet lagchen, Sanche.

SANCHE PANCE.

Zie, mijnheer, zie door die linde,
Loopt daer gien kerel?

DON QUICHOT.

Geef mijn schild en mijn geweer;
Het is een ridder.

SANCHE PANCE.

Neen, het is een boer, mijnheer.

DON QUICHOT

'k Zeg 't is een ridder, haal mijne lans, niet te dralen.

SANCHE PANCE

Het is een boer, heer, of de drommel moet me haelen.

DON QUICHOT

Ik ken hem aan de veêr, die op zijn helmtop zit.
't Is ridder Splandor, zoon van Medor.

SANCHE PANCE.

Ei! ik bid,
Maak toch gien kwestie, je bent zekerlijk bedrogen.
Merlyn, de toovenaer, draeit weêr een rad voor je oogen.

ZESDE TOONEEL.

DON QUICHOT, SANCHE PANCE, KAMACHO *met eene veder op zijn boerenmuts.*

KAMACHO.

Dat wand'len van mijn bruid in 't bosch staet mij niet an;
De boeren zeggen, dat ze met dien edelman,
Die zij bemind heit, stond op deze plek te praeten,
En dat verstae ik niet, dat zel ze moeten laeten....
Sint Justus! wie is dat?

DON QUICHOT

o Splandor! brave held!
En dolend ridder, daar Turpinus pen van meldt;
Aanschouw hier Don Quichot, den ridder van de leeuwen.

KAMACHO.

Gans bloed! wat vent is dat? och! och! ik moet iens schreeuwen!
Of hij vermoord me hier. Help! help! Wat ziet hij fel!
't Is Sijmen Langdarm, of de pikken uit de hel.
Och Sinte Langdarm! of hoe dat je naem mag wezen,
'k Zel alle daegen drie van je Amerietjes lezen,
Voor al de zonden, die je in t leven hebt 'edaen.
Ei laet me leven, en zoo lang naar huis toe gaen,

Tot ik men testement emaakt heb. 'k Laet me hangen,
Zoo 'k niet weêrom kom, op parool, als krijgsgevangen.

DON QUICHOT

Heer ridder, hoe! gij spreekt of gij betooverd waart;
Dat zijn geen blijken van uw ouden heldenaard.
Gij zijt het, die het Turksche heir verheerde,
En in Stoelweissenburg zoo heerlijk triumfeerde.

KAMACHO.

Och ja! heer Langdarm. k bin betooverd! 'k bin bedrild!
Ik bin bezeten, k bin al wat dat je wilt.
Och mijn gesuikerde sinjeurtje! laet me loopen!
Daer is mijn beurs.

SANCHE PANCE

Geef hier! maer bloed ik zou niet hopen,
Dat hij betooverd was en hij iens uit klucht,
As ik er geld uit kreeg, zou vliegen naer de lucht.

DON QUICHOT

Heer Splandor houd uw geld, ik ben geen dief of roover,
't Sa, Sanche, geef het weêr.

SANCHE PANCE

Wel, dat komt zeker pover,
Zoo n schoone beurs, en die 'k zoo mak lijk houwen kan
En dat regtvaerdig, want ik krijg ze van den man.

DON QUICHOT

Wat draal je! geef terstond!

SANCHE PANCE

Het zinne Spaansche matten.

DON QUICHOT.

Geef over of...

SANCHE PANCE.

Ei lieve, één greepje.

DON QUICHOT.

Ik kan bevatten,

Dat u de rug wat jeukt.

SANCHE PANCE.

Hou daer dan, toovenaer

KAMACHO

Ik dank je.

SANCHE PANCE

Holla, broêr.

DON QUICHOT

Ha 'schelm!

SANCHE PANCE

Daer is het, daer

DON QUICHOT

Heer ridder, zijt gerust, ik sta niet naar uw leven;

Maar wil dat gij me uw helm tot dankbaarheid zult geven.

KAMACHO.

Och! jonker, k heb geen helm ooit op mijn kop 'ehad,
't Is maer een boerenmuts, met veeren, dat je t vat;
Wil jij hem hebben? k wil hem gaerne an je schenken.

DON QUICHOT.

Heer Splandor, groote held, ik kan mij niet bedenken,
Hoe uw doorluchte geest, en groote schranderheid,
Van t spoor der reden, door de toov naars is geleid,
Dat gij dien zwarten helm, dien Roeland plagt te dragen,
Een boerenmuts noemt.

KAMACHO *geeft hem zijn muts*

Och! hij zoekt me wat te plaegen!
Hou daer, daer is mijn helm, ast dan een helm moet zijn.

DON QUICHOT

'k Ben dankbaar, groote held.

KAMACHO

Die kerel piert me fijn.

DON QUICHOT

Wat zegt zijn edelheid?

KAMACHO

Of ik nou mag vertrekken?

DON QUICHOT

Hoe vaart Angelika? Wil mij 't geheim ontdekken:

Waar zij zich nu onthoudt. Leeft uw heer vader nog ?
Het moortje Medor, dat held Roeland met bedrog
De schoone Angelika, uit minneliefde ontschaakte ?
Waardoor die groote held, uitspijt, aan trazen raakte ?
Meld alles maar aan mij, den dapp'ren Don Quichot.

KAMACHO.

Ik heb gien vaêr noch moêr, heer ridder! dronke zot!

DON QUICHOT.

Is dan de schoone Moor, uw vader, reeds gesturven?

KAMACHO

Mijn vaêrtje was gien moor. Och! och! ik ben bedurven,
Hij ziet me veur een Turk, of voor een Heijen aen;
Zoo hier gien volk en koomt, zel 't mit me slecht vergaen.

DON QUICHOT.

Is dan Angelika, uw moeder, reeds ter aarde?
Die zulken braven held, als u, o Splandor, baarde

KAMACHO.

Ik heb Jan Geleslae men leven niet 'ekent,
Ik hiet geen Plankoor, en we bennen niet ewent
De keiren in ons dorp mit zukken naem te doopen.
Ei ridder, dronke zot, ik bid je, laet me loopen.
Je hebt me muts al weg, zeg maer, wat wil je meer,

Men wammes, en men broek?

DON QUICHOT.

Neen, neen. verdwaalde heer,
Dien schoonen wapenrok zal ik u niet ontrooven;
'k Wil liever voor uw' helm een koninkrijk belooven;
Indien gij 't maar begeert.

KAMACHO.

Och, och, 'et is de droes,
Is dat geen paerdevoet? Neen, maer een karrepoes!
Nou merk ik t eerst, och zoo 'n hiel keuninkrijk, Sint Felten!
Je bint een dubbelduw!

SANCHE PANCE

Zen kop die rijdt op stelten

KAMACHO *schrijft eene streep*

'k Bezweer je bij den geest van houte Sint Michiel,
Al waar je nou de droes, of Steven zonder ziel,
Nachtmerrie, bietebaauw, of ongeboren Heintje;
Al wier je nou zoo klein, dat je in een tinne peintje
Kon kruipen, zoo je nou gien mensch bent, ken je nou
Niet over deuze striep.

DON QUICHOT *over de streep stappende*

Ik voel mijn hart vol rouw,
o Eedle Splandor om het missen van uw zinnen;

't Verstand schijnt u van 't spoor, door 't al te hevig minnen.
'k Omhels u, als mijn vrind.

KAMACHO.

Dat maekt me wat gerust.
Ik loof werentig, dat je lui wat kortswil lust.
Maar alle gekken op een stokje, laet me wandelen...
Daer's Vetlasoup, de kok, wat of die wil verhandelen.

ZEVENDE TOONEEL.

DON QUICHOT, SANCHE PANCE, KAMACHO, VETLASOUPE

VETLASOUPE.

Monsieur Kamakko, ha! ze eb jou al lang kezoek.
Ze wist niet waar hum stak, ze wist niet van dit hoek.
Wat 's dat feur folke?

KAMACHO.

Dat? dat zin al raere snaeken,
Kortswillig volk, bekwaem de bruiloft te vermaeken.
We leijen in 'et ierst 'eweldig overhoop.
Maer, waer 's men bruiloftsvolk?

VETLASOUPE.

Hum 'eb de palm 'eknoop

Hum 'eb de kroon kemaak,hum doet nou niet as zingen,
Hum dans nou seer kurieus, ensemble, ronde kringen
De folke is opkeskikt, zoo mooi kelijk de droes.
Ze skreeuw tout allemaal, à vous ! à vous ! à vous !
Zij heb jou lang kewak, ze is blij, en t is wel koete,
Dat hum jou na lang zoek, hier in de bosch ontmoete.

KAMACHO

Heb jij zoo lang 'ewacht? 'et is me seper leed;
Maar heb jij al 'eweest om Jochem de poejeet?
In Roel de muizekand? laet vraegen waer ze blijven.

VETLASOUPE.

Fort bien, monsieur, ze zel.

SANCHE PANCE *tegen Don Quichot.*

Maer seldrement! gansch vijven!
Wat is dat veur een vent?

DON QUICHOT.

Dat is een Indiaan,
Of Hottentotsche prins.

SANCHE PANCE.

Ik ken 'em niet verstaen,
Als hier en daer ien woord.

VETLASOUPE

Wat sek ze, Hottentotte?
Ha! ha! ze lakker om, ze lijk warak wel zotte,

Hum is een kok, ma foi.

SANCHE PANCE.

Hij ruikt braef na gebraed.
Bin jij de kok, ik hou jou veur mijn beste maet,
Je hebt een lucht die ik bezonder graeg mag leijen;
Me dunkt je ruikt ook wat na korsten van pasteijen?

VETLASOUPE.

Oui, pastei, monsieur, keen beter in de land,
Als hum kan maak.

SANCHE PANCE.

Dan ben je een kaerel van verstand.

VETLASOUPE.

Je suis vôt serviteur.

KAMACHO.

Hoor hier iens Vetlasoepje.

VETLASOUPE.

Que ditez vous monsieur?

KAMACHO.

Maek dat 'er ook een troepje
Dansmiesters bij komt.

VETLASOUPE.

Bon, ze zel ze jou beskik.

KAMACHO.

Toebak van volkje.

VETLASOUPE.

Oui, die dans ken op een prik.

Zingende binnen.

ACHTSTE TOONEEL.

DON QUICHOT, SANCHE PANCE, KAMACHO,

SANCHE PANCE.

Dat lijkt een rare haen, die prins van de Indiaenen,
Een kok en prins mit ien!

DON QUICHOT

Hoe Sanche, zoudt gij wanen
Dat zulks niet meer geschiedt?

SANCHE PANCE

Wel neen, ik lach 'er om.

KAMACHO.

Kom geef me muts nou weêr.

DON QUICHOT.

Zijt gij de bruidegom?
Met wie mijn waarde vrind?...

KAMACHO

Ik mien van daeg te trouwen;
Hier zel 'et zelschip zijn, 'k zel hier de bruilofthouwen.

DON QUICHOT

Wie zal uw ega zijn ? o Splandor ! wat princes

KAMACHO

Ei scheer de gek niet meer.

DON QUICHOT.

Uw waarde zielsvoogdes
Is wis van prins'lijk bloed , of koninklijke looten ?

KAMACHO

Een halleve boerin , uit d'adel voort 'esproten ,
Heur vaertje boert zoo wat : maer hij 's van adel.

DON QUICHOT.

Zoon ,
Wat is uw eêl verstand betooverd ! groote Goôn !
Hoe is haar naam ? Hoe wordt de Infante toch geheeten ?

KAMACHO.

Ze is gien Infante : maer ze is mooi, dat mot je weten,
Zoo blank als schaepenmelk. Heur wangetjes zijn rood,
Ze is niet te dik, te dun, te klein, noch niet te groot;
Heur veurhoofd blinkt puur, puur, gelijk een barbiers bekken.
'Er hiele bakkes is vol wongerlikke trekken.

DON QUICHOT.

Maar nu, haar naam ?

SANCHE PANCE

Ze 'et nooit misschien een naem 'ehad ,

KAMACHO.

Ze hiet Quiteria, heer Ridder, dat je 't vat.
Maar zie, verstae je wel, daer kwam 'er nog ien vrijen,
Die hiet Basilius. Zij mogt hem vrij wel leijen,
Maer 't hulp niet: want hij is een arme kaele neet,
Zoo 'n edelmannetje, dat graeg wat lekkers eet,
Patrijsjes, hoendertjes, kon hij ze maer betaelen.
Hij krijgt ze wel: maer moet ze eerst op de jagt gaen haelen;
Daer leeft hij miest van; maer 't is al een raere vent,
Hij ken latijn as een pastoor; 't is een student,
Dat jij het vat sinjeur. o Hij kan wondre zaeken.
Ik heb 'em van een aeij een kaerteblad zien maeken;
En hij kan dansen as een ekster op het veld;
Hij kan ook sling'ren mit 't vaendel, als een held.
En hij kan schermen, en ook kaetzen, mit de boeren;
En mit verkeeren kan hij elk zijn geld afloeren;
Hij kan ook speulen op de veel, en de schalmij.
De blind' mans zeun, is maer een botterik 'er bij.
Hij is wel gaeuw: maer, ik heb geld, om van te kluiven.
Hij niet; en daerom zel hij 'an de veest niet snuiven.
Ik krijg de bruid, en 't is zijn neusje effen mis.
Maer appropo, sinjeur, weet je ook hoe laet of 't is?

'Et was ezaid, dat ik presies te zeuven uren
Most bij de vrinden zijn, en deur je malle kuren
Is 't laet 'eworden, geef men muts me maer weêrom,
En gae mit mij, sinjeur, ik hiet je wellekom,
'k Noô jou te brulloft; want jij lijkt een snaek der snaeken,
Je kent de boeren op de brulloft wat vermaeken.

SANCHE PANCE

Te brulloft broertje? gaet dat zeker? wel is 't waer!
Je ben een man as spek, dat lijkt me, zoete vaer.
Ik heb (och harm) lang uit men knapzak motten bikken.
Te brulloft! weet je 't wel? gut kaerel, 'k ken zoo slikken.
Stae vast nou hoendertjes, en snipjes met je drek.
Stae frikkedilletjes.

KAMACHO

't Is tijd dat ik vertrek:
Ei geef me muts weêrom, je kent 'em niet gebruiken.

SANCHE PANCE.

Gut Splandor, ik begin 't gebraed al riets te ruiken.

KAMACHO.

Ik hiet gien plankoor, broer, Kamacho is mijn naem.
Men vaertje sageles, was Lopes Pedro daam,
In Lombrigje men moer, 'eboren te Bregance....

Maer hoe is jou naem, broêr?

SANCHE PANCE

Die is don Sanche Pance
'k Bin deur dien goeien heer; puur uit den drek 'eraekt.
Hij heit me van een boer een Gouverneur 'emaekt.

KAMACHO.

Een Gormandeur, wel zoo, wie drumpel zou het denken!
Een Gormandeurschop kan jou heer dat an jou schenken?

SANCHE PANCE

Ja, van een eiland, en 't kreeg zeuven ezels toe.

KAMACHO

Heb jij die al?

SANCHE PANCE

Wel neen: 'k heb de ezels nog te goê,
En 't eiland zel men heer in korte daegen winnen.

KAMACHO

De vent is zeker gek, wie drommel zou 't verzinnen?
Hoe hiet dat ailand, en waer laitet an wat kant?

SANCHE PANCE

't Leit in Jaerabien, digt bij het heilig land,
't Hiet mikrosko.pi.pi.pium.... 't is me al vergeten,
Daer weunde een groote reus de mallenbrui geheeten,

Zoo groot gelijk een boom. Maer hij 's al lang kapot,
Men heer die potste hem.

KAMACHO

Een reus ! wel dat 's niet rot !
Een reus hoe vindt men nou nog reuzen ? hoe ken t wezen ?

SANCHE PANCE

Ja broertje, mien je dat wij veur de reuzen vreezen ?
Veur twintig reuzen, zou men heer staen als een pael.

KAMACHO

Ik word waratjes aers van zulk een vreemd verhael.

SANCHE PANCE.

Ja reuzen al zoo groot als meulens mit vier armen,
Die steekt men heer maer mit zijn lansie in de darmen.
In al de legers daer hij komt, daer maekt hij schrik :
't Is kip ik heb je ! steek ! slae, in een oogenblik
Is 't hiele veld bezaeid mit armen en mit beenen :
Hij slaet terstond maer deur een hiel slagorden henen.

KAMACHO

Gans ligters ! is dat waer ? Heb jij 't zelf 'ezien ?

SANCHE PANCE.

Ja 'k; 't is omtrent 'eleen, nae 'k gis een maend of tien,
Toen heit hij teugen een hiel leger nog 'evochten ·
Ze vlugten al ; maer juist die beesten, die gedrochten,

Van schelmse toovenaers, die kwaemen op 'et mat.
Ze gooijden al 'er best mit steenen naer ons gat,
En maekten van 'er volk een hiele kudden schaepen!

KAMACHO.

Wel langsje, viel daer niet wat buit veur jou te raepen?

SANCHE PANCE.

Ja steenen op ons bast, dat 's toovenaers manier.
Menheer verloor dien tijd ook wel een tand drie vier.

KAMACHO.

Je heer lijkt wel bedroefd: hij is diep in gedachten.

SANCHE PANCE

Menheer? Ja die's verliefd, hij klaegt gehiele nachten;
Je hoort niet anders als: o schoone ondankbaerheid!
Dulcinea, prinses, o noordstar die me leid!
Wanneer zel jij me veur men trouwe dienst beloonen!
Dan zucht hij weêr, en roept: o schoonste van de schoonen,
Wanneer genaekt den tijd, dat ik.... exceterae.
't Is al Dulcinea ondankbaer veur en nae.

KAMACHO.

Is die Dulcinea dan veur zoo mooij te houwen?
Ik wed ze mooijer is, die ik van daeg zel trouwen.

DON QUICHOT

Wat zegt gij Splandor, Ha! dat liegt gij, door uw'hals.

't Sa, vat uw' lans.

KAMACHO

Och heer ridder, 'et is vals,
Jou liefste is mooijer: maer wie pikken zou'et droomen!
Had ik 'eweten dat je 't kwalijk had 'enomen,
Dat ik mijn bruid wat prees, ik had 'et wel emijd.

DON QUICHOT.

Neen ik wil vechten, 't sa bereid u tot den strijd.
Ik geef u de keur van grond.

KAMACHO.

'k Hou niet een brui van vechten.
Och! ridder wees te vreên!

DON QUICHOT.

Zeg hoe gij 't wilt beslechten,
'k Geef keur, te paerd, te voet, met lans of met zwaerd.

KAMACHO.

Gena! genade! och! och! ik zweer je bij mijn baerd!
Dat ik niet vechten kan... Och! och! hoe zel 't hier daegen?
Moord! brand! moord! brand! help! help! o ongehoorde plaegen!....
Daer 's Vetlasoep met volk.

DON QUICHOT.

't Sa! 't sa! waar 's uw geweer?

KAMACHO

Help mannen ! mannen , help !

DON QUICHOT.

Hoe schreeuwt gij zoo , mijn heer ?

NEGENDE TOONEEL.

VETLASOUPE *met eenige boeren* , KAMACHO, DON QUICHOT , SANCHE PANCE

KAMACHO

't Sa , lustig jongens , pas nou louter wat te raeken !

DON QUICHOT.

Kanailje ! toovenaars !

SANCHE PANCE

Wel brui 'er veur 'er kaeken.

KAMACHO.

Sla toe maer , mannen ! pas te raeken , mannen ! 't sa !

Don Quichot en Sanche Pance krijgen stokslagen, waarop zij vallen

SANCHE PANCE

Oei ! oei ! men billen en men kop , genâ ! genâ !

Och ! Sinte toovenaers , k heb niemendal bedreven.

KAMACHO.

Ei zie dien gormandeur, dien rekel nou iens beven.
Hoe smaekt je deuze koek? Scheer nog de gek erais.

SANCHE PANCE

Genade, o Splandor!

KAMACHO.

Wel de pikken op je vlais!
Daer, Plankoor, Plankoor, daer! je zelt van Plankoor heugen.

SANCHE PANCE.

Mijn lieve Splandertje! ik mag 'er gansch niet teugen,
Ei slae niet meer.

KAMACHO *slaat Sanche Pance.*

Wel dat 's een drommel van een vent!
Nog scheert de beest de gek.

SANCHE PANCE

Och! och! och! seldrement!
Is dat ook kloppen.

DON QUICHOT.

Och! prinsesse van Toboze!
Kroondraagstervan mijn hart, o versch ontloken'roze
Hier ligt uw ridder van de toovenaars gewond.

VETLASOUPE.

Wat sekse rek'le? Zijn hum toovenaars, jou hond?
Wat obstinater folk! terwijl dat 's hum zoo kloppen,

Zoo scheer ze nok de gek, en durven ons nok foppen.

KAMACHO,

'k Zal heur betaelen, laet men nou maer iens betien.

Kamacho neemt zijn muts wederom.

TIENDE TOONEEL.

BASILIUS, VALASCO, KAMACHO, VETLASOUPE, *boeren*, DON QUICHOT. SANCHE PANCE.

BASILIUS

Hou op Kamacho! zeg, wat is 't dat wij hier zien?
Hoe komen deze twee zoo bont en blaauw geslagen?

KAMACHO.

't Zijn fielen allebai, wie drumpel zou 't verdraegen.
Die, met het harnas, noemt zich ridder dronke zot,
En de aêre gormandeur; ze noemden mij uit spot,
Heer ridder Plankoor, zeun van Gelesla, geen smeeken
Of bidden hulp; die guit die wou me op 't lest deursteken;
Had ik dat volk hier niet, ik was 'er al om koud.

BASILIUS *tegen Don Quichot.*

Dat 's al een vreemde zaak. Zeg, wat maakt u zoo stout,
In 't harnas op den weg de menschen aan te randen?

Wie zijt gij? Spreek; of 'k geef terstond 't geregt in handen.

DON QUICHOT

Een ridder, voor wiens arm het alles beven moet,
Gelijk een Amadis in 't harnas opgevoed.

SANCHE PANCE.

Och, jij lijkt nog een mensch. Ei wordt mit ons bewogen!
We zijn onnoozel van die toovenaers bedrogen!
Den vroomsten ridder, voor wiens arm de Turk zoo vreest,
Den trouwsten schildknaep, die in Spanje ooit is 'eweest,
Zie jij hier leggen.

BASILIUS

Heer Valasco, 't zijn die menschen,
Daar gij me straks van spraakt. Mijnheer ik zou wel wenschen
Dat gij me uw naam ontdekte.

DON QUICHOT.

Ik ben de ridder van
De leeuwen, Don Quichot.

SANCHE PANCE.

Ja 't is dezelve man.

BASILIUS.

Zoo zijt gij Don Quichot! wees welkom roem der helden,

De faam kwam ons al lang uw groote daden melden.
o Dolend ridder, voor wiens arm en kloek gelaat,
't Gespuis der toovenaars als asch en rook vergaat,
Kom, doe mij de eer aan en vernacht in mijne woning.

DON QUICHOT.

Zijt gij 't Arsipanpan [9] o mededogend koning,
Die mij verlost hebt uit 't geweld der toovenaars [9]
Wat ben ik u verpligt!

KAMACHO

Wel dat is al wat raers,
Hij noemt Basilius een keuning, watte streken!

BASILIUS.

Verzorg de heeren van al wat hen mag ontbreken
Valasco, zoo t u b'lieft, ik volg u zoo terstond.

KAMACHO

Die knevels zinnen 't eens. o Bloed! 'et is een vond
Van de edelliên, om ons wat schrik op 't lijf te zenden
Ze hebben 't opgestemd.

SANCHE PANCE.

Och! och! men ouwe lenden,
Watbin je braef 'esmeerd! o vrinden 'k zweer het jou,
Dat ik niet veul van zulk een toov'naers bruiloft hou

VALASCO *tegen Don Quichot.*

Kom ridder laat ons gaan.

SANCHE PANCE.

'k Mot eerst men Graauwtje haelen
Mit Ronsinant.

VALASCO

't Is wel : maar niet te lang te dralen ,
'k Ga met uw' heer vooruit.

ELFDE TOONEEL.

BASILIUS , KAMACHO

BASILIUS.

Kamacho , schaam u , hoe ?
Zoo'n edelman te slaan ; zeg , waarbij koomt dat toe ?

KAMACHO.

Ei lieve ! zie , hoe mal dat hij 'em 'an kan stellen ,
Puur of hij 't niet en wist. Hoor ! wil ik 't je eens vertellen '
't Is een van jou konsoort , jij hebt 'em op'emaekt
Om mij te bruijen. Heb ik 't op zijn kop 'eraekt ?

BASILIUS.

Ik heb hem nooit gezien ; maar van zijn dapper leven
En wonderlijk bedrijf , is korts een boek geschreven ,
Valasco heeft het , en vindt groote smaak daarin.

KAMACHO

Wat is dat veur een boek? Wat heit 'et veur een zin?

BASILIUS.

Van vechten en van slaan, en reuzen te overwinnen,
Jonkvrouwen bij te staan, getrouw'lijk te beminnen,
En honderd dingen meer, die hij nog daaglijks doet.
Hij is een ridder van een groot verstand en moed.

KAMACHO.

Maer kom je hier ook om de bruiloft te verstoren?

BASILIUS

Wat wisje wasjes, neen.

KAMACHO

Ik wou wel graeg iens hooren,
Hoe 't jou al 'an staet, dat de bruid jou is ontvrijd.

BASILIUS

'k Hoop dat die zwarigheid zal slijten door den tijd,
Ik wensch u veel geluk, dewijl 't nu zoo moet wezen.

KAMACHO

Je bent bijlo een borst uit duizend uitgelezen.
Hou daer, daer is mijn hand, 'k denk ummers dat je 't mient?

BASILIUS

Voorzeker; 'k hou u voor mijn allerbesten vriend.

KAMACHO.

Kom meê te brulloft, 'k zel je helder doen trakteren;
Gut jonker, doe et.

BASILIUS

'k Moet juist gaan bij zek're heeren

KAMACHO

Hadie dan, dat gaet na mijn liefstentje om een zoen.

TWAALFDE TOONEEL.

BASILIUS *alleen*

o Hemel! zal die lompe boer erlangen
Een schoone maagd, wiens aangenaam gezigt
Mijn noordstar is, mijn eenig levenslicht,
En die ik dacht voor mijne bruid te ontvangen
Quiteria, hoe vaak hebt gij beloofd
Met hand en mond, mij nimmer te begeven;
Maar steeds met mij in zoete min te leven!
Heeft dan het goud uw trouwe min verdoofd?
Neen 't was geveinsd, gij doet mij eeuwig treuren,
'k Zink in een poel van jammer, en verdriet!
'k Zal sterven; want mij lust het leven niet.
Nu mij 't bezit van u niet mag gebeuren.

't Is ijdel met mijn zuchten en geween ;
Ik strooi vergeefs mijn' klagten voor de winden.
Daar is geen trouw ter wereld meer te vinden ;
Men mint om 't goud , t geld is de liefde alleen.
Men acht verstand , noch aangename zeden ,
Men vraagt naar kunst , noch eêlheid van gemoed ·
Maar naar t genot van schatten , geld en goed.
't Geld maakt een dwaas behaag'lijk in zijn reden.
Vaarwel, vaarwel, overschoone maagd!
Mogt ik voor 't laatst van u dien troost verwerven ,
Dat gij bedenkt wat minnaar gij doet sterven ;
Een minnaar , dien u eertijds heeft behaagd.
Waar loop ik heen ? Waar vliegen mijn gedachten
Behaagde ik u ? Neen , gij behaagdet mij.
Mijn min was ernst maar de uwe veinzerij.
Ach ! kon ik dit van u , van u verwachten !
Rampzal'ge min , gij hebt mij , laas ! verleid ,
Quiteria was voor mij niet geboren.
o Min ! gij laat mij in uw' strikken smoren !
Quiteria , vaarwel in eeuwigheid !
Maar ach ! zij koomt.

DERTIENDE TOONEEL.

BASILIUS, QUITERIA, LAURA.

QUITERIA.

Ach lief! k koom u nog eens aanschouwen;
Hoe! wendt gij 't aangezigt?...

BASILIUS.

Ondankbaarste aller vrouwen!
Hebt gij mijn zuchten en mijn klagten aangehoord?
Of zijt gij doof voor mij, die door de min versmoord?

QUITERIA.

Mijn lief!

BASILIUS.

Neen, zwijg Syreen! gij zoudt het vonnis geven
Van mijnen dood.

QUITERIA

Neen, leef.

BASILIUS.

k Zal zonder u niet leven,
Bruid van Kamacho; neen, blijf, blijf bij uwe keur!
Trouw met dien rijken gek, terwijl ik eenzaam treur:
Maar denk in uwe vreugd, wat minnaar gij doet kwijnen.

QUITERIA

Ach lief! laat deze wolk van jaloezij verdwijnen.

BASILIUS

Wat, jaloezij' Gij treedt van daag met hem in d echt

QUITERIA

't Zal nimmermeer geschiên; 'k beminne u al te opregt.

BASILIUS

Hoever verschilt uw hart van t geen ge uw mond doet spreken

QUITERIA.

'k Zal om Kamacho nooit mijn' trouwbelofte breken;
Ik walg van zijne min.

BASILIUS

Hoe zal ik dit verstaan?
Deez' dag neemt gij hem voor uw' man en huisvoogd aan,
't Is alles op de been, de boeren kwinkeleeren,
De bruiloft is gereed.

QUITERIA.

Die vreugd kon wel verkeeren.
Ik geef hem nooit mijn hart, gij zijt 'er meester van.
Ik zal Kamacho nooit aannemen tot mijn man.
Scherp uw vernuft, mijn lief, en wilt een list bedenken,
Om ons van hem te ontslaan: doch zoo t mijne eer zou krenken,
Sta ik het nimmer toe.

BASILIUS

De vlugt?

QUITERIA.

Die s vol gevaar.

BASILIUS.

'k Zal uw beschermer zijn, we zullen met malkaâr
Naar Saragossa vliên.

QUITERIA

Neen lief, dat komt mij duister,
En gansch ondoenlijk voor; ik krenk mijn eer en luister,
Indien ik 't onderneem.

BASILIUS.

Mijn schoone, zijt gerust.
Het is noodzaak'lijk, 'k zal u leiden waar 't'u lust:
En wat uw eer belangt, hoeft gij daar voor te schroomen?
Mijn liefde staat gevest op deugd.

QUITERIA

Hoe zal ik komen
Uit mijn verdriet, helaas!

BASILIUS

Mijn lief, men raakt den tijd,
Die kort is, door al die vergeefsche klagten kwijt,
En wierd gij hier bij mij ontdekt, het waar te duchten,
Dat ons t geluk niet diende om onze ramp te ontvlugten.

LAURA.

Het is noodzakelijk.

QUITERIA

Ik vrees

BASILIUS

Daar 's geen gevaar ;

Indien wij schikken , dat we hieromtrent malkaâr

Weêr vinden , in een uur. 'k Zal rijtuig klaar doen maken

QUITERIA

Helaas ! wat doe ik al om uit den dwang te raken.

TWEEDE BEDRIJF.

EERSTE TOONEEL.

KAMACHO, *tegen iemand van binnen*

Slae jij dien weg maer in, en doe gelijk ik zeg;
Ik zel eens zien of ik 'er vind, op deuzen weg

KAMACHO, *alleen*

Ja wel, ik zeg nog iens, daer moet wat gaende wezen.
o! Al dat wandelen mit Laura doet me vreezen,
't Is koddig van de bruid! zij is gedurig zoek.
'k Loof dat Basilius (want hij is gaeuw en kloek)
Men bruid verleien wil. Hij zel me parten speulen!
Ik vrees warentig dat 'er iets is in de meulen!
De boeren zeggen dat hij hier staeg met heur praet.
Alleenig om een hoek, wie weet hoe dat het gaet!
Ik zel hier wachten, en me zelven wat versteken.
Zacht daar komt Jochem de poejeet, die lijkt te preken
De loeris ziet me niet, zoo leutert hem 't verstand.

TWEEDE TOONEEL.

Meester JOCHEM, KAMACHO.

JOCHEM

Puf nou poëetjes, 'k ben de baas van 't gantsche land!
Puf Salamanka, met uw alma akkademi.
Ik miester Jochem, hoofdpoëet van sante Remi,
In 't landschap Mancha, maak mijn rijmen aanstonds weg
Sonnetten in een uur. Zeg rederijkers, zeg,
Wie zou 't mij nadoen? En mijn beste referijnen,
Wel honderd regels lang, (het zal wat wonders schijnen)
Doe 'k in een halven dag: maar 'k heb natuur te baat.
Daar Lope Vegaas, en Quevédoos geest voor staat,
Help ik er deur, ja k weet er fouten aan te wijzen.
Dat ik prijs, zullen al de boeren met mij prijzen.
Die mij te vrind houd, maak ik een volmaakt poëet.
Ik rijm terwijl ik slaap, ik rijm terwijl ik eet;
En op de brillekiek bedenk ik mijn rondeelen.
't Is alles geest, een aâr moet uit de boeken stelen,
Ik niet; schijtboeken, 'k heb de kunst hier in mijn kop.
Ik ben geheel doorwiekt van zuiver hengste sop;
Ja k ben poëet zelfs in mijn moeders lijf geboren.
Sinjoor de bruidegom, koomt gij mij hier te voren!

KAMACHO

Wel miester Jochem heb jij ook mijn bruid gezien?

JOCHEM.

Ze is bij de Musen op Parnassus berg misschien.

KAMACHO.

Wat is dat voor een berg? wat of je al uit zult stooten

JOCHEM

Die Muzen en dien berg zijn in mijn brein besloten.

KAMACHO.

k Verstae dat niet; ik vraeg of jij mijn bruid niet weet.

JOCHEM

Gij vraagt mij als een gek: ik antwoord als poeet.

KAMACHO

Wat schort je Jochem? ben je dol? of ben je dronken?

JOCHEM

Met uw verlof, jij hebt mij niet een zier geschonken.

KAMACHO.

Ho' ho! nou merk ik t al; je zelf ligt moeijlijk zijn?

JOCHEM.

Wel ja, jou kok, die Waal, zei dat men hier den wijn
Als water schenken zou, en nou ik ben gekomen,
Heb ik noch wijn noch Waal, noch niet een brui vernomen
Ik zal dien rotzak weer betalen voor dien trek.

KAMACHO.

Hij heit zijn boodschop dan niet wel gedaen, die gek
t Is nog te vroeg.

JOCHEM.

Ik denk je zelt mij ook trakteren ?

KAMACHO

Wel zou ik niet ? je zelt je keel ook helder smeeren.
Maer zeg, is jou mijn bruid met Laura niet ontmoet ?

JOCHEM.

Ja toch, ik heb de bruid daar even nog gegroet.

KAMACHO.

Wie was 'er bij ?

JOCHEM.

Zij had haar speelnoot Laura bij 'er

KAMACHO.

Zag jij Basilius dan niet, haar ouwe vrijer ?

JOCHEM

o Neen geen mensch. Ik had in d zin haar dit gedicht
Eens veur te lezen : maar k vergat toen juist mijn pligt,
Door zeker vaers, hetgeen me schielijk in de zinnen
Kwam vallen; 't slaat heel raar op u en op uw minnen.
'k Zal 't eens lezen.

KAMACHO

Maer ik heb niet langer tijd.

JOCHEM.

Wel, hoe zoo haastig ' 'k denk je hebt nu uitgevrijd ?

KAMACHO

Maer zeker, Jochem, k heb gien tijd om nou te praeten.

JOCHEM *haalt papieren uit zijn zak.*

Ik heb een bruiloftsdicht.

KAMACHO

Voor mij ? goed.

JOCHEM.

Bovenmaten :

Maar twijfel je ?

KAMACHO.

k Vraeg niet of 't goed is, k weet et wel;

Maer k heb nou juist gien tijd.

JOCHEM.

t Is maar van vijfd half vel,

Ik bid je hoor.

KAMACHO

Ei broer !

JOCHEM.

k Zal t gaauw eens voor je lezen.

KAMACHO

Dat hiele dicht ? Gans bloed ! wel dat ken nou niet wezen.

Ik moet de bruid eens....

JOCHEM.

Hoor een regel acht of tien :

't Begin is wonderlijk.

KAMACHO

Lees op ! als t moet geschiên.

JOCHEM

't Moet eerst gecorrigeerd · want ziet zen leven is

Een dicht terstond niet goed , dat eerst geschreven is.

KAMACHO

Wel wat bruit mij dat? Ei, 'k bid dat je gaeuw begint,

JOCHEM

Ik weet wel dat uw bruid de poëzij bemind

KAMACHO.

De duvel moet den vent met zijn gedichten haelen.

JOCHEM

De duvel zou mij daar niet heel veel voor betalen.

Hij is de bruigom niet.

KAMACHO

k Wil hier niet langer staen ,

Mijn bruid die is niet in....

JOCHEM

Wacht , wacht , zoo vang ik aan.

JOCHEM *leest*

Een zeker bruiloftsdicht , ter eere van d eerzamen ,

En zeer discreten, en tot vele ding' bekwamen
Kamacho, zeer geleerd gelijk een Kikero,
De zoon van Pedro Lope, en Guurtje Knuppelstro,
Die nu de bruigom is, met t siersel aller maagden,
De pronk van Remi, die aan iedereen behaagde,
Quiteria genaamd, getreden in de trouw,
In t jaar van emme, de, ce, ik ze ..

KAMACHO

k Bidje, vouw
t Gedicht maer aanstonds op, 't is wonder wel verzonnen,
t Is mooi erijmd. Hadie.

JOCHEM.

Wel k heb nog niet begonnen,
Dat was het hoofd nog maar.

KAMACHO

Och waer je al an de staert!

JOCHEM

Het dicht dat is gemaakt puur of ge een koning waart
Je hebt er in van al de goden en godinnen,
Van keizers, koningen, van herders, herderinnen.
Gut kereltje, gij zult staan kijken als Piet Snot.

KAMACHO.

Heb jij nou al edaan? Is dit nou t end en t slot

JOCHEM

Wel neen, 't begin zal ik u dadelijk laten hooren

KAMACHO.

Ik word schier aers van al dat talmen 'an mijn ooren.

JOCHEM.

Indien je kennis had van de ed le poëzij....

KAMACHO

Zwijg, zwijg, t is dubbeld gek, mal en poejeet daarbij
Te zijn, hadie.

JOCHEM

Neen, blijf; nu zal ik aanstonds lezen.

KAMACHO

Wel talmt dan niet te lang.

JOCHEM

t En hoeft niet veel geprezen;
Het prijst zich zelfs genoeg.

KAMACHO

De duvel haelt den vent.

JOCHEM

Patientie is goed kruid.

KAMACHO

Dat s wel, maer maek een end.

JOCHEM *leest*

Hier kom ik bij zijn excellentie,

Die trouwen zal het mooiste mensie,
Vol wonderlijke kunst en scientie,
Bevalligheid en eloquentie.
'k Doe u bij deze advertentie,
Maar geef een weinigje silentie,
Dan zult gij hooren een invention,
Van elken regel een sententie....

KAMACHO

Waer haelt de gek die brui kwâ woorden toch van daen

JOCHEM

Dat draaft eerst, he!

KAMACHO

Ja, hond noch kat zou 't niet verstaen.

JOCHEM *leest.*

Apollo, Venus, Mars, Vulkanus,
Leo, Silvester, Adrianus,
Jupijn, Mercurius, Sileen,
Haal water voor me uit Hipocreen:
Dan zal ik drie voet hooger stappen,
En uit een ander vaatje tappen,
Als eer Homerus heeft gedaan,
En Naso, Maro of Lukaan:
Dan zal ik van de negen muizen,
Mijn verzen fijntjes laten pluizen....

KAMACHO

Ik ken dat volk niet, 'k heb er niet één van 'enood.

JOCHEM

Wel dat 's geen wonder, want zij zijn nu al lang dood.

KAMACHO

Hoe! dood? Je zegt nogtans ze moeten water haelen.

JOCHEM.

Dat 's op zijn groot poëet's, o! kondt gij vreemde talen!
Dan zoudt gij....

KAMACHO

Hou maer op, ik heb 'et wel 'evat.

JOCHEM.

Hoor dan aandachtig, want dit is nog beter blad:

JOCHEM *leest.*

In de alleroudste landkronijken,
Staat van geen paar dit paar's gelijken;
Want Hector en Andromache,
En Minos met Pasiphaë,
Noch Echo, met haar lief Narcissus,
Penelope en Vorst Ulyssus....

KAMACHO.

Hou op! hou op! mijn kop wordt van dit talmen zeer.
Nog meerder naemen?

JOCHEM.

Ja, he, broerlief, tienmaal meer,
'k Begin nou eerst.

KAMACHO

Maer zeg waertoe die kwaeje naemen?

JOCHEM

Dat is de sjeu van t dicht.

KAMACHO

Ja wel ziedaer, 'k verstae me
Op die kwae woorden niet, die moesten er maer uit.

JOCHEM

Uit? uit? uit? Wel dan was mijn heel gedicht verbruid.

KAMACHO.

Wel miester Jochem! brui je altijd de goeje menschen
Met bruiloftsdichten?

JOCHEM

Ho! zoo schoon als je ooit zou wenschen.

JOCHEM *leest.*

Mercurius, Venus, Luna, Sol.
Mars, Jupiter, Saturn ..

KAMACHO.

Houd op, men kop wordt dol,
Ik ken dat volk toch niet.

JOCHEM.

't Zijn zeven dwaalplaneten

KAMACHO

Jou harsens lijken ook te dwaelen.

JOCHEM

Wel te weten.

JOCHEM *leest.*

Solon, Chilo, Pittacus,
Thales, en Cleobulus,
Bias, en Periander,
Maken net de zevenster.

KAMACHO

Wel miester Jochem, 't schort je zeker in 't verstand.

JOCHEM

De zeven wijzen van 't vermaarde Griekenland.
Kamacho, vat je 't, zeg?

KAMACHO.

Wel neen ik, bij mijn zolen.

JOCHEM

Wel dan van veurne af 'an.

KAMACHO.

Ik stae op hiete kolen,
'k Moet na men bruid, 'k wil hier nou niet langer staen

JOCHEM

Hoor eerst dit liedje, dan zal ik je laten gaan.

JOCHEM *zingt.*

Hoor toe jongmans ik zal verklaren,
Tot lof van die hier t' zaam vergâren,
Hoe dat 'er nu trouwt een jongman fijn,
Al met een zoetelijke maagdelijn.

Je meugt de bruid ter deeg bekijken,
Men vindt geen schoonheid haars gelijken,
Ja zoekt 'er vrij heel de wereld deur,
Daar is 'er geen een zoo blank van kleur,

Ze is wit van hals, ze is wit van tanden,
Ze is wit van troni, wit van handen,
Ja zoekt 'er vrij over 't heele lijf,
Het is 'er het allerblankste wijf.

KAMACHO

Wel kerel, zou een aêr heur ligchaam visenteren?

JOCHEM.

't Komt zoo in 't rijm te pas.

KAMACHO

Ik zou dat niet begeeren.

JOCHEM *zingt.*

De Bruîgom is een kittig haantje,
Och, och, hij liet zoo menig traantje,
Om dat 'er het meisje zoo lang zweeg,
Eer hij 'er het lieve jawoord kreeg!

Hij riep mijn uil, mijn lief, mijn schaapje,
Daar is de pap, nou zeg eens, gaapje?
Zij riep 'er, loop heen, jou malle bloed,
Jij weet 'er niet wat de kei jou doet.

KAMACHO

Heb ik de kei? de kei? de kei Wel seldrement!

JOCHEM

't Komt zoo in t rijm te pas.

KAMACHO

k Loof dat je simpel bent.

JOCHEM *zingt.*

Toen heeft hij haar een ring gegeven,
En sprak mijn ziel, mijn troost, mijn leven,
Ik ben 'er verliefd, mijn smoddermuil.
Daar is 'er mijn trouw, mijn aapje, mijn uil.

KAMACHO.

Mijn aepje en mijn uil? Dat zei ik nooit in t vrijen.

JOCHEM

't Komt zoo in 't rijm te pas.

KAMACHO

De droes! t is niet te lijên.

JOCHEM *zingt*

Toen kon de meid niet langer zwijgen,
Haar hemdje sleepte in het nijgen,
Zij zei 'er nou zel je zijn mijn man,
Omdat je zoo aardig vrijen kan.

KAMACHO.

Heur hemd dat sleepte niet; ze heit niet iens enegen.

JOCHEM

't Komt zoo in t rijm te pas.

KAMACHO

Dat rijm is niet terdegen

JOCHEM *zingt*

Hij zei ik dank je lieve mensje,
Nu had ik nog wel een klein wensje,
Je weet 'er wel wat ik zeggen wil, moer,
Mijn trekkebekje, mijn duifje, mijn hoer.

KAMACHO

Hoer? hoer? 't Is een paskwil, hoe durfje 't doen?
zeg op!

JOCHEM

't Komt zoo in 't rijm te pas.

KAMACHO.

Stokslaegen op je kop.

JOCHEM.

't Komt zoo in 't rijm te pas.

KAMACHO, *geeft Jochem stokslagen*

Daer beest, dat's veur je rijmen.

't Komt ook in 't rijm te pas.

JOCHEM *nedervallende roept,*

Help! help! ik zal bezwijmen!

Och! 'k zie daar volk. Help! help!

DERDE TOONEEL.

DON QUICHOT, SANCHE PANCE, JOCHEM

DON QUICHOT

Wie roept daar om mijn hulp?

SANCHE PANCE.

'Et zijn weer toovenaers, 'k kruip liever in mijn schulp:

'Et heug me nog van straks, dat dik hout zaegt me planken.

'k Mag keuning Harsepan wel veur mijn leven danken,

Hij heit ons braef'ered.

JOCHEM.

Ei mij! dit is mijn loon!

SANCHE PANCE.

Daer is een kerel.

DON QUICHOT, *tegen Jochem.*

Riept gij straks om hulp, mijn zoon?
Verhaal me uw avontuur, mijn arm zal u beschermen.

JOCHEM.

Och ja, ik riep om hulp.

DON QUICHOT

'k Moet me over u erbermen!
Wie is uw' vijand Is t die schelmsche toovenaar,
In schijn van Splandor?

JOCHEM,

Neen.

DON QUICHOT

In t uiterste gevaar,
Zal ik met dezen arm den reus zijn kop afhouwen,
Die u geweld deed.

JOCHEM,

Dat je em maar wat af kon touwen,
Dat ging nog zoo wat heen: de kop af is te veel.

DON QUICHOT

Zeg is t een reus of niet?

JOCHEM.

Wel neen het, bij mijn keel,
'k Heb nooit geen reus gezien, want hier in deze landen

Zijn nu geen reuzen meer.

DON QUICHOT

Wie dorst u dan aanranden ?

Was 't dan een ridder, of een schildknaap ?

JOCHEM

Neen, mijnheer,

Het was een boer.

SANCHE PANCE.

Een boer ? ja wel, ik zeg niet meer.

Wel maetje, laet je jou van boeren overbluffen ?

Van boeren ? foei, 't is schand ; daer moet je niet voor suffen.

JOCHEM

'k Hou niet van vechten : k ga graag heelhuids naar myn bed.

SANCHE PANCE.

Konfrater, daer 's myn hand, ik ook, jij lijkt me net.

DON QUICHOT.

Hoe heet de boer, die u zoo even heeft geslagen ?

JOCHEM.

De boer ? Kamacho.

SANCHE PANCE

Ho ! je hoeft niet meer te vraegen,

Dat is de toovenaer, die ons op knuppelsop

Te bruiloft heit 'enoot. Wel lans k voel nog men kop,

Men gat, men rug, men hals, men armen en mijn bee-
Die toovenaer is jou voorzeker ook verschenen. nen;

JOCHEM.

Neen, 't is geen toovenaar: ik ken hem al te wel.

SANCHE PANCE

Ja wel een toovenaer: bezie maer iens men vel,
Dat hij me strakjes, schoon t me in 't allerminst niet jeukte,
Maer puur uit kortswil, al zoo murf als stokvisch beukte.

JOCHEM

Neen, 't is geen toovenaer; Kamacho hiet de schelm.

SANCHE PANCE

Kamacho met zijn muts of alias een helm?

JOCHEM

Ja, 't is dezelfde.

SANCHE PANCE.

Dat 's een toovenaer, dat 's zeker

JOCHEM

Is hij een toovenaar?

SANCHE PANCE.

Ik bid je, vrindje, spreek 'er
Toch nou niet meer van, 't is een toov'naer in zijn hart

JOCHEM.

Dan is t geen wonder dat ik straks zoo was verward:
De toovenaar geleek den bruigom op een haartje.

SANCHE PANCE.

Dat doen die boeven, ho! dat kunnen ze...

JOCHEM

Zeg, vaartje,

Wat hebben ze daar aan?

SANCHE PANCE

Ze hebben t miest 'emunt

Op ons; gien toovenaer, die ons gien kwaed en gunt.

DON QUICHOT *tegen Jochem.*

Heer ridder, zeg mij eens hoe dat wij 't zullen maken?

Zijn hieromtrent ook drie van d'allerbeste draken,

Om met een snelligheid te vliegen door de lucht?

SANCHE PANCE

Op draeken rijën? Neen ik hou niet van zoo'n klucht

Ik kwam mijn wijf wel t huis in honderd duizend stukken

Elk op een ezel, dat is veilig, dat zou lukken.

DON QUICHOT

Ik wil op draken en serpenten rijden, zwijg.

Ik zal mij wreken op dien toov naar.

SANCHE PANCE

Ja waer krijg,

En zoek ik nou zoo gaeuw die draeken en sarpenten?

DON QUICHOT.

Wel waar kreeg ze Amadis van Gaulen? Rui van Trenten.

De ridder van het Schaap, de ridder Palmerijn,
Reinoud van Montelbaan, Oerson en Valentijn,
En duizend ridders; zeg?

SANCHE PANCE.

Wel, dat kan ik niet raeden

DON QUICHOT

Dan moet gij boeken van de ridderschap doorbladen
Daar vindt men 't zonneklaar De ridder van het Lam
Reed eens in een gewest, daar hij in 't kort vernam
Een' ouden grijsaard, in de groente, bij de zoomen
Der vlietende rivier, wiens zilv're waterstroomen
Besproeiden met haar vocht het omgelegen veld;
De grijsaard was verblijd, en sprak: wees welkom held,
Ik heb u hier verwacht met smart veel honderd jaren.
Om dezen avontuur voor uwen arm te sparen.
Zij traden in een boot, doch zonder riem of roer.
De boot, die sneller als een schim, van d'oever voer,
Was in een uur met hen al digt bij Tartarijen.
Daar barsten ze op een' klip, onmoog'lijk te vermijen,
En zonken in de zee tot onder op den grond,
Alwaar een schoon kasteel van diamanten stond.
De grijsaard sprak: welaan, rep nu uw dapp're handen,
Bestorm dit hoog kasteel, en wil den reus aanranden,

Die door de tooverij een jonkvrouw heeft geroofd.
In 't kort, hij heeft den reus terstond den kop gekloofd,
De jonkvrouw weêr verlost, gebragt in hare woning
In 't rijk van Kalikoet, daar was haar' vader koning;
Dewelke uit dankbaarheid, om zulk een groote trouw,
De maagd den ridder schonk tot bruid en echte vrouw.

SANCHE PANCE

Een schoonder avontuur, 't moet nou een slechte tijd zijn,
Dat ons dat niet gebeurd, of zou men 't hagje kwijt zijn?

JOCHEM

Mijnheer heeft groot verstand naar'k merk van poëzij?

SANCHE PANCE

Mijnheer? Ja op een prik zijn metten en getij.

DON QUICHOT.

Ja de ed le poëzij is waardig te beminnen,
Ze leidt den geest omhoog, brengt spelend wijsheid binnen
Ze is 't vuur der reên, een bron, die heilzaam water geeft,
Die uit natuur alleen haar' zuiv ren oorsprong heeft;
Die, opgepronkt door kunst, de zinnen weet te strelen,
En kan den vorsten raad, al spelend, mededeelen.

SANCHE PANCE

Is dan t pouweetschap meer als t gouverneurschap ? maek
Me dan pouweet, wie weet hoe hoog ik dan wel raek !

JOCHEM *tegen Don Quichot*

Gij schijnt een Mars in moed, een Cicero in 't spreken,
Een Cato in verstand.

SANCHE PANCE *tegen Jochem*

Ik bid je laet dat steken :
Hij s gien ciroop, noch ook gien kat-oor, beste maet.
Neen, neen, bijlo ! menheer, hij staet daer, daer hij staet,
Hij zou zen kaes en brood van niemand laeten vreten.
Praet wat je wilt, hij zel 'er altijd meê van weten.
'k Wed as je... 'k Zeg niet meer. Nou dat 's tot daer en toe,
De kalven balken al zoo makk'lijk as de koe.
Ik moet jelui hier iens een sprookje van vertellen,

DON QUICHOT

Is 't hier nu tijd om van je sprookjes te staan lellen ?
Ga, zoek de draken op.

SANCHE PANCE.

Ik ben hier niet bekend ;
Zeg ons iens, lansje, 'k loof dat jij hier burger bent ?
Weun hier een man in 't dorp, die draeken wil verhu- ren ?
Wat geeft men in een dag ?

JOCHEM

Wel dàt zijn wond're kuren !

Dat is een rare vraag , 't lijkt zeker wel van 't mal !

SANCHE PANCE.

Neen , 'k mien et, houdt men hier gien draekjes op et stal ?

Men heer zou as een schim mit ons de lucht deurvliegen ;

Ei hael een draek drie vier, ei , zeker zonder liegen.

DON QUICHOT *tegen Jochem*

Heer ridder, inderdaad ik was u zeer verpligt,

Als 't u beliefde dat.....

Jochem , Kamacho ziende, loopt weg.

VIERDE TOONEEL.

DON QUICHOT , SANCHE PANCE , KAMACHO,

DON QUICHOT *tegen Sanche Pance*

Hoe ! schemert mij 't gezigt ?

SANCHE PANCE

Wel neen , dag hofsteê , zie je 'em ginder dan niet loopen

' k Loof dat hij draeken zel gaen huren of gaen koopen.

Maer al gezien, waerom 't poeetje liep, men heer.
Pas op de veter, 'k zal terwijl zoo wat van veer
Courage roepen.

SANCHE *klim op een' boom*

KAMACHO

Wel, wie heit zen leve daegen,
De bruid is op een hont, terwijl ik me liet plaegen,
Van dien verbruiden gek, dien raezenden poejeet;
Mit dat verzoord gedicht: daer 's niemand niet die weet
Waer dat de bruid....

DON QUICHOT *trekt zijn sabel*

Sta vast! o hoofd der toovenaren.

SANCHE *uit een boom.*

Kerasie, nou, mijnheer!

KAMACHO

Och, wil je wat bedaeren!

SANCHE PANCE

Nou is hij in de knip. Wat zingt de schelm nou fijn!

DON QUICHOT.

Sta schelm!

KAMACHO *knielende*

Och! riddertje, wil mij genadig zijn!

DON QUICHOT

Verrader!

KAMACHO.

Och! och! och!

SANCHE PANCE

Slae dood maer.

KAMACHO.

Laet me leven!

SANCHE PANCE.

't Is maer een toovenaer, daer is niet aen bedreven.

DON QUICHOT

Sta vast!

KAMACHO.

Och! och!

SANCHE PANCE.

Menheer, slae ei'ren in de pan,
Daer kommen met 'er tijd maer kwaeije kuikens van.

KAMACHO.

Genae! genae!

DON QUICHOT

Welaan, zoo ik u liet passeren,
Zoudt gij me wel voldoen in 't geen ik zou begeeren.

KAMACHO.

Ja graeg, menheer.

DON QUICHOT.

Dan zult ge u na Toboso spoên:
Gij hebt met vliegen maar een uur of twee van doen.

KAMACHO.

Heel nae Toboso, sjeur, dat is wel veertien uren;
Je mient twie daegen.

DON QUICHOT

Neen, dat kan zoo lang niet duren
Met vliegen; toovenaars doen gaauw zoo 'n kleinen weg.

KAMACHO

Ik bin gien toovenaer, geloof me dat ik 't zeg!
Ik ken niet vliegen!

SANCHE PANCE

Kijk hoe kan die fielt hem houwen.
Slae dood! menheer, slae dood! hij mogt ons weer wat brouwen.

DON QUICHOT

Vlieg! vlieg! en kom weêrom; of 'k zweer u bij de goôn,
Dat gij zult sterven; ja al waart ge bij den troon
Van Pluto 'k zal u daar opzoeken en vernielen:
Deez' arm verbreekt de magt van toovenaars, en fielen.
Vlieg, zeg ik!

KAMACHO

In één uur ken dat onmoog'lijk zijn,
't Is veertien uren veer.

SANCHE PANCE

Ik voel nog van de pijn.

Slae dood! menheer, slae dood!

DON QUICHOT, *met een verwoedheid*

Welaan!

KAMACHO

Ik zel dan vliegen!

Ik zel dan vliegen!

DON QUICHOT,

Schelm, gij moest ons niet bedriegen.

Ik zou u...

KAMACHO

'k Vlieg terstond, hadie.

DON QUICHOT

Hem kaerel hem!

Waar loopt ge henen?

KAMACHO

Och! och! wat bin ik in de klem.

DON QUICHOT

Waar wilt ge henen?

KAMACHO

Nae Toboso.

DON QUICHOT

Wat voor parten!

Wat zoudt ge 'er doen?

SANCHE PANCHE

Wel, om een witte met een zwarten;

Niet anders als zijn gat te vegen an de poort.

KAMACHO.

'k Zel al doen wat je wilt, sinjeur, wees niet verstoord.

DON QUICHOT

Gij zult Dulcinea eerbiedigljk begroeten,
En kussen, als een slaaf, demoedig hare voeten,
En zeggen: schoonste vrouw, ik ben in t open veld
Verwonnen, door den arm van uw' bedroefden held,
Die 't nare woud vervult, met zijn verliefde klagten
Omdat gij hem gestaâg verbant uit uw gedachten.
Zeg dat haar ridder van de droevige figuur,
Met groote smart verlangt naar dat gelukkig uur,
Wanneer hij in 't paleis haar schoonheid zal aanschouwen.

SANCHE PANCE

En vraeg 'er wanneer dat zij t' zaemen zullen trouwen

DON QUICHOT

Zwijg rekel,

SANCHE PANCE

Mondje toe, je hebt al weêr verbeurd.

DON QUICHOT

Verhaal haar, hoe! gij ziet dat haren ridder treurt;
Bid dat het haar believe een lettertje te zenden,
Tot balsem voor mijn kwaal, en troost in mijne ellenden.

Welaan, vlieg nu maar op; 'k verwacht van u terstond
Een heilzame artsenij voor mijne minnewond.

SANCHE PANCE

Zeg toovenaertje, heb je zulken mallemori,
Omdat te onthouwen? 't is begut een hiele storie,
Ei, zeg je les eens op.

DON QUICHOT.

Zeg, hebt ge mij verstaan?

KAMACHO.

Ja, 'k moet in één uur tijds heel naar Toboso gaen,
Om 'an de voeten van... van... van... een' slaaf te leggen;
En daer moet ik dan van een zek'ren balsem zeggen,
En van een droevige figuur op zulken brui;
En dan hoe dat ik bin verwonnen van je lui

SANCHE PANCE

Dat is een kaerel van mall'morie; wie zou 't denken?
Maer apprepo; de helft van al wat ze 'an jou schenken,
Behalve slaegen?

KAMACHO.

Ja.

VIJFDE TOONEEL.

KAMACHO *alleen.*

Die ridder lijkt wel mal;
De knecht niet minder; 't is een wonderlijk geval,
Ik was een toovenaer ' ik zocht hun te bedriegen,
En moest in één uur tijds heel naer Toboso vliegen!
't Is volk uit t dolhuis die misschien zijn los 'eraekt.
't Is wonder dat 't geregt hiervan gien werk en maekt.
Toen zij me de eerste rais ontmoetten, leek 't wel scheren.
Daar komt Basilius. Wel wat of hem mag deren?
Hij ziet gestadig om.

ZESDE TOONEEL.

BASILIUS, KAMACHO.

BASILIUS

Kamacho, zijt gij daar?

KAMACHO

't Is goed dat wij in 't end eens raeken bij malkaêr.
Hebjij mijn bruid hier straks niet in het bosch gesproken?

BASILIUS

Hoe zoo, Kamacho

KAMACHO

Zeg, waer heb jij ze gestoken?

BASILIUS.

Ik heb uw bruid van daag op deze plaats gezien,
En de eer gehad van haar geluk en heil te biên;
Verblijd omdat zij zich met een van mijne vrinden,
Daar ik u onder tel, door 't huw lijk zal verbinden.

KAMACHO

o Jonker! k vrees jij bent maer op een ergjen uit.
Ik heb gien zin in al dat wand'len van de bruid.
't Is gien fatsoen.

BASILIUS.

Dat moet gij aan haar zelf verklaren,
En vinden een middel om haar beter te bewaren.
Gij hebt geen reden om van mij jaloers te zijn;
Gij trouwt van daag met haar dies heeft die zaak geen schijn.

KAMACHO

Wat zei ze teugen jou? En wil het mij vertellen?

BASILIUS

Ik zal 't daarna wel doen, wil mij niet langer kwellen.

KAMACHO.

Gij komt te bruiloft?

BASILIUS

Wis.

KAMACHO

Hadie, 'k ben te vreên.

ZEVENDE TOONEEL.

BASILIUS *alleen.*

o Hemel wat geluk hij laat mij hier alleen!
Nu zie ik haast een eind van zorgen en verlangen;
'k Zal nu Quiteria, mijn tweede ziel, ontvangen!
Kamachoos rijkdom geeft mijn hart nu geen meer pijn,
Hij zal geen hinderpaal voor mijne liefde zijn.
En gij vermaak'lijk bosch en groente nooit volprezen,
Indien gij kennis droeg, gij zoudt getuigen wezen,
Van al de vreugde, daar mijn hart mede is vervuld,
Gij zoudt getuigen, hoe de liefde door geduld
Kan zegepralen, en de fierste maagd verwinnen,
En doen, de dwing'landij ten spijt, de deugd beminnen.
En.. maar daar komt mijn lief, zoo vol bekoorlijkheid.

ACHTSTE TOONEEL.

BASILIUS, QUITERIA

BASILIUS.

Hoe dus Quiteria! hoe ziet gij dus beschreid!
't Is alles nu gereed; derhalven laat ons vlieden.

QUITERIA.

Neen laat ons blijven.

BASILIUS.

Wees getroost; wijl 't moet geschieden.

QUITERIA

Ach lief, die vlugt, die vlugt spelt niets als ongeval!
Ik sta geheel bedeest, ik weet niet wat ik zal
Of moet beginnen, ach!

BASILIUS

Die zuchten, noch uw tranen,
Zijn magtig ons den weg tot onze rust te banen:
Onnutte zorgen, zijn geen midd'len om te ontvliên
Dat uiterste gevaar, 't geen wij voor oogen zien.
Wij hebben weinig tijds, ik bid wil u verkloeken.

QUITERIA

Hoe zoud' mijn vader deez' ligtvaardigheid vervloeken
Mij dunkt hij klaagt al reeds· Helaas mijn eenig kind,
Zoo eerbaar opgevoed, zoo teêr door mij bemind,
Heeft tevens eer en tucht, en deugd geheel verlaten.
Hoe zou de grijze man, die mij zoo mint, mij haten,
En steeds aanmerken als een schandvlek van 't geslacht.

BASILIUS

Uw vader neemt op stam, noch afkomst, zelfs geen acht;
Vermits hij mij belooft, en dierbaar heeft gezworen,

Dat hij geen buigom had voor u, dan mij verkoren.
Hij heeft Kamacho nu in mijne plaats gesteld,
Niet anders dan uit zucht tot dat vervloekte geld;
Op mijn gedrag of stam weet hij het minst te zeggen,
Bemerk en oordeel dan hoe onze zaken leggen.
Gij zijt onschuldig: hij alleen, hij heeft de schuld;
Is hij in 't eerst verstoord, de tijd geev hem geduld.

QUITERIA.

Zijn schuld kan mijne schande in t allerminste afwaschen.

BASILIUS

Kom, vlugten wij, mijn lief! 't is tijd, eer ze ons verrassen.

QUITERIA

De min raadt dat ik vlugt en de eer raadt dat ik blijf.

NEGENDE TOONEEL.

BASILIUS QUITERIA.
LEONTIUS en DE PASTOOR *beluisteren hen ter zijde.*

BASILIUS.

Beminnelijke vrouw! helaas! wat blijft gij stijf
In 't opzet van uw eer. Beden', bedenk het nader!
Is dan uw minnaar u niet meerder dan uw vader,

Zoo gij hem waarlijk mint? 't Verbond van man en vrouw,
Eischt dat men de ouders moet. ..

QUITERIA.

Ik voel mijn hart vol rouw,
De schaamte heeft reeds mijn genegenheid verwonnen.
Neen, mijn Basilius, hier diende iets meer verzonnen,
Het vlugten kwest mijn eer, ik kies veeleer den dood.

BASILUS.

Die eer! die eer! stelt ons voor veel gevaren bloot.
Vaarwel dan, schoone! wijl gij de eer stelt boven 't minnen.

QUITERIA.

Ach! mijn Basilius, ach! wat wilt gij beginnen?

BASILIUS.

Mijn dagen korten met mijn rampen en verdriet.

QUITERIA

Neen, neen, mijn waarde vriend, indien gij mij verliet,
Moest ik van daag in dat gehate huw'lijk treden.
'k Verlaat dan door den nood de kinderpligt, tevreden
Om u te volgen, daar de hemel ons geleid.

LEONTIUS *stuit Basilius en Quiteria, die weg willen gaan.*

LEONTIUS

Ontaarde dochter, die de schaamte en eerbaarheid,
Uw vader en geslacht al tevens wilt ontvlugten.

Zijn dit uw' deugden? Zeg, zijn dit de schoone vruchten,
Die ik verwachtte, van een dochter, opgevoed
Door zulk een moeder, die zoo deugdzaam van gemoed,
Als wijs en eerbaar was? Ach! kan het moog lijk wezen!
Maar 't is uw schuld niet, neen, 'k had van u niet te vreezen,
Basilius alleen is de oorzaak van dat stuk.
Verleider van mijn kind, o oorzaak van mijn druk;
Zeg, zeg, wat porde u aan, die misdaad te beginnen?

BASILIUS.

De zuiv're minnedrift, is meester van mijn zinnen.

LEONTIUS

Hoe, uwe min, mijnheer? Uw min komt veel te laat,
Zij is een anders bruid. o Nooit gehoorde daad!
Deez' linker wil een bruid van haren bruigom rooven.
Neen, kalen edelman, vertrek, gij wordt verschoven.

BASILIUS.

Hoe! sart gij mij mijnheer Neem 't mij niet kwalijk af,
Al loopt mijn moed wat hoog, gij handelt mij zoo straf,
Dat ik gedwongen ben uw valschheid aan te wijzen;
Zoo groot een valschheid, dat elkeen u zal misprijzen
'k Zeg dat het is mijn bruid, die gij mij nu ontrooft,
Gij weet dat gij mij zelfs uw dochter hebt beloofd.
Ik heb gelegenheid door u alleen gekregen

Om haar te dienen, en gij scheen mij zoo genegen,
Dat gij geen oogenblik kond' rusten zonder mij;
Nu neemt gij, 't geen ge eerst gaaft, is dit geen schelmerij?

LEONTIUS.

Gij waart uit reizen, 'k dacht dat gij nooit weêr zou keeren.

BASILIUS

Die uitvlugt is te kaal; dat kon mijn zaak niet deren,
Waart gij een man van woord; 't was voor een korten tijd
Maar hierin toont gij klaar van welken aard gij zijt.
Het was voor mij in 't eerst onmoog'lijk te bedenken,
Waarom ge uw eenig kind, dat waarde pand, zoudt schenken,
Aan zulk een lompen bloed, Kamacho die niets weet,
Als van zijn boerenwerk, daar hij zijn tijd meê sleet.
Maar toen ik hoorde van zijn aangeërfde schatten,
Kon ik de reden heel gemakkelijk bevatten:
't Is u om 't geld te doen. Het goud heeft u verblind.
Daarom verraadt gij mij, uw zelven en uw kind.
Waart gij haar vader niet, en grijs en oud van dagen,
'k Zou met het punt van mijn rapier u reden vragen
Van zulk een grooten hoon.

LEONTIUS.

Mijnheer, het is mij leed,

'k Beken, ik had heel graag mijn kind aan u besteed,
Maar k zag t wat dieper in; liet ik haar met u trouwen
Ik wist geen middel om u beiden te onderhouwen.

BASILIUS.

Een man van dapperheid, geleerdheid en vernuft,
Vindt middelen genoeg, terwijl een bloodaard suft,
En een onwetende geen raad vindt voor zijn plagen.
Een moedelooze kan geen ongeluk verdragen,
Hetgeen een moedige braaf onder de oogen ziet.

LEONTIUS.

De moed, ontbloot van geld, acht al de wereld niet.

BASILIUS.

De moed en deugd zijn steeds geacht bij alle wijzen.

LEONTIUS

Het geld maakt gekken wijs, die geld heeft hoort men prijzen.

BASILIUS.

Een wijs en dapper man zal leven na zijn dood.

LEONTIUS

Dat geeft zijn huisgezin wel eer, maar zelden brood.

BASILIUS.

De wijsheid stelt geen roem in geld, maar veel te weten,

LEONTIUS

De wetenschap is goed, indien me er van kan eten.

BASILIUS

Ik vrees nooit voor gebrek, ik voeg mij naar mijn staat

LEONTIUS

Dat 's voor uw zelven goed, maar voor mijn dochter kwaad.

BASILIUS

Indien Kamacho eens zijn schatten moest verliezen,
Zeg, welk bedrijf zou hij tot onderhoud verkiezen
Voor haar en t huisgezin! Hij moest weêr aan den ploeg

LEONTIUS

t Kan niet geschieden, hij heeft geld en goeds genoeg.

BASILIUS

Den oorlog, het bedrog, en duizend ongelukken,
Zijn magtig hem zijn geld, hoe hoog hij t acht, te ontrukken.

LEONTIUS.

Pleit voor de wetenschap, die gij zoo zeer bemint;
Mijn kind wordt u ontzeid; de rijkdom overwint.

BASILIUS

Zoo is hier dan voor mij geen gunst van u te hopen?

DE PASTOOR

Basilius, de zaak is nu te ver verloopen.

BASILIUS

Wat bitter vonnis, hoor ik, laas! uit uwen mond?

DE PASTOOR

't Is alles nu gereed gemaakt, tot 't echtverbond;
Maar stel uw hart gerust, en hoop op 's hemels zegen,
Gij zult gelukkig zijn, en kunt door and're wegen,
Als door dit huwelijk, eerlang tot eenen staat
Geraken, die deez' trouw in glans te boven gaat.

BASILIUS.

Leontius, gij zult uwe eeden dan verbreken
Ach! waar is grooter smaad, en ontrouw ooit gebleken!
Vaarwel dan, waarde lief!

QUITERIA

Ach! mijn Basilius!
Vaarwel voor eeuwig, met deze allerlaatste kus

TIENDE TOONEEL.

LEONTIUS, QUITERIA DE PASTOOR.

LEONTIUS

o Wrev'le dochter zocht gij ons aldus te ontkomen?
En waant gij, zoo dit van Kamacho werd vernomen,
Dat hij u evenwel zal minnen? denk dat niet.

DE PASTOOR

Mijnheer, ik bid vergeef haar 't geen hier is geschied

LEONTIUS.

'k Sta in beraad of ik haar wil in 't klooster zenden.

QUITERIA

't Gevalt mij; 'k zal aldaar 't rampzalig leven enden·
Want nu Basilius voor altoos van mij scheidt,
Bekoort mij niemand meer. 'k Heb u vergeefs misleid,
Vergeefs voor u geveinsd Kamacho te beminnen;
'k Zeg nu dat ik hem haat. Welaan, wil maar beginnen
Met uwe strafheid, volg uw al te wrev'len moed.
Gedenk niet meer dat ik uw kind ben of uw bloed.
Het klooster kan mij nu het allerbest behagen,
Alwaar ik tot mijn dood vrij zuchten mag, en klagen.

LEONTIUS

Hou op van schreijen: want ik meen het niet mijn kind,
Gij hebt een vader, die u op het teêrst bemint,
Ik zie mijn misslag wel.

QUITERIA.

Ach! vader, wil dan maken
Dat ik uit handen van Kamacho mag geraken.

LEONTIUS

Ik bid u veins mijn kind; hij koomt daar ginder aan.

QUITERIA.

o Hemel wil mij van dien bruidegom ontslaan

ELFDE TOONEEL.

KAMACHO, LEONTIUS, DE PASTOOR, QUITERIA.

KAMACHO

Wel suikerdoosje, wel mijn slokkertje, gans wonden!
Wat heb ik jou 'ezogt, eer ik jou heb 'evonden.
Hoe bin je zoo bedroefd, mijn zoete lieve meid?
Och, mijn kokkinjebaerd! ik bid je, zeper, schreit
T'och nou niet meer: maer laet ons liever iensjes dansen.
Gut schoonvaer, dat je 't wist, ik heb zoo veel te schransen,
Al had je nou genooit 'et leger van Dikdalf
Mit al zijn soljers, 'k wed ze vreten 't nog niet half,
Dat ik 'eried heb.

LEONTIUS.

Ja, ik wil u wel gelooven.

KAMACHO.

Gut schoonvaêr, had je maer iens an de veest 'esnoven,
't Gebraed is ondieft murf, 'et smelt puur in je mond.
Kom gaen we, proef iens van mijn starken ouwen hond.

DERDE BEDRIJF.

EERSTE TOONEEL.

SANCHE PANCE *alleen.*

Ik heb daer dat ik zwiet geloopen, om die draeken,
En nog niet op 'edaen. Hoe zel ik er 'an raeken?
De boeren vraegen me, waratjes, of ik 't mien;
Ze hebben nooit gien draek in 't hiele dorp 'ezien.
Maar 't is dat malle volk ook nog al toe te geven;
Ze zijn niet wijzer. Ik wil langer zoo niet leven,
Zoo n honger lijen! en waer dat men gaet of staet,
't Is zoo vol toovenaers, en reuzen, puur als zaed,
Dat ik mijn gat niet voor haer slaegen weet te bergen.
Daer 's de Indiaensche prins! die toov'naer komt mij tergen!

TWEEDE TOONEEL

VETLASOUPE, SANCHE PANCE

VETLASOUPE.

Ha! monsieur, praat je wat? Je suis vôt serviteur.

SANCHE PANCE.

'k Loof vast die kerel speult nou voor Ambassadeur
Van al de toovenaers!

VETLASOUPE.

Pardonne moi, mon 'eere.
Zou jou wel inclineer, pour moi, de spit te keere'

SANCHE PANCE.

Och! och! die toov'naer wil me steken 'an een spit!

VETLASOUPE

Ze zel de kelt 'eb, en daarbij kemaklijk zit,

SANCHE PANCE.

Ja, 't is heel makk'lijk' aen een braedspit gaer te braeden.

VETLASOUPE.

Nou, wil ze t doen, of niet?

SANCHE PANCE

Ik vind 'et niet geraeden.

VETLASOUPE.

Ze wil niet bid, en keef jou nok de kelte toe.
Ze ken wel and're krijk.

SANCHE PANCE

Voor geld te braeden? hoe,
Wie pikken zou dat doen!

VETLASOUPE.

Ha, monsieur Vetlasoupe,

Die krijk de boeren jong, met compagnie en troepe,
Zoo veul 'um maar wil heb.

SANCHE PANCE

Hoe, om aen 't spit te braên?

VETLASOUPE *hem bij de mouw vattende.*

Oui, monsieur, allons.

SANCHE PANCE

Neen, neen, dat zel niet gaan.

VETLASOUPE.

Ze zel je buik nok fol met hoendre stop en snippen.

SANCHE PANCE.

Wat raed, och laeci! om dien toovenaer te ontslippen?
Hij wil me aen 't spit braên, en mijn buik mit hoender-
vleis
En snippen stoppen, en dan vreet hij me ook wel reis.

VETLASOUPE.

Ze zel een kuld verdien, aan 't spit, mon kammerade.
Ho! daar koom jou monheer.

DERDE TOONEEL.

DON QUICHOT, SANCHE PANCE, VETLASOUPE.

SANCHE PANCE

't Is goed, dat jou genado

Hier juist op t mat komt.

DON QUICHOT

Is hier dan al weêr verschil?

SANCHE PANCE.

Niet anders, als dat hij me aen 't braedspit steken wil,
En vreten me dan op. Een kompenij van boeren,
Daar kookt hij huspot van, (hij weet ze raer te loeren)
En boerenjongens 'an het spit gebraên, heel gaer,
Zijn klokspijs voor 'em.

DON QUICHOT.

Ho! dan is 't een toovenaar,
Spreek op! wie zijt gij 'hé!

VETLASOUPE

Ze is monsieur Vetlasoupe,
Un kokke van Frankrijk, ze kommandeer de troepe
Fan koks en kraule Ha! ze kan zoo skoon lardeer'
Ze 'eb selver pour le roi de fleis kefrikasseer.
Ze 'eb overal kereis, keweest in Allemangne,
En Flandre, en Hollandais, en Angleterre, en Spagne.

SANCHE PANCE.

Ken jij die parlevink wel half verstaen? Ik niet.

DON QUICHOT.

Het is een fransche kok.

VETLASOUPE

'Um heb ze wel keluet.

DON QUICHOT

Maar vrind, waarom wilt gij mijn knecht aan 't braad-
spit steken ?

VETLASOUPE

'Um an de spitte steek ? ha ! ha ! ze kan niet spreken .
Zoo moet ze lak , ha ! ha ! pardonnez-moi , monsieur ,
Jij niete kan verstaan , ze skier de reus'le skeur ,
Zoo moet ze lak , ha ! ha !

SANCHE PANCE

Wel kerel , hoe zel 't wezen?
Dat lagchen zel mijnheer jou gaeuw eens van genezen.

VETLASOUPE

Die mallen duv'le.

SANCHE PANCE

Dat s je moêrs zeun.

VETLASOUPE

Is 't jou knekt
Monsieur , excuse moi.

SANCHE PANCE.

Die toovenaer die gekt
Met ons , mijnheer.

DON QUICHOT

Welaan verrader, gij zult sterven.

Don Quichot trekt aan zijn degen , maar kan hem niet los krijgen Vetlasoupe stelt zich in postuur met een schuimspaan, terwijl Sanche Pance van verbaasdheid op eenen boom klimt.

VETLASOUPE

Allons, que diantre, ik zel 'um malen tot concerve,
En la moutarde.

SANCHE PANCE *roept uit den boom*

t Sa kerasie nou, mənheer!

DON QUICHOT

Ach! mijn Dulcinea, mijn schoone! voor uwe eer
Braveer ik 't grootst gevaar, wil mijnen arm bestieren.

SANCHE PANCE.

Kerasie nou! mijnheer.

DON QUICHOT.

Wat let je zoo te tieren?
Welaan gij toovenaar, verwacht uw levensend.

VETLASOUPE

Monsieur, pourquoi ben jij up 'um zoo malcontent?

DON QUICHOT

Maar Sanche, hoor eens hier, daar schiet mij iets te binnen.

SANCHE PANCE

Wat 's dat mijnheer?

DON QUICHOT.

Ik durf dien strijd niet wel beginnen,
Klim af, gij moet het doen.

SANCHE PANCE

'k Wed ik 't wel laeten zel.

DON QUICHOT

Het is geen ridder, k Mag...

SANCHE PANCE

Die kerel ziet te fel !

DON QUICHOT.

Courage, Sanche.

SANCHE PANCE.

Och ! och ! ik voel mijn beenen trillen !

DON QUICHOT

Klim af maar, Sanche.

SANCHE PANCE

Neen, hij zou me levend villen !

VETLASOUPE

Hum ken die gekken wel, 'um 'eb ze meer kezien.
Kom aan, ensemble vous, al waer je met jou tien,
Ze zel jou kap, ma foi, en piece, en marmulade.

DON QUICHOT.

't Sa, Sanche, vecht.

SANCHE PANCE.

Neen, neen, 'k laet dat 'an jou genade.
Jij zelt dat varken vrij wat beter wasschen; neen,
Jij bint een ridder, 't past me niet, vecht maer alleen.

VETLASOUPE.

Allons ! ze krijk nou lust om wat met jou te fekte.
Ze is ook un riddre...

VIERDE TOONEEL.

Eenige koks met potlepels.

BASILIUS, VALASCO, DON QUICHOT, SANCHE PANCE, VETLASOUPE

VETLASOUPE.

Ha! je komt van pas mon knekte.
Allons ' tournez messieurs! tué! 't sa! avancé!

Don Quichot wordt van de koks te zamen bevochten met potlepels

BASILIUS.

Houd op! houd op!

VETLASOUPE.

Messieurs, maak bataillon quarré!
Reks om!

BASILIUS

Houd op!

VETLASOUPE.

Val an! val 'an! corps de bataille!
Victoire! ha! victoire!

DON QUICHOT *neêrvallende.*

o Tov'naars! o kanaille '

VIJFDE TOONEEL.

BASILIUS, VALASCO, DON QUICHOT, SANCHE PANCE

SANCHE PANCE

Dat was een veldslag Och! wat raed! wat raed! mijn lijf!

BASILIUS

Hoe! Sanche, heb je een wond?

SANCHE PANCE

Één wond ja, meer als vijf
Ik bin wel ruim half dood! hael al de sarezijnen,
Van 't hiele dorp! ik lij een pijn van alle pijnen!

BASILIUS.

Waar zijt ge dan gekwest!

SANCHE PANCE

Och! och! ik weet het niet,
'k Loof 'an men linker bil; och! was het nooit 'eschied,
Och! droevig ongeval!

DON QUICHOT.

Hoe kan dat moog lijk wezen,
Gij zat daar in den boom te trillen, en te vreezen,
Gij waart niet in t gevecht.

SANCHE PANCE

Dat weet ik wel, maer ik
Bin tot der dood gekwetst, alleenig van de schrik.

DON QUICHOT.

Zwijg Sanche; 'k heb de walg van al uw zottigheden.

BASILIUS.

Hoe droevig ik ook ben k vermaak me in zijne reden.

DON QUICHOT.

Een weinig zotteklap vermaakt somtijds den geest;
Maar veel is walg'lijk.

SANCHE PANCE

'k Heb hier lang 'enoeg 'eweest,
In dit betooverd bosch.

BASILIUS

Kom, laat ons dan vertrekken,
Wij zullen t' huis terstond de tafel laten dekken.

SANCHE PANCE

Wel keuning Harsepan, dat 's een gezegend woord.
De schafklok luidt al in mijn darmen, gaen we voort.

BASILIUS

Heer ridder Don Quichot, 'k denk dat gij ligt zult merken,
Hoe dat de toovenaars nu zoeken uit de werken,
Met all' hun kunsten, dat ik nooit mijn tweede ziel,
Mijn lief Quiteria verkrijg · zoo 't u beviel,
Zoude ik verzoeken, dat uw' dappere arm mogt stijven
Een zek're minnelist, die ik hier zal bedrijven.

DON QUICHOT.

Zijn majesteit gebiede, ik volg uw hoog bevel,
Al moest ik stormen op het voorburg van de hel.

SANCHE PANCE.

Wel holla! hé, menheer, dat zou gevaerlijk wezen;
Kreeg jij een koegel in je poort, wie zou 't genezen?
Daer had Dulcinea dan eerst wat kost'lijks aen.

DON QUICHOT.

Zwijg Sanche.

BASILIUS

Ridder, gij behoeft niet ver te gaan:
Ik heb uw' dapperheid op deze plaats van noode.

DON QUICHOT.

o Sire, hadden straks die toov'naars, door een' snoode
En schelmsche tooverij mijn zwaard niet vastgemaakt,
Zoo had 'er zekerlijk niet één van weggeraakt.
Ik had hen met mijn zwaard. ..

BASILIUS.

Vernieuw niet 't geen we weten.

SANCHE PANCE.

Je blijft hier praeten, denk jelui wel iens om eten?

ZESDE TOONEEL.

KAMACHO, BASILIUS, DON QUICHOT, VALASCO, SANCHE PANCE.

BASILIUS

Daar ginder komt een man die vol gedachten is,
Het is de bruidegom Kamacho, naar ik gis

SANCHE PANCE

Daer komt de toovenaer, ja zeker, zonder liegen,
Die kaerel heit verstand om deur de lucht te vliegen.

DON QUICHOT.

Dat kan door zulk een volk in korten tijd geschiên.

SANCHE PANCE.

Nu zendt Dulcinea een minnebrief misschien.
Ik ken het zien, mijnheer, de kaerel heit 'evlogen
Want hij lijkt moe te zijn, hij heit je niet bedrogen.

KAMACHO

Daer is de ridder, mit Basilius....

DON QUICHOT

Sta vast.

KAMACHO

Och! och!

BASILIUS.

Hou ridder! wacht, tot ik het u belast,
Dit is geen vijand, maar een van mijn beste vrinden.

KAMACHO

Die ridder ziet, of hij me levend wou verslinden.

DON QUICHOT *tegen Kamacho.*

Zijt gij de toov'naar niet die voor mij vliegen zou'
Naar mijn Dulcinea ? ja, zekerlijk, 'k vertrouw
Dat gij...

BASILIUS

Hij is het niet, mijnheer, gij zijt bedrogen

KAMACHO

Och ! neen, ik ben het niet.

SANCHE PANCE

Dan heb ik drek in de oogen.
Hij is 'et ummers zelfs ?

BASILIUS

Heer ridder, ik beken
Dat ik verwonderd van die tooverijen ben.
'k Zou haast gelooven dat die guits om ons te plagen
Zich zoo verand ren, om de bruiloft te vertragen,
En dat 'er iemand van hun volk ook op de bruid
Verliefd is.

SANCHE PANCE

Ja dat's vast, dat's deuze, of 'k bin een guit.

BASILIUS

Neen dit's Kamacho; 't is een huisman van de vromen,
Zoo ver men tellen kan met eeren voortgekomen.

KAMACHO.

Wel ja, men vaertjes peets, peets, koes broers zusters zeun,
Was burgemiester van ons dorp, toen vechters Teun,
En Lou, voor ruiter, met Dikdalf naer Neêrland gingen.

SANCHE PANCE

Bin jij zoo 'n hans? wel man, 't zin wonderlijke dingen.
Dan weet je 't wel, dat jij die toovenaer niet bent.
Je hebt hem wel gezien, zou k denken, hieromtrent?

DON QUICHOT.

Mijn vriend, het is mij leed. Dan zijt gij de verkeerde?

KAMACHO.

Ja jonkers. Wou je 't doen dat jij je zoo verneêrde,
En kwam te brulloft. Bloed k heb zukkelekk re wijn,
Ze zellen daed'lijk met den hiele brui hier zijn.

BASILIUS.

Wij zullen in het kort uw wijn eens komen proeven.

KAMACHO.

Ik geef vrij lapis.

SANCHE PANCE.

Langst, hoe wil ik kommen snoeven
An jou boeteljes, an jou vaetjes, an t gebraed,
'k Mag wel eens koes buik vol, al bin ik juist gien vraet.

KAMACHO *tegen Don Quichot en Sanche Pance.*

Dan zijn we vrinden?

DON QUICHOT.

'k Zal mij tegen u niet kanten;
Gij zijt des konings vrind.

SANCHE PANCE *met Kamacho willende gaan.*

Ja, broêrs als olifanten.
'k Gae mit je opdrossen.

DON QUICHOT

Hou, hou, Sanche, wat is dit?

KAMACHO *tegen Sanche Pance.*

Ik blijf hier man.

SANCHE PANCE.

'k Wou zien waer t patersvaetje zit.
Of alias den wijn. Had Sanche die gedachten,
Van daeg te brulloft!

KAMACHO.

'k Zal u t'zaemen hier verwachten.

ZEVENDE TOONEEL.

KAMACHO, *drie boeren.*

Gut! mannen, dat zel ierst een klet zijn! zoo terstond
Zijn al de gasten hier, we zellen in het rond
Hier brulleft houwen in'et bosch, in hier ook trouwen.
Ja wel, ke daer, ik ken me langer niet onthouwen,

Ik nood jou allemael, die wijs zijn, hier te gast.
Vret zoo veel kost maer as je laên ken in je bast,
'k Hou open tafel, 'k bin nou van die kordeaelen,
Die veur een dankje graeg een lachje wil betaelen.
En waerom zou ik niet · Ik word van daeg een man,
(Eet vrij je broodje droog) kom hier maer as je kan!
't Is hier vol op, van al wat dat je ken bedenken.
Al wat maer gaepen ken zel ik nou wijn doen schenken.
Kom hier maer!

ACHTSTE TOONEEL.

KAMACHO, VETLASOUPE, *bruiloftsvolk met eene kroon, dansers, muzijkanten*, SANCHE PANCE

VETLASOUPE.

Monsieur Kamacho, ha! hier is 'um met de kroon,
'Um is merveille, ha! pardi! 'um is zoo skoon!
Ze zel 'um maer hang op?

KAMACHO

Ja, hier aen deuze boomen.
Ik weet men vreugd nou schier niet langer in te toomen.

Onder 't ophangen van de kroon wordt gedanst.

VETLASOUPE

Wat dunkt monsieur hiervan ?

KAMACHO.

Die dans is naer de zwier.

VETLASOUPE

Oui, de speul en dans is al un grand plaisir.

KAMACHO

Ik zel mijn bruidje mit heur vaertje iens aanstonds haelen.

VETLASOUPE

Bon, bon, en ik terwijl de roemers en bokalen,
Mit al die andre koet. Kom, knollevretre, Jaap,
En Pedro Propdarm, Jan ! hoe sta je daar te gaap ?
Help mij een beekje, om de taafle hier te krijken ;
Ze zel de dans daarna wel met gemak bekijken.

NEGENDE TOONEEL.

SANCHE PANCE, *alleen*.

Dat is daer eerst wat schoons, de kost is nog niet gaer.
En k heb zoo n honger, of ik een halftalf jaer
Gien snars geproefd had ; neen, ik blijf niet bij die hansen,
Ik lach om al den bras, hier 's beter wat te schransen.
Die keuning Harsepan, met al zijn edellui,

Is maer een hongrig volk, en kael, meest al den brui.
'k Lach om den adel, zoo k van honger niet ken slaepen.
Word ik eens gouverneur, 'k zal voeren in mijn waepen:
Drie hammen, met een worst, en een boetelje wijn,
Tot spijt van d adel, dat een hoop smalhanzen zijn.
Maer zacht, wat ruik ik? o mijn buik! nou moet je vast staen.
't Is hier al brulleft, 't is hier meer als maer te gast gaen.
Dat s eerst een frisse lucht! 'k marcheer daer regt op toe.

TIENDE TOONEEL.

SANCHE PANCE, VETLASOUPE, *en bruiloftsvolk met de tafel.*

VETLASOUPE

Trek 'ier de tafle, en t koet, pardie, wat is hum moe
Van 't slepen met die koet Was nou de bruîgom iere.
Dan zou ze maar bagyn mit al de grand plaisiere.
Zoo, zoo, messieurs, 't is koet, zij 'elp 'um nok zoo wat.

SANCHE PANCE *haalt eene flesch wijn en een hoentje van de tafel*

o Sanche Pance, dat 's een vetje, dat je 't vat.

o Sellementen, dat 's een schuimpje! nou aan't vretten;
Kezijn boetelje, 'k moet jou eens aan 't mondstuk zetten!
't Is om de wijn niet, maer om t klukken van de fles,
Zei dronken Jurjen, en hij kraekteder wel zes
Zoo groot als deuze, in een uur tijds; nou dat 's om 't even.
Ik mien men keel nou iens de volle laeg te geven.

Hij gaat in een hoek met zijn hoentje en flesch.

VETLASOUPE *tegen Sanche Pance.*

Monsieur, zit 'um daar zoo? Wat ben je veur een snaak?
Jou skelme, ben jou dat? Nou zel jou iens kraak,
Ze zel jou nou zoo fin als kollesencie malen,
En nou, de duvle aal! pour jou pekelzond betalen.

SANCHE PANCE

Wat zeg je, kokkie, ik een schelm? Neen, dat is mis!
Je bent verkeerd, men vrind.

VETLASOUPE

Wel zek dan wie dat ze is?

SANCHE PANCE.

Ik bin de gouverneur van 't ailand Frikkedillen.

VETLASOUPE

Kom aan, dan zel ze jou die hiele huid afvillen:
Je bent mon ennemie.

SANCHE PANCE.

Ik hiet gien Anne Mie,

'k Hiet Sanche Pance.

VETLASOUPE.

Ja, ze ken jou wel, pardie!

Je bint mon fijande. Keef 'ier, keef 'ier, de skott'le,

Keef 'er men `oendre, of 'k brui jou kop met deze bott'le

An `ondre duize stuk.

SANCHE PANCE, *hem de schotel en flesch gevende.*

Hou, daer dan, laet me gaen.

VETLASOUPE.

Non, non, ze raak 'ier nok zoo mak lijk niet van daan.

Hum moet, pour pas le temps, jou in de deek wat rollen.

SANCHE PANCE.

Och! och! mijn lieve broêr! ik hou niet van dat follen.

'k Kan `t niet verdraegen.

VETLASOUPE

o Jou skelme! 'k eb jou vast.

Haal nou de deek eens hier.

SANCHE PANCE.

Ik miende hier te gast

Te gaen, och arm! wie het van al zijn leeve daegen...

Ze zelle mij. ..

SANCHE PANCE *tegen Vetlasoupe, terwijl een boer met de deken komt*

Och vriend ! en wil me toch niet plaegen :
We zijn al weer goed vrind , de zaek is bij 'eleid ,
Kamacho hebben we gesproken.

VETLASOUPE

Wat ze zeit !
Ze heb 'et wel kedok dat hum hier ook wou smullen .
Maar hum zel vlieken , en met wind zijn darmen vullen ,
Ze heb lang op jou keloer , om jou hier te attrapeer ,
Die deek is hier kebrokt om jou te brui wat meer.

SANCHE PANCE

'k Ben nou al weer goed vrind , ga weg maer mit de deken.
Och! vrindje , help er dan gien bidden noch gien smeken ?

VETLASOUPE.

Neen keerle.

SANCHE PANCE.

Och ! och , gena !

VETLASOUPE.

Neen keerle , geen kartier,
Voort in de deken , zek ,

SANCHE PANCE.

Och , was menheer maer hier,
Hij zou jelui wel gaeuw 'an duizend piesjes kappen.

VETLASOUPE

Voort in de deek zek, of ik zel je om de ooren lappen.

SANCHE PANCE *wordt in de deken gesold*

Help! help! ik wordt vermoord! help! help och!
och! och! och!

VETLASOUPE

't Sa muzekanten speul: de s'kelm ze leef nou noch,
Hum moet plaizierig sterf.

Hier wordt gespeeld en VETLASOUPE *zingt.*

Zoo moet men het gouverneurtje leeren,
Zoo, zoo, zoo,
Die op een andermans teer wil smeeren,
Zoo, zoo, zoo,
Voor 'oendie, en duiven,
Zoo laatze 'um wat kluiven,
Van, zoo, zoo,
Hoe smaken 'um deze frikkedillen,
Zoo, zoo, zoo,
Wij toovenaars denken 'um levend te villen
Zoo, zoo, zoo,
Dan zel 'um ons eten,
Niet op komen vreten,
Van, zoo, zoo, zoo.

ELFDE TOONEEL.

VETLASOUPE, KAMACHO, LEONTIUS, QUITERIA, SANCHE PANCE, *bruiloftsvolk, zangers en dansers.*

KAMACHO.

Hou op! wil dit zeggen?

VETLASOUPE

o Maar un bagatel. Zie jij 'um daar niet leggen?
't Is monsieur gouverneur, ze kom hier net van pas,
Om wat plaisir te heb.

KAMACHO

Laet los de deken, ras.
Spring uit de deken, broêr.

VETLASOUPE.

Wou jij 'um nok laat loopen?

SANCHE PANCE.

Och! goe Kamacho, of Plankoortje, wie je bent,
Spreek veur me: want ik ben het villen niet 'ewent.

KAMACHO

Nou Vetlasoupe, laet den gormandeur mit vrede:
De peis is al 'emaekt, we weten nou de rede
Waerom zen miester me zoo plaegde 'k Bin goed vrind
Mit hum 'eworren, laet 'em los, zoo zeper ik mien 't.

VETLASOUPE.

o Monsieur gouverneur, ze en 'eb dat niet keweten:

'Ad jou dat maar kezeit, ze 'ad je wel laten freten.

Excuse moi, mon frinte, en wees niet meer verstoord.

SANCHE PANCE.

Ik heb het wel gezeit.

VETLASOUPE.

Um eb ze niet kehoord.

LEONTIUS.

Kom drink de kwestie af, loopt t'zamen maar naar binnen.

SANCHE PANCE

Ik binder mee te vreên.

VETLASOUPE.

Uw 'oud feul van de ninnen.

TWAALFDE TOONEEL.

KAMACHO LEONTIUS, QUITERIA. *bruiloftsvolk en dansers. De koks brengen alles ondertusschen aan.*

KAMACHO

Zaeg op, en dans eracis, ter eere van men bruid.

Hier moet gedanst worden.

LEONTIUS *tegen Kamacho.*

Wat dunkt u?

KAMACHO

Wonder wel, die dansers halen uit,

'k Ken ook een beetje, dat je 't zag je zou 'et prijzen.

LEONTIUS

Gij bruîgom !

KAMACHO

Zaeg eens op, één van de nieuwste wijzen.

Hij danst.

Wat zeg je bruidje lief, ée ' t meisje is wat beschaamd.
Nou dans iens mit me.

QUITERIA.

Neen.

Waerom niet ?

QUITERIA

Het betaamt

Mij niet.

KAMACHO

Als wij 'etrouwd zijn, dan zel je ummers willen ?
Dat zin nog bientjes, he, kijk, kijk iens hoe ze drillen,
Daer zitten ze nog in ; wat bliefje . . Treza Jans,
Zing nou iens op: hiel mooi, gien ideljaens of frans.

De boerin zingt

KAMACHO

Wat zeg je bruidje lief, wat dunk je van het zingen?
Kom gim me nou een zoen, ik kan me niet bedwingen ..
Wat zoo mijn slokkertje ! Kom droogers, in 'et rond
De maeisjes iens 'ezoend, Wat zoo dat is gezond.

LEONTIUS.

Waar blijft de heer pastoor ?

KAMACHO

Dat ken ik niet bedenken.

LEONTIUS.

Daar is hij.

KAMACHO.

Ha, dat s goed' ik moet hem eens beschenken.

DERTIENDE TOONEEL.

KAMACHO, QUITERIA, LEONTIUS DE PASTOOR, VETLASOUPE *bruiloftsvolk* SANCHE PANCE, *boer en boerin*
KAMACHO en LEONTIUS *nemen elk een roemer wijn.*

KAMACHO

Welkom, menheer pastoor, à vous.

DE PASTOOR.

k Bedank je zeer

LEONTIUS

Het zal uw welkomst zijn.

DE PASTOOR, *ook een roemer krijgende*

En uw gezondheid heer.

VETLASOUPE *met eene flesch die hij Sanche Pance geeft*

Daar, monsieur gouverneur, daar s voor um ook wat drinken.

SANCHE PANCE *gedronken hebbende.*

Om te bedanken voor jou hoenders en jou vinken.

VETLASOUPE

Ze danke jou monsieur.

SANCHE PANCE, *wederom gedronken hebbende.*

'k Bedank je, bruigom, voor...

KAMACHO.

Heb jij je buik al vol?

SANCHE PANCE.

Ja, 'k brui nou heen.

KAMACHO

Hoor' hoor!

Blijf hier nog wat, je zelt ons dadelijk zien trouwen

Drink nog terwijl wat

SANCHE PANCE

Ho! daar ken je me meê houwen.

KAMACHO.

Kom 'an, speulnootjes, 'an de tafel met de bruid.

'k Weet niet wat hier al dat gekomplement beduidt.

Kom schoonvaêr, kom, zit 'an.

Terwijl zij eten wordt door een boer en boerin en Vellasoupe gezongen.

WIJZE: *Hoor Kees mijn vrijer,*

BOER

Kom lief Tereze
Hoe staeje daer en kijkt,
Dat mag niet wezen.
Me dunkt 'et niet en lijkt.
Ik heb mijn moer en vaar,
Gevraegd al ruim een jaar,
Of ik mogt gaen uit vrijen:
Nou is ons hijlik klaer,
Wil jij 't maer lijen.

BOERIN.

Neen olijk langsje,
Ik hou niet van de min,
Waeg hier geen kangsje,
Ik heb in jou gien zin;
Ik zegje zeper knecht,
Je bint hier niet te regt;
Ik mag zoo jong niet trouwen:
Men peetje heit 'ezegt
'Et zou me rouwen.

BOER.

Weg, weg, je peetje,
Dat 's maer een ouwe vrouw,
Mijn lief dat weetje,
Die houdt niet van de trouw:
Maer dat ik 'er iens sprak,
Ik wist 'er mit gemak,
Wel aertig te bepraeten,
Ik wed ze jou wel strak,
'An mij zou laeten.

VETLASOUPE *geeft hun elk een roemer wijn en zingt.*

Ha monsieur poere,
Dat heb je wel begijn,
'Um zelze loeren,
Daar 's elk een roemre wijn.

Keef nou de meid 'un zoen,
Ze zel 't 'um laten doen;
Ze kan zoo snoeprik kijken:
De meid is vrij meer groen,
Als 'um wel lijken.

De BOERIN *gedronken hebbende zingt.*

Wel eêle baesje,
De wijn is goed van smaek,
Daer is je glaesje,
Je bint een raere snaek.
Maer puntelikke Gaais,
Heb jij 'ct hart 'eraais,
Dat jij begint te zoenen,
Dan zel ik jou je vlaais
Gien kleintje boenen.

Terwijl de BOER *haar zoent, zingt* VETLASOUPE.

Courage een reisje,
Zoo vatje bij de kop,
De zoete meisje,
Ze zel zoo hart niet klop;
Hoe datjer meer kan zoen.
Hoe datze 't meer wil doen,
Maar maak haar niet kapotte:
Dan kanze jou niet boen,
Dat zou niet hotten.

BOER

Wet zoo, dat raektme!
Zo'n lekk're bolle zoen,
Zoo zeper smaektme!
Gut Treza wouje 't doen?
Ik zou je een mooije ring,
En nog een ander ding,
Uit puure liefde schenken;
Zie hoe ik jou beming,
Ken jij nou denken.

BOERIN.

Wel vriend hoe praet je,
Ben jij dan zoo verliefd,
Mijn zoete maetje?
't Is zeker wel ontdieft.
Daer lans, daer is mijn hangt,
Zoo jij 'et van de kant.
Van peetje zoo kent brouwen;
Dat zij men 'an jou langt,
We zellen trouwen.

BOER.

Wel heuning diefje,
Mijn troost, mijn eigen hart;
Mijn zoete liefje!
Je helpt me uit men smart;

Nou is mijn vrijen uit,
'k Bin bruîgom, jij de bruid:
Nou lach ik iens mit Krelis,
Zen vrijen is gestuit,
'k Hebje in men melis.

KAMACHO.

Nou maaisjes mit je lansen
Iens braef 'edanst, dan zel jelui strak binnen schransen.

VETLASOUPE *tegen Sanche.*

Ha monsieur gouverneur, die vrij was ras kedaan.

SANCHE PANCE.

Ze hebben groot gelijk; zoo most 'et altijd gaen;
Maer dat was om de klucht maer denk ik?

VETLASOUPE

Ze 'eb kelijke,
Ze deed maar om de zang, de mode van Frankrijke
Is honorable, dat 's lang vrij.

SANCHE PANCE

Neen, zoo ik 't vat....
Ze zellen dansen, loop alree man, berg je gat.

Het bruiloftsvolk danst een boere balet

KAMACHO.

Hoe heit 'et je gesmaekt, zeg bruidje?

QUITERIA.

Heel bezonder.

KAMACHO.

't Is van de Vetlasoup 'ebraên, 't is ook gien wonder.

LEONTIUS.

Hoe, smaakt het niet, Pastoor?

PASTOOR

Ja: maar ik heb zoo wel.

KAMACHO.

Pastoor, wat dunkt je? dat je ons nou maer trouwen zel?

We hebben allemael, zou k denken, ons genoegen.

PASTOOR.

Kom speelnoots wilt u bij de bruid en bruîgom voegen;

Wij zullen 't lieve paar vereenigen door d' echt.

KAMACHO.

Pastoor, dat heb je wel, dat s goed dat jij 'et zegt.

Kom bruidje lief, kom 'an.

QUITERIA

o Hemel, kan het wezen!

Waar blijft Basilius?

KAMACHO.

Je hoeft nou niet te vreezen.

Wat zeg je binnens monds?

QUITERIA.

Niets.

KAMACHO.

Gimme nou een kus,

Mijn pruime snuitje lief!

QUITERIA

Ach ! mijn Basilius !

LEONTIUS

Mijn dochter, scheelt u iets ?

QUITERIA

Ach ! al mijn leden beven ,

Ik ben ontsteld , ach ! lief !

LEONTIUS.

Wil uwe hand maar geven

Aan uwen bruidegom.

QUITERIA.

o Hemel ! zal mijn hand...

Ik vrees ! ik vrees !

LEONTIUS

Waarvoor ?

QUITERIA

Het gaat me aan mijn verstand.

SANCHE PANCE.

Ik zie daer ginter volk.

VETLASOUPE.

Ouï , daar tus die boomen ,

Ze lijk wel edelman.

KAMACHO.

Ik loof dat zij hier komen

Om 't trouwen eens te zien.

SANCHE PANCE.

De voorste is in den rouw,
En dat al diep; 't zel om zen beurs zijn, of zen vrouw.

VEERTIENDE TOONEEL.

BASILIUS, *in 't zwart, met een pook onder zijn' mantel,* VALASCO, DON QUICHOT, *meester* JOCHEM, *gevolg van Edellieden,* KAMACHO *en het overige van het voorgaande tooneel.*

BASILIUS.

Wij komen hier niet om dit bruiloftsfeest te storen,
Neen, neen, gelukkig paar, die moeite waar verloren,
Maar zie een' minnaar, die zijn lieve voorwerp derft,
En voor uw' voeten door de min van wanhoop sterft.
Leontius, 'k zal u uw strafheid niet verwijten:
Maar uw gemoed zal zelf van binnen voor mij pleiten,
En toonen tot uw schrik, omdat gij mij verstoot
Een eeuwig naberouw, om de oorzaak van mijn dood.
Vaarwel Quiteria! mijn schoone! mijn beminde!
Die ik van jongs af liefde, en hartelijk bezinde,
Gij zult bedenken, na mijn dood, wien gij verliest:
Maar min hem echter, die gij nu tot man verkiest;
Denk dat de mensche nooit het noodlot af kan keeren.

Leef, leef vernoegd · dit is mijn uiterste begeeren ;
Vaarwel Quiteria ! ik sterf om u, vol moed,
Een' trouwe minnaar, ach ! vaarwel; 'k smoor in mijn bloed.

Hij doorsteekt zich.

DE PASTOOR.

o Hemel ! wat is dit ! hij heeft zich zelfs doorsteken.

QUITERIA *neemt Basilius in den arm*

Ach! mijn Basilius' wil nog voor t laatst eens spreken!

BASILIUS

Quiteria, mijn lief, Quiteria, zijt gij 't ?
Vertroost gij mij voor 't laatst ? wat is mijn hart verblijd,
Dat ik al stervende in uw arm. ..

DE PASTOOR

Gij moet vertrekken
Of hem iets op het hart mogt zijn, me alleen te ontdekken.

VIJFTIENDE TOONEEL.

DE PASTOOR, BASILIUS

DE PASTOOR

Welaan, Basilius ; hier 's niemand meer omtrent,
Ontdek nu alles.

BASILIUS.

Neen, ik zwijg tot aan mijn end.

DE PASTOOR.

o Gruwel! gij berooft uw zelven van het leven!

BASILIUS.

Indien Quiteria haar hand aan mij mag geven
Voor t laatst, als bruid van mij, zoo sterf ik welgerust.

DE PASTOOR.

Zijn dat gedachten op het uiterste? Bluscht! bluscht
De minnetogten.

BASILIUS

Neen.

DE PASTOOR

o Hemel! kan 't geschieden?

BASILIUS

Voldoe mijn bede? Ik kan de dood toch niet ontvlieden.

DE PASTOOR

'k Zal dan het voorstel doen.

De pastoor haalt al het volk van 't voorgaande tooneel wederom.

ZESTIENDE TOONEEL.

DE PASTOOR.

Zie hier een vreemd geval;
Basilius stelt voor, dat ik verzoeken zal,

Of hij Quiteria mag, voor zijn sterven, trouwen.

KAMACHO

De droelie, heer pastoor, daar zou ik niet van houwen,
Dat kan niet wezen.

DE PASTOOR

'k Kan in 't allerminst niet zien,
Dat u dit trouwverbond kan hind ren.

KAMACHO.

Wel ik mien
Dat ik 'eplaegd word.

VALASCO

Heer Leontius kan 't wezen,
Help ons den bruîgom voor die goedheid toch belezen.
Erbarm u over dien rampzaal gen edelman,
Die zonder deze gunst in rust niet sterven kan.

BASILIUS

Mag ik Quiteria, al stervend, niet erlangen?

LEONTIUS.

Nu bruîgom sta het toe; gij kunt haar wel ontvangen
Als weduw na zijn dood: zij blijft toch die zij is;
Erbarm u nevens ons in deze droefenis.

KAMACHO

Maer of hij heur al trouwt, dat ken hem toch niet baeten.
Hij sterft toch strakjes.

QUITERIA *tegen Kamacho.*

'k Zweer ik zal u eeuwig haten.
Eer ik u trouwen zal, ben ik veeleer gezind
Te sterven nevens hem, die mij zoo teêr bemint;
Ja 'k zal mij zelfs veeleer op zijne grafsteê slagten.

KAMACHO

Men zoete bruidje lief, dat binne kwae gedachten.
Bedenk je wel ter deeg.

BASILIUS

Ik sterf! helaas! ik sterf!

QUITERIA *tegen Kamacho.*

Ha snoô barbaar, nu ik geen troost van u verwerf.
En mededogenheid is uit uw hart gebannen;
Voel ik de haat, en wraak, en wanhoop t' zaam gespannen
In mijnen boezem, om uw hatelijke min
Te weren.

KAMACHO

'k Bid je stel die dulheid uit je zin,
En trouwt dan heen en weer.

DE PASTOOR

Zijt gij daarmee tevreden
Leontius?

LEONTIUS

'k Sta 't toe.

DE PASTOOR *tegen Quiteria.*

Wil dan nu herwaarts treden,

En geef uw' bruidegom de hand, dat ik u trouw.

Quiteria nederknielende geeft aan Basilius de hand.

Nu is het mijne pligt dat ik in 't breede ontvouw,
Hoe dat gij d' echten staat te zamen moet beleven:
Maar wijl gij aanstonds weer elkander zult begeven,
Vereischt de korte tijd dat ik zulks oversla.
Basilius begeert gij uw Quiteria
Tot huisvrouw?

BASILIUS

Ja.

DE PASTOOR

Wilt gij Basilius aanvaarden
Tot man en hoofd?

QUITERIA.

Ja.

DE PASTOOR

Zoo de hemel 't leven spaarde
Aan u, Basilius, ik wenschte u veel geluk:
Maar nu uw trouwdag is vermengd met zulk een druk;
Wensch ik u t' zaam geduld, en nu gij sterft, genade;
Toon nu een waar berouw, want t is nog niet te spade.

BASILIUS

Zijn wij dan t' zaam getrouwd door t echtverbond, mijnheer?

DE PASTOOR.

Nu zijt gij man en vrouw.

BASILIUS *opstaande.*

'k Heb dan 't geen ik begeer.

Allen.

Mirakel! wat is dit? mirakel! ha mirakel!

BASILIUS

Neen, loosheid, loosheid!

VALASCO

Hei! wat maakt dat volk gekakel!

Weest stil.

BASILIUS *tegen Leontius.*

Mijnheer, t is waar dat gij door deze list
Van mij bedrogen zijt; maar wijl gij zelf wel wist,
Dat zij mij minde, en ik haar trouwheid had gezworen;
Was 't uwe pligt geweest te hand len naar behooren.
Heb ik niet wel gedaan, gij zijt er de oorzaak van.

LEONTIUS

'k Vergeef het u.

KAMACHO

Ik niet: hoe of dat wezen kan.
Heb ik je met je pook niet in je lijf zien steken?

BASILIUS.

Ik was wel wijzer vriend.

KAMACHO.

Dat binnen slimme streken.
'k Bin daer niet meê te vreên.

BASILIUS.

Wij zijn nu al getrouwd,

Wat wil je doen?

KAMACHO

Jou schelm, bedrieger, guit, rabouwt.

Komt, jongens! trekt je mes! we zellen der om plukken.

De boeren trekken hunne messen en de edellieden de degens

DON QUICHOT.

Hak al de toovenaars aan honderd duizend stukken.

SANCHE PANCE en VEILASOUPE.

Alarm! alarm! alarm! alarm! alarm! alarm!

DE PASTOOR

Hou op! hou op! hou op!

SANCHE PANCE.

Hou warm de baan! hou warm!

DON QUICHOT, *op een stoel staande.*

Gij ridders, toovenaars en dappere oorlogsknechten!

k Verzoek dat ik alleen dit groot verschil mag slechten.

Laat vrij Kamacho, of zoo als hij heeten mag,

Zijn' eisch betwisten met de lans, want hij plag

In 't open veld nooit voor een man van moed te zwichten.

Welaan doorluchte held, gij zult mij zeer verpligten;

Zet tijd en perk, naar uw believen : door mijn' dood,
Werd u de schoone maagd tot bruid en echtgenoot.

KAMACHO

Wel raekt 'et jou wat, vent? Heb jij 'er 'an te geven?
Is 't jou bruid, kerel?

DON QUICHOT

Neen : maar 'k ben gezind te sneven
Voor zoo'n geregte zaak; haal wapens, zijt ge een man.

KAMACHO.

Je 'ebt goed te vechten, want je hebt een harnas 'an;
Maer trek dat uit, en heb je lust te bakkelaaijen
Mit vuisten? Kom maer, en wie dan van ons baaijen
Ierst onder leit, die zel 't verliezen, en de meid,
Zoo ik ierst onder leg....

BASILIUS

Wat geeft gij schoon bescheid'
Quiteria is mijne, en gij kunt haar niet trouwen;
't Is of gij gek wordt.

DON QUICHOT *tegen Kamacho.*

o, Gij spot' maar t zal u rouwen.
Ha schelmsche ridder, zoo gij maar gewapend waart,
Ik zou mij wreken, en u helpen van der aard.

DE PASTOOR

Mijn goê Kamacho, wil u zelf niet langer kwellen,

Met vechten is uw zaak onmooglijk te herstellen.
Zij zijn toch al getrouwd, en 't is misschien zeer goed.
Stel toch u hart gerust, dewijl 't zoo wezen moet.
Bedenk eens wat een man al togten voedt van binnen,
Die met een vrouw leeft die hem nimmer kan beminnen;
Hij wordt van jaloezij geplaagd, tot aan zijn end.

KAMACHO

Je hebt al wat gelijk, 't is waar Pastoor, 'k beken 't:
Maar 't is een groote spijt, 'k bin laelik deur 'estreken.

DE PASTOOR

Zijt maar gerust, die trouw is nu niet weêr te breken.

BASILIUS

Kamacho, ik beken, ik heb u wat misdaan:
Vergeet uw vijandschap, gij hebt daar toch niet aan.
Ik zal de kosten van de bruiloft u betalen.

KAMACHO

De hiele brulleft man, wel waer zou jij het haelen?
Je bint een kaele bloed.

BASILIUS

De koning heeft aan mij
Uit inzigt mijns geslachts, bekwaamheid, of waardij,
Een zeer aanzienlijk ambt vereerd.

LEONTIUS

Wel hoe, wij weten

Daar nog niet van ?

BASILIUS.

't Is waar, ik had het u vergeten
Te zeggen : want ik was van schrik zoo zeer ontsteld,
Wanneer mij van hetgeen hier omging wierd gemeld,
Dat ik om ambt, noch staat, noch om mij zelv kon denken.

KAMACHO

De keuning jou een ambt met iens an 't hof gaen schenken ?

SANCHE PANCE.

Ja maetje, dat's niet raers, 'k wor' ook haest governeur.

KAMACHO

Je zelt je vingers daer niet vet an soppen, breur ;
'k Heb driemael 'an 'et hof 'eweest, en niet 'ekregen.

SANCHE PANCE

Ze zijn 'an 't hof ook niet om toovenaers verlegen.

DE PASTOOR

Kamacho, 'k bid vergeef Basilius dat stuk.

KAMACHO

Wel nou 't niet anders kan ; ik wensch je veel geluk.

JOCHEM.

Bloed ! bloed ! wat meen ik daar paskwillen van te maken,
En al de parsen van heel Spanje te doen kraken ;
Ik zal je leeren voor mijn vaerzen, mij te slaan.

Ik zal bij al de acteurs van 't hiele land omgaan,
Ja plakken 't in de stad op hoeken van de straten,
En kokerboomtjes.

KAMACHO

'k Wed jij zelt die pots wel laeten.

JOCHEM

Jij mij te slaan? jij vent! jij, jij, jou malle kwast?

KAMACHO

Nou miester Jochem wees te vreên, 'k noô jou te gast.

JOCHEM

'k Zal met een steekdicht, jou zoo 'n klap om de ooren langen,
Dat jij je zelven puur uit spijt zelt gaan verhangen.

DE PASTOOR

Het is een wijs man, die geleden' hoon vergeet.

JOCHEM.

Paskwillen maken op zoo 'n stuk, laat geen poëet.

BASILIUS

Nu meester Jochem, laat u toch van ons gezeggen.

LEONTIUS.

Nu laat de zaak.

JOCHEM.

Welnu terwijl gij 't bij wilt leggen,
Ik ben te vreên; maar, krijgt een ander eens de lucht,
Zoo wordt deez' pots voor vast een blijspel, of een klucht.

DE PASTOOR

De hemel wil dit paar voor ongeval bewaren.

DON QUICHOT.

Haar majesteiten steeds in goê gezondheid sparen.

LEONTIUS.

Ik wensch u veel geluk mijn schoonzoon, met mijn kind.

VALASCO

Hetzelfde wensch ik u, mevrouw, en waarde vrind.

SANCHE PANCE.

Ik wensch jou huizen vol gebraed, en lekker eten.

VETLASOUPE

De gouverneurtje hou et altijd met de freeten.

BASILIUS

Ik dank u t' zamen voor u goê genegenheid;

En nu het alles op deez' plaats is toebereid,

Nood ik het boerenvolk te zamen met de vrinden,

't Gezelschap blijve als 't is, 't zal vreugd genoeg hier vinden.

Allen

Lang leef het lieve paar!

BASILIUS

Dat men terstond beginn'

Een nieuw ballet, tot eer van haar die ik bemin.

Er wordt een ballet gedanst.

BASILIUS *tegen Don Quichot.*

Heer ridder, blijf bij ons.

* DON QUICHOT.

Ik moet op 't steekspel wezen.

SANCHE PANCE.

Was ik in zijn plaets, bloed! je zoudt me gaeuw belezen.

BASILIUS

Zoo ziet men, dat t verstand het geld te boven gaat.
En die de wijsheid om 't genot van 't goud versmaad,
Kan aan mijn trouwgeval zich spiegelen en leeren,
Hoe dat men schranderheid voor schatten moet waarderen.